

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDE AKRAN ÇATIŞMASININ İNCELENMESİ

Filiz MERMER
YÜKSEK LİSANS TEZİ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Rabia SOHBET

Gaziantep
2012

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDE AKRAN ÇATIŞMASININ
İNCELENMESİ**

Filiz MERMER
YÜKSEK LİSANS TEZİ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Rabia SOHBET

Gaziantep
2012

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDE AKRAN ÇATIŞMASININ
İNCELENMESİ

Filiz MERMER

Tez Savunma Tarihi: 30.05.2012
Sağlık Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Mehmet Tarakçıoğlu
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tez çalışmasının bir “Yüksek Lisans” derecesi için uygun ve yeterli bir çalışma olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Akif ŞİRİKÇİ
Hemşirelik Anabilim Dalı Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir “Yüksek Lisans” tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Rabia SOHBET
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir “Yüksek Lisans” tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi

İmza

Prof. Dr. Hikmet Y.CELKAN

Yrd. Doç. Dr. Cem GÖKÇEN

Yrd. Doç. Dr. Rabia SOHBET

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasında yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması ile elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve kaynakları da kaynak listesine aldığımı, yine bu tezin çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

30.05.2012

İmza

Filiz Mermer

TEŞEKKÜR

Çalışmam süresince, yoğun çalışmalarına rağmenengin bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım, en zor günlerimde benden desteğini esirgemeyen değerli hocam ve danışmanım Yrd. Doç. Dr. Rabia SOHBET'e;

Ayrıca çalışmalarımdayiçbir zaman desteğini esirgemeyen arkadaşım Fatma Geçici'ye, aileme ve birlikte çalıştığım aile hekimi Dr. Bahtiyar Karaca'ya,

Arkadaşlarım Melike Yaman ve Yıldız Usca'ya,

Her zaman yanımda olan özellikle çalışmam boyunca karşılaştığım her türlü zorluklara benimle birlikte göğüs geren hayatımda sahip olduğum en değerli hazinem sevgili oğlum Üveys Alperen Mermer'e katkılarından dolayı sonsuz teşekkürler ediyorum.

Filiz MERMER

İÇİNDEKİLER

	ONAY SAYFASI	i
	TEŞEKKÜR	ii
	BEYAN	iii
	İÇİNDEKİLER	iv
	KISALTMALAR	v
	TABLolar DİZİNİ	vi
	ÖZET	vii
	ABSTRACT	vii
1	GİRİŞ	1
2	GENEL BİLGİLER	3
2.1	Ergenlikte Sorunlar	3
2.2	Ergenlik Döneminde Görülen Problemler	4
2.2.1	Alkol Kullanma	4
2.2.2	Uyuşturucu Madde Kullanma	5
2.2.3	İntihar	5
2.2.4	Kendine Zarar Verme	5
2.2.5	Erken Cinsel Deneyim ve Cinsel İstismar	6
2.3	Anne Baba İle İlişkiler:	6
2.4.	Ergenlik Dönemi ve Akran İlişkileri	7
2.5	Şiddet ve Saldırganlık	9
2.5.1	Saldırganlık Kavramı	9
2.5.2	Şiddet Kavramı	10
2.6	Zorbalık	10
2.6.1	Zorbalık ve Cinsiyet İlişkisi	12
2.6.2	Zorbalık-Yaş İlişkisi	12
2.6.3	Zorbalığın Nedenleri	13
2.6.4	Zorbalık Çeşitleri	13
2.6.5	Zorba ve Kurbanların Aile Özellikleri	14
2.6.6	Zorbanın Aile Özellikleri	14
2.6.7	Zorbalık ve Şiddetin Sonuçları	15
2.7	Kurban	15
2.7.1	Kurbanın Aile Özellikleri	16
2.8	Okulun İşlevleri	16
2.9	Okulda Şiddet	17
2.10	Okulda Şiddetin Sonuçları	19
3	GEREÇ ve YÖNTEM	20
3.1	Araştırmanın Tipi	20
3.2	Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri	20
3.3	Araştırmanın Evren ve Örneklemi	20
3.4	Araştırmanın Değişkenleri	20
3.5.	Araştırmada Kullanılan Araçlar	21
3.5.1	Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması	21
3.6	Verilerin Değerlendirmesi	21
3.7	Araştırmanın Sınırlılıkları	21
3.8	Araştırmanın Güçlükleri	21
3.9	Etik Konular	21
4	BULGULAR	22
5	TARTIŞMA	64
6	SONUÇ VE ÖNERİLER	94
7	KAYNAKLAR	97
8	EKLER	103
EK.1	Anket Formu	104
EK.1	Ölçek Sorular	106
EK.2	Milli Eğitim İzni	108

EK.3	Ölçek Kullanma İzni	109
EK.4	Etik Kurul İzni	110
	Özgeçmiş	112

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1	Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri	22
Tablo 2	Araştırmaya Katılanların Ailesindeki İletişim Özellikleri	23
Tablo 3	Öğrencilerin Riskli Davranışlarda Bulunma-Başarı Dağılımı	24
Tablo 4	Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Dağılımı	25
Tablo 5	Araştırmaya Katılan Öğrencinin Okula Uyum Dağılımı	26
Tablo 6	Araştırmaya Katılan Öğrencinin Çatışma/Zorbalık/Şiddete Duyarlılığı	27
Tablo 7	Araştırmaya Katılan Öğrencinin Okuldaki Şiddet Uygulamasına Bakışı	28
Tablo 8	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Zorbalığa Bakışı	30
Tablo 9	Araştırmaya Katılan Öğrencinin Çözüm Özelliklerine Bakışı	32
Tablo 10	Akran Zorbalığı Tanı Ölçeği Yaşamsal Tehdit Özellikleri Dağılımı	33
Tablo 11	Akran Zorbalığı Tanı Ölçeği Sözel Şiddet Özellikleri Dağılımı	35
Tablo 12	Akran Zorbalığı Tanı Ölçeği Cinsel Şiddet Özellikleri Dağılımı	35
Tablo 13	Akran Zorbalığı Tanı Ölçeği Okulda Tehdit Özellikleri Dağılımı	37
Tablo 14	Akran Zorbalığına Maruz Kalma Özellikleri Dağılımı	38
Tablo 15	Sosyo-demografik Özelliklerin Madde Bağımlılığına Göre Dağılımı	39
Tablo 16	Sosyo-demografik Özelliklerin Ailenin Şiddet Uygulamasına Göre Dağılımı	41
Tablo 17	Sosyo-demografik Özelliklerin Bağımlılık Yapıcı Madde Kullanımına Göre Dağılımı	43
Tablo 18	Sosyo-demografik Özelliklerin Öğrencilerin Bağımlı Oldukları Maddeye Göre Dağılımı	46
Tablo 19	Sosyo-demografik Özelliklerin Öğrencilerin İntihar Etmeyi Düşünmeye Göre Dağılımı	47
Tablo 20	Sosyo-Demografik Özelliklerin İntihar Etmeyi Düşünme Sayısına Göre Dağılımı	49
Tablo 21	Sosyo-demografik Özelliklerin Öfke Nöbeti Geçirmelerine Göre Dağılımı	51
Tablo 22	Sosyo-demografik Özelliklerin Sorunlarla Başa Çıkma Güç Kullanılmaya Göre Dağılımı	53
Tablo 23	Sosyo-demografik Özelliklerin Öğrencinin Delici Kesici Alet Kullanmasına Göre Dağılımı	55
Tablo 24	Sosyo-demografik Özelliklerin Öğrencilerin Sözel Şiddet Uygulamalarına Göre Dağılımı	57
Tablo 25	Sosyo-demografik Özelliklerin Akran Zorbalığı Çözüm Önerilerine Göre Dağılımı	59
Tablo 26	Sosyo-demografik Özelliklerin Ergenlikte Ailenden Destek Almalarına Göre Dağılımı	60
Tablo 27	Sosyo-demografik Özelliklerin Ailede Şiddete Başvurma Sıklığına Göre Dağılımı	62

ÖZET

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDE AKRAN ÇATIŞMASININ İNCELENMESİ

Filiz MERMER

Yüksek Lisans Tezi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Rabia SOHBET

2012, 112 sayfa

Sosyal yaşamın her alanında yaşanan değişim ve gelişimle birlikte artan kişisel farklılıklar, çatışmaları da beraberinde getirmektedir. Bu çalışma, Ortaöğretim Öğrencilerinde Akran Çatışmasının İncelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini 2011-2012 öğretim yılında lise birinci sınıfa devam eden 9950, örneklemini 1743 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin analizi SPSS 16.0 istatistik paket programında yapılmıştır. Öğrencilerin %53.6'sının 15 yaşında, %58.7'sinin erkek, annelerinin %19.7'sinin, babaların %6.9'unun okur yazar olmadığı; anne-babaların %89.7'sinin sağ beraber yaşadığı, öğrencilerin %34.9'unun 5-6 kardeşinin olduğu, %37.7'sinin anne-babasının otoriter, ailelerin %48.8'inin gelirinin giderine eşit olduğu belirlendi.

Öğrencilerin %47.7'sinin ailelerinde madde bağımlısı varlığı, %37.7'sinde madde bağımlısı olan kişinin babası olduğu, %80.2'si aileden şiddet görmediğini, %35.4'ü sorunlarını aileleriyle paylaştığı, %67.6'sının kendisini anlayan ve dinleyen anne babaya sahip olduğunu, %81.8'i ailesinin saldırgan davranışlara izin vermediği, %19'u delici kesici alet kullandığı, %14.3'ü madde bağımlısı olduğu, %24.7'sinin intihar etmeyi düşündüğünü ifade etmiştir.

Öğrencilerin %17.2'si sorunların üstesinden gelmede fiziksel güç kullanılması gerekliliğine inandığı, %38.7'sinin araya öfke nöbeti geçirdiği; %47'sinin okulda zorbalık yapanların olduğu, %10.7'si okulda zorbalık yapan gruba katıldığı, %7.3'ü okulda zorbalık yapan grubun üyesi olmanın faydalı olduğunu, okulda herhangi bir sorun olduğunda ilk olarak %11.8'i öğretmenlerine başvurduğunu, %51.6'sının okulda şiddetin çok görüldüğünü, %61.6'sı okulda madde bağımlısının olduğunu, %46.7'sinin okulda kullanılan maddenin sigara olduğunu, %47.9'u okulda en fazla zorbalığın sözel şiddet, %21.5'i daha çok üst sınıfların alt sınıflara şiddet uyguladığını, %36.3'ü akran çatışması en fazla erkekler arasında olduğunu söylemiştir.

Anahtar Kelimeler: Akran çatışması, Ergenlik, Ergenlik sorunları, Kişisel çatışmalar.

ABSTRACT
ANALYSIS OF PEER CONFLICT OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Filiz MERMER

Master of Science Thesis, Department of Nursing Public Health Nursing
Master Program

Thesis Consultant: Assistant Professor Rabia SOHBET

2012, 112 pages

Individual differences increasing with developments and improvements in every field of social life bring about conflicts as well. This research was conducted to analyze peer conflict in secondary school students.

The universe of the study is comprised of 9950 students attending 9. Grade in the 2011-2012 Educational Year and the sample of the study is comprised of 1743 students. The analysis of the data has been made through SPSS 16.0 statistical package software. It is seen that 53,6% of the students are 15 years old, 58,7% of them are male, 19,7% of their mothers and 6,9% of their fathers are illiterate, 89,7% of their parents are alive and together, 34,9% of them have 5-6 siblings, 37,7% of their parents are authoritarian and 48,8% of their families have equal income and expenditures.

It was expressed that 47,7% of the students have somebody substance addicted in their families, that 37,7 of their fathers are substance addicted, that 80,2% of them haven't been exposed to violence in their families, that 35,4% of them share their problems with their families, that 67,6% of them have parents who understand and pay attention to them, that 81,8% of their parents do not allow aggressive behaviors, that 19% of them use sharp objects, that 14,3% of them are substance addicted and 24,7 of them are thinking of committing suicide.

It was also mentioned that 17,2% of them believed in physical force to overcome problems, 38,7% of them occasionally have temper tantrum. Then, 47% of them stated that there are bullies at their school and 10,7% of them join bullies. 7,3% of them thought that it is beneficial to be a member of the bullies' groups. 11,8% of them expressed that they first consult their teachers whenever there is a problem. 51,6% of them said that violence at school is widespread. 61,6 % of them mentioned the presence of substance addicts at school, and 46,7 % of them say that the substance used at school is cigarette. Next, 47,9% of them expressed that the most widespread violence is oral and 21,5% of them stated that upper grades commit grades to lower grades. Finally, 36,3% of them expressed that peer conflict was more common among male students.

Key Words: Peer conflict, Adolescence, Adolescence problems, Personal conflicts

1.GİRİŞ

Genç bireyler duygularını, düşüncelerini, deneyimlerini paylaşmak ihtiyacı duyarlar. Akran ilişkileri ve yakın arkadaşlık bu ihtiyaçların karşılaşmasında ergen gelişimi açısından önemlidir(1). Sosyal yaşamın her alanında yaşanan değişim ve gelişimle birlikte artan kişisel farklılıklar, kişilerarası çatışmaları beraberinde getirmektedir. Çatışma; kişinin geçmişinden, çatışmanın yaşandığı ortamdan, kişisel değerlerden, iletişimsel süreçlerden, karşılıklı engellemelerden, uyumsuzluk ve gerginliklerden, kaygı duygularından, düşmanlık veya olumsuz dışavurumlardan kaynaklanabilmektedir(2).

Ergenlik sürecinde, yakın arkadaşlık ve sağlıklı akran ilişkileri önemlidir. Ergenler içinde bulunduğu gelişim sürecinde kendini tanıma ve kendini diğerleri ile karşılaştırarak yeni bir kimlik geliştirme arayışı içindedir.

Okullarda ergenler arasında yaşanan şiddet, küreselleşen dünyada egemen ülkelerin güçlerini insan haklarına aykırı biçimde kullanması ve toplumun sosyo-ekonomik dengesizliklerine kadar pek çok sorunun yansımasıdır..

Okuldaki şiddet; gelişme ve öğrenmeyi engelleyen, okul atmosferine zarar veren suça yönelik eylem ve saldırganlıklara yol açmaktadır. Okul çağındaki çocuk ve ergenlerde, şiddete yönelik davranışlar yanında, alay etme, gözdağı verme gibi zorbalık olarak tanımlanan saldırgan davranışlar dikkat çekmektedir. Şiddete maruz kalma çocuk ve ergenlerin ruh sağlığını olumsuz etkilemektedir. Çocukluk dönemi saldırganlığı, uzun dönemde ciddi sosyal sonuçlarla bağlantılı halk sağlığı problemidir. Çocuklarda saldırgan davranışlar, yıllarca devam ederek, olumsuz davranışsal, sosyal, akademik sonuçlara yönelik riskleri yaratmaktadır. Şiddete maruz kalma, çocuk ve ergenleri, anksiyete, depresyon, fobiler, temas bozukluğu, travma sonrası stres bozukluğu gibi ciddi risklere sokmaktadır(4,5)

Zorbalık, uzun yıllar çocuk gelişiminin normal bir dönemi olarak kabul görmüştür. Bu görüş 1982’de Norveç’te üç erkek öğrencinin sürekli zorbalığa uğraması nedeniyle intihar etmesi ile yapılan araştırmalarla zorbalığın zararlı etkileri ve yanlışlığı belirlenmiştir. Bu olay Norveç’te ulusal çapta önlemler alınması ve çeşitli araştırmalar yapılmasını sağlamıştır.

Olweus 1994 çalışmasında, ilkokulda dört ve daha fazla zorbalık olayına karışmış çocukların yetişkin olduklarında suça eğilimlerinin arttığını, zorbalık yapan erkeklerin 24 yaşına geldiklerinde %60’ının en az bir yasal suç işlediklerini, %35-40’ının iki/üç yasal suça karıştıklarını saptamıştır. Zorbalarda; erken yaşlarda sigara-içki, özel/kamu mallarına zarar verme, kötü arkadaş gruplarına katılma, düşük akademik başarı, okul devamsızlığı ile yetenek ve zihinsel kapasitelerinin altında işlerde çalışmayı sağlamaktadır. Zorbalıkta kırık, incinme, yaralanma, morluk gibi fiziksel etkileri yanında uzun dönemde psikolojik etkileri ruh sağlığında bozulmayı sağlamaktadır(7,8) Öğrencilerin zorbalık davranışları, kişisel özellikleri ve okul

özellikleri arasındaki ilişkilerin açıklanması zorba davranışların daha iyi tanınması, önleme yollarının belirlenmesi açısından önemlidir(9,10, 11).

Okulda zorbalık tüm dünya ülkelerini ilgilendiren yaygın sorundur, Farklı ülkelerdeki araştırmalarda, okul zorbalık prevalansı %8-70; Türkiye’de %30-40 arasındadır. Pişkin 2006’da okula giden her 3 öğrenciden birinin zorbalığa maruz kaldığını belirlemiştir. Milli Eğitim Bakanlığının 2006 çalışmasında okullarda şiddet olaylarının %32.8’i fiziksel şiddet (yumruk, tekme, tokat vs), %19.7’si tehdit ve sataşma, %12.9’u dedikodu yapma, lakap takma, %9.5’i eşya/mala zarar verme olarak saptanmıştır. Güvenir Ankara araştırmasında öğrencilerin %64,9’u okulda şiddet içeren davranışlara maruz kaldığını, %22,7’si başkalarına şiddet içeren davranışlarda bulunduğunu, %85,6’sı okullarında şiddet içeren davranışlara tanık olduğunu bildirmiştir(13). Lise öğrencileri arasında zorba davranışların sıklığını ifade etmesi açısından önemli bir çalışmada, Karaman ve arkadaşlarının 2001 çalışmasında öğrencilerin %44’ü sözel, %30’u fiziksel, %18’i duygusal, %9’u cinsel içerikli zorbalığa maruz kalmaları dikkat çekicidir. Özdemir’in İstanbul’da, uçucu madde kullanımı ve şiddeti değerlendiren çalışmasında, yaş ortalaması 15’tir. Uçucu madde kullanan grubun %88’i küçük hırsızlık, %66’sı hırsızlık, %32’si kavga, saldırı, madde ile yakalanma, cinsel taciz, ateşli silah/kesici alet bulundurma gibi suçlara karıştıkları saptanmıştır. Bu grupta suç işlemiş ergenler %76’dır. Uçucu madde kullanma yaşı 14-15, en çok kullanılan uçucu madde %92 ile tinerdir(14).

Ülkemizde son yıllarda okullarda meydana gelen yaralanma-ölümle sonuçlanan şiddet olaylarının artması, medyanın konuya gösterdiği yoğun ilgi dolayısıyla, Milli Eğitim Bakanlığı 2005-2006 eğitim-öğretim yılında iki adet genelge yayınlayarak okullarda meydana gelen şiddet olaylarına dikkat çekilmiştir. 2006-2011 yıllarını kapsayan beş yıllık stratejik eylem planı oluşturulması, İçişleri Bakanlığı ile gerçekleştirilen işbirliği protokolü ve konuyla ilgili T.B.M.M.’de araştırma komisyonu kurulması okulların daha güvenli yerler haline getirilmesi için önemli adımlara rağmen bilimsel çalışmalar bunun yeterli olmadığı göstermektedir(15,16).

Dünya Sağlık Örgütü 35 ülke verilerini karşılaştırdığı raporda %1-50 zorbalık görüldüğünü saptamıştır. Pek çok ülkede çocuk ve ergenler arası şiddet ve saldırgan davranışlar yaygın toplumsal problemdir(17).Okullardaki önleme çalışmalarında gençlerin olumlu davranan yetişkinler olması için problem çözme, sosyal ve iletişim becerilerinin öğretilmesi önemlidir.

Amaç: Bu araştırmada lise öğrencilerinin zorba davranışlarda bulunma/maruz kalmaya ilişkin görüşlerini tespit etme, ergenlik döneminde yaşanan zorbalığın tanımlanması, öğrencilerin duygu-düşünceleri üzerinde olumsuz etkilerinin belirlenmesi, okulda iletişimde önemli sorunlara yol açan çatışmaların neden ve çözümüne yol gösterecek programlarının planlanmasına ve yürütülmesine ışık tutması hedeflenmiştir.

Bu görüşten yola çıkarak gerçekleştirdiğimiz çalışmamız, “Ortaöğretim Öğrencilerinde Akran Çatışmasının İncelenmesi ” amacıyla yapılmıştır.

2.GENEL BİLGİLER

Ergenlik, buluş ile başlayıp erişkinliğe kadar süren, yaşamın en zorlu dönemidir. Bu süreçte ergen sürekli değişim ve büyüme içindedir. Fiziksel özelliklerindeki hızlı ve belirgin değişiklik, büyüme hormonlarındaki salgılanmanın yoğun artışı nedeni ile olmaktadır. Hipofiz tarafından salgılanan büyüme hormonu buluş çağından itibaren ortalama iki yıl içinde boyu hızla uzatır ve neredeyse erişkin boy düzeyine getirir. Bu büyüme kızlarda erkeklere göre daha erken oluşur. Ergenlikte kızlar cinsel olgunluğa menstruasyon, erkekler sperm üretimi ile girer. Erkeklerde yüz, vücut ve pubik bölgenin kıllanması, ses kalınlaşması; kızlarda memelerin büyümesi, kalçaların genişlemesi ve pubik kıllanma gibi fiziksel değişiklikler de bu dönemde oluşur. Bu gelişimi yöneten ana hormonlar erkeklerde androjen, kızlarda ise östrojendir(18).

Ergenlerin duygu durumları salgılanmaya başlayan hormonlar nedeni ile oldukça karmaşık ve değişkendir. Hızlı gelişim ve değişimin yarattığı gerilim; bilgi ve deneyim eksikliği ile de birleşerek ergenin sosyal düzene ve kurallara uyum göstermesini zorlaştırır. Aynı zamanda çevresinden kabul görmeyi bekleyen ergen, katı ve kalıplaşmış bulduğu kuralların sebebini kavrayamaz ve çevresiyle uyum sorunları yaşar. Bu durum onları kırılgan, öfkeli ve hatta saldırgan yapabilir(18)

Ergenlik dönemi çocuklukla genç yetişkinlik arasında bir dönemdir. 12-22 yaşlar arasında kapsayan fiziksel, psikolojik ve sosyal bir gelişme ve olgunlaşma sürecidir. Ergenlik döneminin başlangıcı ve bitişi konusunda kesin bir zaman vermek oldukça güçtür. Çünkü bu dönem gelişimi cinsiyet, beslenme, coğrafi etkiler ve sosyo-ekonomik düzey gibi birçok etkenden etkilenmektedir. Fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim alanlarında hızla değişimler nedeniyle bu dönem “fırtına ve stres” dönemi olarak da tanımlanmaktadır. Gelişim dönemlerinin tümünde olduğu gibi, gençlik döneminde de bireysel farklılıklar önemli olmaktadır. Ergenlik döneminin rahat atlatılabilmesi ve bu dönemin sorunlarıyla baş edebilme birçok faktöre bağlıdır. Bu faktörlerin en önemlilerinden biri de akran ilişkileridir(19).

Ergenlik: Ergenlik; cinsel organların fizyolojik olgunluğa erişmesi ile başlayan, erinlikle yetişkinlik arasındaki çağdır.

Akran Baskısı: Bireyin sahip olduğu yaş gruplarının aktivitelerinde bir şeyi yapmak için bireye ısrar etmesi ve cesaretlendirmesi.

2.1.Ergenlikte Sorunlar

Ergenlik dönemi fiziksel, duygusal, entelektüel değişikliklerde olduğu gibi, sosyal roller, ilişkiler ve beklentiler açısından kritik dönemdir. Bu döneme girilmesiyle birlikte görülmeye başlayan değişimler, bir takım sorunları da beraberinde getirir. Sağlıklı bir çocukluk geçirmeyen, çevresinde örnek alabileceği modeller bulunmayan, anne babasıyla düzeyli bir iletişim kuramayan, baskıcı, sınırlandırıcı ve yargılayıcı bir ortamda yaşamak durumunda olan

ergenlerde normal denilen problemler kolayca ve kısa zamanda psiko-patolojik problemlere dönüşebilir(21).

Ergenlerin yaşadığı bütün sorunların temelinde; yeni gelişen kimliğe, toplumsal beklentilere, sosyal rollere, beliren yeni ihtiyaçlara uyum sağlamak yatmaktadır. Ergenlik dönemi problemler şu başlıklar çerçevesinde toplamıştır:

- Ev ve aile ile ilgili sorun ve kaygılar (ergen anne-baba çatışmaları, ergenin otoriteye karşı olumsuz tutumları vb.),
- Toplumdaki yeriyle ilgili sorun ve kaygılar,
- Kız-erkek arkadaşlığı ile ilgili sorunlar,
- Okulla ilgili sorunlar (arkadaş edinme, bir gruba üye olmak isteme, öğretmen-öğrenci arasındaki çatışmalar vb.),
- Gelecek ve meslek seçimiyle ilgili sorunlar (sececeği üniversite ve alana ulaşmak için stresli bir çabalama sürecine girmiş olmanın yarattığı kaygılar vb.),
- Ahlak ve değerlerle ilgili sorunlar (içinde yaşadığı toplumun özelliklerine bağlı olarak yaşadığı kaygı ve çatışmalar),
- Sağlıkla ilgili sorun ve kaygı

Ergenlik döneminde yaşanan problemlerin sayısı ve ciddiyeti çocuktan çocuğa farklılık gösterdiği gibi, baskıcı ailelerde büyüyen çocuklarda daha çok görülmektedir. Kopmuş aile bağları, boşanma ve ölümle parçalanmış aile yapısı, maddi durumdaki zorluklar problemleri arttırmakta ve daha da ciddileştirmektedir. Ergenliğin sonlarına doğru birey, ilk dönemde olduğu gibi problemlerle karşılaşır. Bu dönemdeki problemler genellikle kişisel çekicilik, aile ya da toplumsal uyum, iş, gelir, eğitim başarısı ve cinsel ilişkiler çevresinde toplanır. Genç erkek için, gelir ve cinsiyet en önemli problemleri içerirken, genç kız için en önemli problemler kişisel çekicilik, aile ve toplum uyumunda toplanır(22,23).

2.2 Ergenlik Döneminde Görülen Problemler

Ergenlik döneminde görülen problemler, alkol kullanma, uyuşturucu madde kullanma, intihar, kendine zarar verme, erken cinsel deneyim ve cinsel istismar, çocuk işçiliği ve şiddet olarak sıralanabilir(24).

2.2.1.Alkol Kullanma

Bir genç, kişilik yapısı, ailesiyle yaşadığı sorunlar, çevre ve arkadaş etkisiyle alkol ve madde kullanmaya başlayabilir. Ayrıca basın-yayın araçlarının da etkisi oldukça fazladır. Alkol alma genellikle çevrenin etkisiyle merak ve taklit nedeni ile alkolsüz ya da çok az alkollü olduğu ileri sürülen bira ile başlamaktadır. Bu çağlarda bazı arkadaş ilişkileri de alkolle başlamaktadır. Gençler birlikte olmak, birbirlerine benzemek için bira içmeye başlar ve böylelikle alkolle tanışmış olurlar(25).

2.2.2.Uyuşturucu Madde Kullanma

Uyuşturucu maddeler farmakolojik özellikleri nedeni ile merkezi sinir sisteminde uyuşukluk meydana getiren, çok kuvvetli ağrı giderici özellikleri olan, kişide ruhsal ve fiziksel bağımlılık yapan maddeler olarak tanınırlar. Günümüzde psikoaktif maddelerin (alkol, eroin, esrar, ilaç vb.) kullanımı ve bu maddelere bağımlılığın, başta sanayileşmiş ülkeler olmak üzere tüm dünyada özellikle gençlik kesimini etkileyen önemli bir sorun olduğu gerçektir. Başlangıçta toplumsal sorun boyutlarına ulaşmayan madde kullanımı ve bağımlılığı özellikle büyük kentlerde, gençlik kesiminde, eğitim kurumlarında, gelir düzeyi yüksek aile çevrelerinde ve gecekondulu semtlerinde gittikçe artarak çok yönlü toplumsal sorun haline gelmiştir. Uyuşturucu kullanımının temelinde; moda ve özenti yanında, kişisel ve sosyal nedenleri olan olumsuz davranışlar da yer almaktadır. İyi aile ilişkileri ergenlikte madde kullanımı karşı gençleri korumasına rağmen, olumsuz aile ilişkiler madde kullanımına neden olmaktadır(26,27,28).

2.2.3.İntihar

Türkiye’de son zamanlarda sosyal ve ekonomik koşullardaki sıkıntılarının da etkisiyle suç, intihar, madde kullanımı vb. gibi ergen gelişimini ve sağlığını tehdit eden risklerin artmakta olduğu bilinmektedir. MEB’in 1997-1998 ile 2001-2002 ğretim yılları arasında intihar eden, intihar girişiminde bulunan ve adli kayıtlı suçu olan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin taranmasını içeren araştırmasında 207 intihar, 1238 intihar girişimi ve 608 adli kayıtlı suç olmak üzere toplam 2053 vaka değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçları, intihar, intihar girişimi ve adli kayıtlı suçta İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Konya ve Adana gibi büyük illerin ilk sıralarda olduğunu göstermektedir. Lise ağı ergenler arasında intihar girişiminin daha fazla olduğu ve özellikle 9. sınıfta bu riskin arttığı grlmştir. Erkeklerde kızlara oranla daha fazla oranda adli kayıtlı suç bulunmaktadır. Son beş ğretim yılı verilerini kapsayan bu çalışmada intihar ve intihar girişimlerindeki artışın, yıllık nüfus artışından daha fazla olduğu ve ergen intiharlarının, okulların açık olduğu dönemlerde daha fazla olduğu saptanmıştır. Ayrıca değerlendirilen 2.053 vakanın 326’sının sigara, alkol, ilaç, uçucu madde ve esrar gibi maddeleri kullandıkları belirtilmiştir(29).

2.2.4.Kendine Zarar Verme

Kendine zarar verme davranışı kişinin bilinçli ölüm işteği olmadan, isteyerek ve amaçlı olarak yapılan, doku hasarı ile sonuçlanan, kendi bedenine yönelik girişimidir. Ayrıca, kişinin ortama uyamamasının ve tahammülsüzlüğünün yarattığı baskıya karşılık kendini keserek rahatlama durumu olarak tanımlanmaktadır. Kendine zarar verme davranışının nedenlerine bakıldığında istismarın ve biyolojik nedenlerin önemli olduğu, kendini kesmeyi en çok etkileyen faktörün istismar olduğu belirtilmiştir. Kendine zarar verme davranışı gösterenlerin dörtte biri bu davranışı madde etkisindeyken yaptıklarını belirtmişlerdir(29).

2.2.5.Erken Cinsel Deneyim ve Cinsel İstismar

Sosyo-kültürel değişmelere paralel olarak, ergenlik döneminde farklılaşmakta ve ilk cinsel birleşmenin gerçekleşmesi ergenliğin ilk yıllarına doğru kaymaktadır. Erken cinsellik, istenmeyen hamilelikler ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar gibi riskleri de beraberinde getirebilmekte, bunun yanı sıra psiko-sosyal boyutta çeşitli problemler yaratmaktadır.

Madde kullanımı olan ergenler arasında cinsellik daha erken başlar. Özellikle madde etkisindeyken, risk alma davranışı artmakta ve planlanmamış cinsel davranışların sergilenme olasılığı yükselmektedir. Çoğunlukla madde kullanımı ve erken cinsellik, benzer risk faktörlerinden etkilenmektedir. Aile özellikleri, dürtüler, duygulanımlarını düzenlemede ve davranış yönetiminde güçlüklerde erken cinsel deneyim üzerinde etkili faktörlerdendir. Ailenin disiplin ve gözetimdeki yetersizlik, aile içi destek ve iletişimin kısıtlılığı aile yapısındaki bozukluklar bu konuda risk faktörlerini oluşturmaktadır(30).

2.3.Anne Baba İle İlişkiler:

Ergenliğin çatışma, kaygı ve gerginliklerle dolu, fırtına ve stres dönemi olduğu görüşü ergenlerin çoğu hepsi için geçerli değildir. Birçok insanın gelişimi ergenliğe kadar düzgün bir şekilde gitmişse ergenlik süresince de aynı şekilde devam eder. Bu dönemde ana baba ile ilişkiler zorlaşır. Anne ve babası ile kavga eder ve hatta onlarla kavga etmeye uğraşırlar, protesto eder ve bunlardan zevk alırlar. Çelişkileri vardır, sabırsızdırlar, her şeyin bir anda oluvermesini isterler, kararları çabuk değişir, özgürlüklerine düşkünlüdürler. Her şeyi isterler, sorumluluk almayı tam olarak bilmez ve sorumlulukları hep başkalarına devretmek eğilimlidirler, kişiliğine ve kararlarına saygı gösterilmesini isterler(31,32).

Ergenliğin başında çatışmalar çok yaygın olmasına rağmen; çok az sayıda ailede ana baba ile ergen arasındaki ilişki ciddi bir bozulma gösterir.

Çocukluğunda yarattığı güçlü ana-baba imajını yıkması gerektiğine inanır. Bunun temelinde, bağımsız hareket edebilme isteği vardır. Toplumdaki değerlere uygun olarak davranmayı öğrenmeye çalışır. Fakat bazen bunalımı ortaya çıkabilir. Yetişkinlerin bedensel özelliklerini kazanırken, toplumun ondan beklediği cinsiyet rolünü oynamak ister. Gelecekteki öğrenimini ve mesleğini seçmek zorundadır. Bu tür sorunları çözmesi gerektiğini bilen ergen rol kararsızlığı içindedir. Sürekli bir karamsarlık içine girer ve bazen de bağımsız davranarak bunu yıkıcılığa kadar vardırıbilir. Ergenin en büyük sorunu ailesinin denetiminden ve kendi içindeki bağımlılık duygusundan kurtulmaktır. Aile ergeni topluma kazandırmaya çalışır, bu esnada ergen kendisinin engellendiğini düşünür. Anne- baba ile zıtlasmalar olur, ergen kendi istek, fikir ve önerilerinin yapılmasını onlara önem verilmesini ister. Ailesinin kendisini sevmediğini sanır(33,35,36,)

Madde kullanımı, aşırı risk alma, asosyal davranışlar ailenin ergenle arasında geçen ve yaşadığı sorunlardan bazılarıdır. Ergenin hayatında, davranışlarında, düşüncesinde içinde yetiştiği aile, kültür ve toplum çok büyük rol oynar.

2.4.Ergenlik Dönemi ve Akran İlişkileri

Ergenlik dönemi insanoğlunun hayatında diğer yaşam dönemlerine göre çok daha önemli bir yere sahiptir. Bu dönemde yaşanacak her yaşantı bireyin geleceğinin temellerini oluşturmaktadır. Bu dönemde bireyin yaşayacağı sağlıklı ilişkiler, sağlıklı gelişim, etkili eğitim sağlam temellerin oluşması açısından son derece önemlidir. Gençler açısından akranları büyük önem taşımaktadır. Gençler birçok bilgiyi, davranışı arkadaşları aracılığıyla edinmekte, ailelerinden çok akranlarından etkilenmektedirler. Ergenlik döneminde gençler akranlarının olumlu ve olumsuz davranışlarından, tutumlarından etkilenmeye daha açıktırlar. Ergenlik dönemine kadar ailesiyle güven içinde yaşayan çocuk, gelişmenin doğal bir sonucu olarak bu dönemden itibaren ailesinden uzaklaşmaya, aile dışındaki çevre ve insanlara ilgi duymaya başlar. Bu ilgi özellikle arkadaş grubuna yönelik olup, arkadaş çevresiyle ilişkiler büyük önem kazanır. Sosyal gelişmenin amacı olan toplumsal uyum, ergenlikte yoğun arkadaş ilişkileriyle sağlanmaya başlar. Ergen, arkadaşlarının kendisi hakkındaki değerlendirmelerini önemser ve kendini beğendirmek amacıyla tutum ve davranışlarını da değiştirebilir(40,34).

Ergenliğe geçiş döneminde ve ergenlikte yaşanan değişimler ergenin çevresindeki kişilerle anlaşamamasına; akranları, öğretmenleri ve ailesi ile çatışma yaşamasına neden olmaktadır. Ayrıca yaşadığı değişimlere uyum sağlamaya çalışmakta, kimlik arayışına girmekte ve psikolojik anlamda kendini baskı altında hissetmektedir. Ortaöğretim ve lise dönemi fiziksel, bilişsel, sosyal ve psikolojik gelişimin yaşandığı kritik dönemlerdir. Bu kritik dönemde öğrenciler, öğretmenleri ile yetersiz iletişim, ailevi problemler, akranları tarafından dışlanma ve zorbalığa maruz kalma, yasal olmayan etkinlikler için akran baskısı ve akran baskısından dolayı akademik başarısızlık yaşamaktadır. Gelecek planının olmaması, motivasyon eksikliği, düşük özgüven ve özsaygı, alkol, ilaç ve uyuşturucu kullanma, arkadaşlık kurma ve sürdürmede sorun yaşama, sınav kaygısından dolayı düşük not alma, problemleri ve ihtiyaçları hakkında kimden yardım alacağını bilememe gibi bir çok sorunla da karşı karşıya kalmaktadır(41).

Bireyin duygusal gelişme gösterdiği ve her şeyi eleştirip, soruşturup kendine özgü yeni bir dünya kurmaya çalıştığı ergenlik çağında dayanabileceği en önemli güven kaynağı arkadaşlıktır. Ergenler bu güne kadar geliştirdikleri yeteneklerin, aldıkları rollerin, o gün için geçerli olan toplumsal değerlerle nasıl bağdaştıracığı sorunu ile de karşılaşmaktadır. Bu zorluklarla baş etmeye çalışan ergenler için akran grupları önem kazanmaya başlar.

Ergenlik dönemindeki gençler akranlarının kendilerini ailelerinden daha iyi anladığını düşünür ve akranlarıyla daha fazla vakit geçirmeye başlar. Kendilerini akran gruplarının doğal bir parçası olarak görür ve gruptaki diğer üyelere benzemeye çalışırlar. Ergenlik döneminde ait

olma, kabul görme, sosyal onay, bağlanma gibi sosyal gereksinimler genç tarafından daha yoğun bir şekilde yaşanmaya başlanır ve ait olma, kabul görme ihtiyacı gencin akran grubunun kontrolüne girmesine yol açar. Akran grubunun kontrolüne girmek peşinden akran baskısını da beraberinde getirmektedir. Akran baskısına boyun eğme ile beraber gençlerde daha farklı risk alma davranışları görülebilir. Bu risk alma davranışları: sigara içme, alkol ve madde kullanımı, okuldan kaçma, okula devamsızlık, ders dışı aktivitelere daha az zaman ayırma, akademik performans düşüklüğü, hırsızlık, mağazadan mal çalma, çetelere katılma şeklinde ortaya çıkabilir. Ergenlerin arkadaşları tarafından alay edilme korkusu ve yaşayacakları utanç duygusu baskıya maruz kalmalarına, depresyon ve ailevi karmaşalar yaşamalarına ve akranları tarafından sevilmediği hissine kapılmalarına, sebep olmaktadır(42).

Ergenlerin akranlarını suç sayılan etkinliklere ve zarar verici eylemlere teşvik ettiği ya da özendirdiği bilinmektedir. Özellikle ergen suçları, gençlik çeteleri, sigara, alkol, uyuşturucu madde kullanımı, ergen hamileliği, saldırganlık, okul zorbalığı gibi sorunlarda arkadaşların etkisi küçümsenemez. Ergenlerin okuldan kaçarak akran grupları ile geçirdikleri süreler onlara boş zaman yaratmakta ve ergenleri yasa dışı davranışlara yönlendirebilmektedir.

Arkadaşlık ilişkilerindeki ödül sistemi (kabul görmek, prestij ve karşı cinsle olan ilişkiler) ebeveynlerden, öğretmenlerden hatta zaman zaman yasalardan bile daha etkili olmaktadır. Bu nedenle ergen, arkadaşları tarafından kabul görmemekten yada onaylanmamaktansa yaralanmayı, yasalarla başının belaya girmesini hatta ölümü bile tercih etmektedir. Arkadaş grupları, giyim tarzı, görünüm, davranışlar gibi ergen kültürü ile ilgili konularda ailelerden daha önemli bir etkiye sahiptirler(43).

Ergenlik dönemi yaşantıları bireyin kişilik gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla bu dönemde yaşanabilecek olumsuzluklar bireylerde kalıcı psikolojik sorunlar oluşmasına neden olabilir. Ergenlerin arkadaşları ile ilişkileri, anne babaları ile kuracakları ilişkilerden farklıdır. Anne baba ile çocuk arasında, anne baba otoritesine dayalı bir ilişki vardır. Anne baba yol gösteren, doğruları söyleyen ve karar verendir. Buna karşılık, akranlarla beraberlik farklı bir ilişkiyi gerektirir; daha eşitlikçi bir sosyal teması gerekli kılar. Akranlar eşit bilgiye ve otoriteye sahiptirler. Akranlarıyla kurduğu ilişkiyle genç, başta eşitlikçi sosyal ilişki kurmayı, güvenli davranış göstermeyi, kendi düşüncesini ifade etmeyi, başkalarının fikirlerini hoşgörü ile karşılayabilmeyi öğrenir. Aynı zamanda ergen, aileden gelen değer yargıları ile arkadaşlarından gelen değer yargılarının birbirleri ile uyuşturma uğraşısı içerisinde. Ergenlerin değer yargıları ve ahlaki değerleri anne babanın, akranların ve etraftaki yetişkinlerin değer yargıları ve ahlaki değerlerinden etkilenir. Gencin belli bir alanda hünerinin veya becerisinin olması onun arkadaşlarıncada daha kolay benimsenmesine yol açar ve böyle gençler arkadaşları arasında sivrilebilirler. Grup tarafından kabul görme, gencin kendine olan güvenini pekiştirir. Ergen arkadaşları arasında duygu ve düşüncelerini rahatça dile getirebilir, başkalarının etkisinde daha az kalabilir. Arkadaşlarıncada yeterince benimsenmeyenler, daha

kolay grubun etkisinde kalabilirler. Kendilerine güvenleri yeterince gelişmemiş gençler de arkadaşlarının telkinine daha açık olurlar(44,47).

İlk ergenlikte ilişkiler geniş ölçüde aynı cinsten kişilerledir. Akran grubu, genellikle iki ya da üç kişiden oluşan, küçük, kapalı ve samimi arkadaşlıkların olduğu gruptur. Grupta kimlerin olacağını çeşitli etkenler belirler. Çocuklukta ve ilk ergenlikte kişi arkadaşlarını çoğu zaman yakınlarında yaşayan ve uzun zamandır tanıdığı kişilerden seçer. Ancak, ortaokuldan liseye geçildiğinde akran grubu değişmektedir. Arkadaşlık daha fazla benzer yada tamamlayıcı ilgilere ve kişiliklere dayanmaya başlar. Arkadaş ilişkileri bireylerin bağımsızlaşmasında sadece sosyal, duygusal ve psikolojik açıdan destek olmamakta aynı zamanda evde ya da okulda öğrenemeyeceği sosyal ve fiziksel becerileri öğrenmesine de yardımcı olmaktadır.

Ergenler için arkadaşlık ilişkilerinin pozitif işlevleri şunlardır:

1. Agresif dürtülerini kontrol etmelerine (özellikle arkadaşlarının çatışma çözümünde kullandıkları olumlu stratejileri öğrenmede).
2. Duygusal ve sosyal destek elde etmelerine ve daha bağımsız olmalarına
3. Sosyal becerilerin, mantıksal düşünme becerilerinin gelişmesine ve duygularını daha olgun bir şekilde ifade etmelerine,
4. Cinselliğe ve cinsel rol kimliğine ilişkin tutum geliştirmesine,
5. Ahlaki yargıların ve değerlerin güçlenmesine ve
6. Benlik algısının gelişmesine olanak sağlamaktadır.

2.5.Şiddet ve Saldırganlık

2.5.1.Saldırganlık Kavramı

Davranış bilimlerinde saldırganlık, kasıtlı olarak zarar verme veya acıtma amacıyla gerçekleştirilen davranışların ortaya çıkardığı durum olarak tanımlanmıştır. Kişinin sahip olduğu eşyalara zarar verme gibi her türlü yıkıcı davranış da saldırganlık olarak sınıflanır. Saldırganlık açık ya da örtülü, şiddetli ya da hafif, özel ya da genel, tepkisel ya da planlı, görünür bir nedene bağlı ya da açık bir nedene bağlı olmadan, sözel veya fiziksel olabilir. Hangi biçimde olursa olsun, eğer davranış zarar verme niyetiyle yapılmışsa karşısındakini incitmemiş veya acı vermemiş bile olsa saldırganlık olarak nitelenir. Öte yandan kazara karşısındakini inciten veya acı veren davranış saldırganlık değildir. Saldırganlığın iki temel grupta ele alınabilir. Birinci grubu düşmanlık içeren, duygusal ve öç alma biçimindeki saldırganlık oluştururken, bunun karşıtı olan ikinci grubu amaçlı ve yağmalamaya yönelik saldırganlık oluşturmaktadır. Birinci gruptaki tepkisel saldırganlık tehdit olarak algılanan bir durumda gösterilen savunma davranışdır, ikinci grup planlı saldırganlık daha çok belli bir amaca yönelik, önceden düşünülmüş davranışlar içerir. Sosyal öğrenme açısından ele alındığında planlı saldırganlık belli bir amaca ulaşmak için etkili yolun öğrenilmesi anlamına gelir(49).

Saldırganlık, bir nesneye zarar verme amacını taşıyan davranıştır. Birine ya da bir şeye zarar veya acı vermek amacı ile yapılan davranış olarak da tanımlanmaktadır. Davranışın saldırgan olup olmadığını anlamak için niyetine bakılması gerekmektedir. Zarar vermek amacı taşıdığına saldırgan olarak tanımlanmaktadır, bu amacı taşımadığına saldırgan davranış olarak nitelendirilmemektedir.

2.5.2.Şiddet Kavramı

Şiddet kavramına ilişkin çok sayıda tanım yapılmıştır. Bu tanımlardan biri şu şekildedir: “Şiddet, bir bireyin yaralanma ve ölümüne neden olan ya da gelişmesini engelleyen fiziksel, psikososyal veya cinsel olarak uygulanan kasıtlı davranışlardır.” Kapsamlı şiddet tanımından biri de, Dünya Sağlık Örgütünün yaptığı tanımdır. Dünya sağlık örgütü (2002) şiddeti; “bireyin kendisine, başkasına, belirli bir topluluk veya gruba yönelik yaralama, ölüm, fiziksel zarar, bazı gelişim bozuklukları veya yoksunluk ile sonuçlanabilen, tehdit ya da fiziksel zor kullanma” olarak tanımlamaktadır. Şiddeti, fiziksel bir davranış biçimi ile sınırlandıran yaklaşımlar, şiddeti genelde, zararlı sonuçlanan bir güç kullanımı ile eş tutmaktadırlar(50).

Şiddet; insanın var oluşundan günümüze uzanan süreçte çeşitli sorunların, çatışmaların sebebi ya da sonucu olarak gelişen bir sosyal durum, acı bir gerçektir. Günümüzde artan etkisi ile birçok sosyal bilimcinin araştırma konusunu oluşturmaktadır. Dünyada şiddet hakkında çok çeşitli araştırmalar yapılmasına karşın, şiddet somut çözüm bulunamayacak kadar karmaşık bir problemdir. Gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalarda insanların yaşama biçimlerini değiştirmede en etkili teknolojik gelişimin televizyon olduğu saptanmıştır. Eğlence, bilgi, değerlerin farklılaşması, yemek yeme saati ve biçimi, düşünce biçimi, giyim tarzı, alışveriş, boş zamanları değerlendirme gibi. Bu değişim sırasında saptanan olumsuz etkilerse;

- Saldırganlık ve şiddete neden olmak
- Bireyi, aile ve arkadaşlık ilişkilerinden uzaklaştırmak
- Tüketim davranışlarını değiştirmek
- Fantezi dünyasını çok canlı sunarak gerçeklerden uzaklaştırmak
- Hareketsizliğin, fiziksel gelişimi olumsuz etkilemesi
- Okuma zevkini azaltmak ve okuma süresini kısaltmak şeklinde ifade edilmektedir(55).

2.6. Zorbalık

Zorbalık okullarda meydana gelen saldırganlık olaylarının bir türüdür. Yaşça daha büyük ya da fiziksel olarak daha güçsüz olan çocukları sürekli olarak hırpalamaları, eziyet etmeleri ve rahatsız etmeleridir. Zorbalık dövme, vurma, tekme atma, gibi fiziksel güç içerdiğinde aynı zamanda şiddettir. Aynı zamanda alay etme, dalga geçme, kızdırma, isim takma, kötü söz söyleme, arkadaş grubuna almama, dışlama, yalnızlığa terk etme, iftira etme, söylenti çıkarıp yayma, gibi saldırganlık türlerini de içermektedir(51). Pişkin(2003) Türkiye’de

yaptığı çalışmaya göre zorbalığa uğrayan çocukların oranının %35, hem zorbalığa uğrayan hem de zorbalık edenlerin oranının %30, sadece zorbalık edenlerin %6 oranında olduğunu belirtmektedir. Pişkin, erkeklerde bu duruma daha fazla rastlandığını belirterek zorbalığın %34 ile fiziksel, %29 sözel, %21 dolaylı(soyutlama), %11 eşyalara zarar verme biçiminde gerçekleştiğini eklemektedir. Arada bir güç dengesizliğinin olması önemlidir. Zorbaca davranışı kullanan birey genellikle daha güçlü olarak düşünülür ya da algılanır, en azından, kurban kendini çok iyi savunabilecek durumda değildir. Zorbalık birinin incitilmesine, ona zarar verilmesine neden olur. Ancak bu zarar, herhangi bir kışkırtma olmaksızın gerçekleşir(53).

Zorbalıkla ilgili çalışmalar 1970'lerin sonlarında özellikle Norveç, İsveç ve Finlandiya'da başladı. Özellikle Norveçli araştırmacı Dan Olweus'un 1978'de yayınlanan Okullarda Saldırganlık isimli kitabı zorbalıkta dönüm noktası kabul edilir. Son yıllarda bu çalışmalar İngiltere, Avustralya ve A.B.D'de artmıştır. Araştırmacılar arasında zorbalığın tanımıyla ilgili tam bir birlik yoktur. Kimileri zorbalığı diğerlerine yönelik kasıtlı saldırgan davranışlar olarak tanımlarken, kimileri bu tür davranışların zorbalık olarak kabul edilmesi için düzenli olarak tekrar edilmiş olması gerektiğini ifade etmektedir. En sık kullanılan tanım Olweus'un 1987'de yaptığı tanımdır: "Bir kişi, diğer bir kişi veya kişiler tarafından kasıtlı, tekrarlı ve en azından bir süre devam eden olumsuz davranışlarla karşı karşıya bırakılıyorsa bu kişinin zorbalığa uğradığı söylenebilir". Olweus (1999) okul zorbalığını, bir öğrencinin bir ya da daha fazla öğrenci tarafından sürekli biçimde olumsuz eylemlere maruz bırakılması olarak tanımlamıştır. Besag (1995) zorbalığı, bireyin kendisinden daha güçsüz bireye kasıtlı ve sürekli olarak uyguladığı ve maruz kalan bireyde, psikolojik ve fizyolojik sorunlara yol açan olumsuz bir eylem olarak tanımlamıştır(55,56).

Zorbalığın, zorbalık olayına karışanların, bu tür davranışlara hedef olanların ve bu tür davranışları izleyenlerin üzerinde uzun süreli olumsuz etkisi söz konusudur. Zorbalık yaşam döngüsü içinde bireyin işlediği bir suç olarak değerlendirilebilir. Erken yaşlarda saldırganlık olarak kendini gösteren zorbalık sonraki dönemde, silah taşıma tecavüz, soygunculuk ve gasp gibi çok ciddi suçlara öncülük edebilir

Olumsuz davranışlar niyetli olarak bir kişiyi inciten, rahatsız eden veya bunu yapmaya çalışan davranışlar olarak açıklanmıştır. Bu tanım rastgele saldırgan davranışı zorbalıktan ayırmamızı sağlar. Zorbalık güçlerdeki dengesizlikle ortaya çıkan bir tür saldırgan davranıştır. Baskın kişi(ler) kasıtlı olarak ve tekrarlı biçimde daha az baskın olan kişiye zarar verir(ler). Bu saldırgan davranış, fiziksel olarak (örneğin; tekmeleme, vurma) veya sözel olarak (örneğin; isim takma) gerçekleşebilir. Doğrudan veya dolaylı olabilir. Doğrudan zorbalık vurma, itme, alay etme, tehdit etme, diğerinin sahip olduklarına zarar verme gibi açık saldırıyla gerçekleşir. Dolaylı saldırganlık ise saldırgan ve kurbanın doğrudan karşılaşmasını gerektirmeyen sosyal gruptan dışlama, dedikodu yayma, utandırma gibi davranışlar aracılığıyla gerçekleştirilir. Böylece kurbanın o grup içinde statüsü ve diğerlerinin onu algılama şekli değiştirilir. Bu tür

saldırganlık doğrudan saldırganlık kadar zarar vericidir, ancak psikososyal araştırma alanına son yıllarda girmiştir(57).

Zorbalık normal çatışmadan farklıdır. Çatışma etkileşimin kaçınılmaz sonucudur ve gelişimin her aşamasında karşımıza çıkar. Saldırganlık tüm yaşlarda çatışmaların bir parçası olarak bulunabilir. Ancak bu her çatışmada da zorba-kurban ilişkisi olduğu anlamına gelmez. “Zorbalık” bir kurban üzerinde yoğunlaşan tekrarlı olumsuz davranışlardır. Zorbalıkta fiziksel, duygusal veya bilişsel güç dengesizliği vardır ve kurban kendini savunmada sıkıntı çekmektedir. Zorbalık değişik düzeylerde duygusal etkilerle belirlenir. Kurban genellikle çekingenlik, ağlama veya öfke davranışları gösterir. Zorbanın en tipik duygusal davranışı ise empati kurmakta zorluk çekmesidir. Zorbalığın en önemli uzun dönemli etkisi şiddet ve gücün yanlış kullanımıdır. Aynı zamanda zorbalık kurbanlarının yetişkinlikte kendine güvenleri düşük olma eğilimi gösterir(58,84).

2.6.1. Zorbalık ve Cinsiyet İlişkisi

Zorbalıkla cinsiyet arasındaki ilişkiye bakıldığında genel eğilim erkeklerin kızlardan daha çok zorbaca davranışlara başvurdıklarını ve kızların erkeklere göre daha fazla zorbalığa maruz kaldığı yönündedir. İngiltere örneğinde zorbalığın %65’inin erkekler, %15’inin kızlar tarafından %19’unun ise hem kız hem de erkekler tarafından yapıldığı görülmektedir. Zorbalık biçimleri açısından cinsiyet farkları dikkate alındığında kızlar arasında sözel zorbalık daha çok kullanılırken erkekler arasında fiziksel zorbalık daha fazla tercih edilmektedir. Zorbalıkla sınıf seviyesini birlikte değerlendirdiğimizde sınıf seviyesi yükseldikçe zorbalık olaylarının azaldığı görülmektedir(60).

2.6.2. Zorbalık-Yaş İlişkisi

Zorbalık - yaş ilişkisine bakıldığında da akran zorbalığının okul yılları ve adolesan döneminde başlamadığını, anaokulu yıllarından itibaren görülmeye başlandığını ve üstelik bu durumun bazı çocuklar için kronik bir hal aldığını, üniversite yıllarında ve hatta iş hayatında da devam ettiğini göstermektedir

Zorbalığın sık görüldüğü yaş grubu ergenlik dönemidir. Bu dönem Erikson’a göre aileden duygusal bağımsızlığın kazanılması, cinsiyete uygun sosyal rollerin geliştirilmesi, kendine özgü değerler sisteminin oluşturulması, toplumsal rollerin belirlenerek bunların gerçekleştirilmesine yönelik kararların oluşturulmasını gerektiren yıllardır. Bu dönemde temel sosyal öge akran, öğretmen ve ailedir. Ergenlik döneminde arkadaş grubu ailenin önüne geçer ve bu dönemde kimlik arayışı içinde olan ergen için akran grubu tarafından kabul edilmek ve onay görmek oldukça önemlidir(60)

2.6.3. Zorbalığın Nedenleri

- Çocuğun mizacı.
- Çocuğun anne ve babasının isteklerine saldırgan yoldan sahip olması.
- Çocuğa isteklerinin gerçekleşmesi için saldırganlığı dışında başka yolların öğretilmemesi.

Zorbalık işe yarar mesajının verilmesi. Anne, baba, öğretmen ve akranlar, zorbalığa her boyun eğişlerinde örtülü veya açık olarak bu mesajı verirler.

Çocukların büyükler tarafından dövülmesi ve cezalandırılması, kendilerinden daha küçük çocuklara zorbaca davranışlar sergilemesine neden olur.

Sık sık olumsuz sözler duyan çocukların benlik algıları düşük olur, bunu telafi edip dikkat toplamak isteyen çocuklar da zorba davranışlar gösterir.

Çocuklar akran gruplarına girebilmek için zorbaca davranışlar gösterir(60).

2.6.4. Zorbalık Çeşitleri

Yapılan çalışmalar sonucunda araştırmacılar zorbalığı iki farklı şekilde sınıflandırmıştır.

1. Birinci grupta:

- **Bedensel:** İtme, tekme atma, yumruklama, saç kulak çekme, bıçakla saldırma, ya da korkutma amaçlı kullanılan her tür fiziksel şiddet.
- **Sözel:** Ad takma, alay etme, söylenti, çirkin takılmalar, tehdit etme, sözel kaba şaka, hakkında kötü şeyler yazma.
- **Duygusal:** Gruptan dışlanma, ayrımcılık, aşağılama eşyalarına zarar verme, parasını zorla alma.
- **Cinsel:** Sarkıntılık, elle taciz, cinsellik içeren sözler söyleme.

2. grupta

- **Sözlü:** İsim takmak, alay etmek, onurunu zedelemek, küçük düşürmek, iğnelemek, hakaret etmek, tehdit etmek.
- **Fiziksel:** Vurmak, yumruklamak, tekmelemek, tırmalamak, çelmelemek, tükürmek
- **Toplumsal:** Görmezden gelmek, dışlamak, yok saymak, yabancılaştırmak, uygunsuz hareketler yapmak.
- **Psikolojik:** Söylentiler yaymak, düşmanca bakışlar, sahip olunan şeylerin saklanması veya bunlara hasar verilmesi, kötü niyetli elektronik posta veya sms mesajları, kameralı telefonların uygunsuz kullanım(61).

Şiddete Meyilli Zorba Davranışlar Gösteren Çocukların Özellikleri:

- Çevresine zorbaca davranışlar göstermeye aday bir çocuk:
- Arkadaşları ve çevresi tarafından dışlanma.
- Fiziksel, cinsel veya duygusal istismara uğramış olma.
- Hayvanlara kötü davranma.

- Kasten kendi kendini yaralama.
- Çete üyesi olmak veya onlarla aynı mekanı paylaşmak.
- Madde kullanımı.
- Duygularını kontrol edememe.
- Şiddet içerikli film, oyun ... vb. şeylere ilgi duyma.
- Resimlerinde sık sık sertlikle ilgili materyaller çizme.
- Disiplin problemi yaşama.
- Sosyal ilişki kurmada zorlanma. Kendini soyutlama.
- Çok yakın arkadaşlarının olmaması.
- Aile ile sorunlar yaşama.
- Zarar verdikleri kişilerin acı çekmelerinden rahatsız olmama aksine farklı bir zevk alma.
- Okul kurallarını ihlal etme.
- Kendileriyle ilgili olumlu düşünce eksikliği, düşük özsaygı.
- Kendilerini güçlü hissetme.
- Yenilgiye tahammül edememe.
- Etrafındakileri ve olayları kontrol etme ihtiyacı hissetme.
- Yaptıkları davranışların nedenlerini başkalarına atfetme.
- Kamu mallarına zarar verme.
- Öfkesini kontrol edememe.
- İntihar eğilimi.
- Çevresindekileri tehdit etme. (sözlü, fiziksel...).

2.6.5. Zorba ve Kurbanların Aile Özellikleri

Zorbaların ailelerinin çoğunlukla; katı, kurallar konusunda tutarsız ve sınırlarını koymak için güç kullanan aileler oldukları bulgulanmıştır. Diğer taraftan, kurbanların ailelerinin ise, aşırı korumacı bir tutum içinde oldukları belirlenmiştir.

2.6.6. Zorbanın Aile Özellikleri:

Çocuğun yaşamına katılımları noktasında iki uçta giderler, bazen aşırı ilgili, bazen tümüyle ilgisiz olmak gibi. Aile içinde tutarsız sınırlar vardır. Çok az sayıda kural ve yapılandırma gibi özelliklerden dolayı saldırgan davranışa olanak tanırırlar. Ebeveynler arasında çatışma ya da uyuşmazlık hatta eşler arası şiddet görülebilir. Etkin olmayan çocuk yetiştirme tekniklerinin kullanıldığı görülür; saldırganlığı ödüllendirmek ve saldırgan olmayan, olumlu sosyal davranışı pekiştirmemek hatta cezalandırmak gibi.

Evde, uzun süre yetişkinlerden uzak kalma görülür. Çoğunlukla baskıcı yada cezalandırıcı (fiziksel cezanın kullanımı ve ani öfke patlamaları ile karakterize edilebilecek) bir

ebeveyn tutumu sergilerler. Aile içinde, çocuğa karşı özellikle düşük sevgi ve duygusal destek olan bir ortam vardır. Her şeye izin veren, sınır koymayan tutum sergilerler ve takipte yeterli değildirler. Özellikle erkek çocuklar için kavga etmenin ve şiddetin olumlu bir özellik gibi gösterildiği aile yapıları vardır. Bu koşullarda yaşayan birey kendini evinde değersiz hissedeceğinden, ev dışı ortamlarda çevresindekilere gösterdiği zorbaca davranışlarla baskın olup, bu değer duygusunu kazanmaya çalışır.

2.6.7. Zorbalık ve Şiddetin Sonuçları

Şiddete ve zorbaca davranışlara maruz kalmak öğrencilerde; benlik saygısının azalmasına, korku ve kaygı, kızgınlık ve çaresizlik duygularına, okuldan kaçma davranışına, okulu sevmemeye, başarı düşüşüne, devamsızlık artışına, okulda zorbalığın olduğu yerlerden kaçmaya, bazı kronik hastalıkların oluşumuna, uyku problemlerine ve alt ıslatmaya neden olma, baş ve karın ağrılarına, madde kullanımına, intihara kalkışmaya, eğitim döneminde yaşanan problemler nedeniyle meslek seçeneğinin azalması ve gelecekteki işsizlik sorunu gibi problemlere neden olmaktadır(61).

2.7. Kurban

Olumsuz davranışa maruz kalan öğrenci, kendini savunmakta başarısız ve kendisine zarar veren öğrenci veya öğrencilere karşı çaresiz kalmaktadır. Bu durumda zorbalığın hedefi olarak seçilen kişi veya kişilere ‘kurban’ adı verilmektedir. Zorba sürekli saldırgan davranışlar gösteren, dürtüsel, baskın, empati yapamayan ve fiziki açıdan güçlü olan kişi olarak tanımlanmaktadır. Zorbalar, şiddet kullanmayı olumlu bir kişilik imajı olarak görmekte, problem çözmede saldırganlık içeren stratejiler kullanmakta ve aynı zamanda yapıcı ve olumlu alternatifler üretememektedirler.

Bu bağlamda zorbalığı, grup etkileşimi sürecinde baskın bir pozisyonu elinde tutan kişinin kuvvetler dengesizliği (fiziksel veya psikolojik) sonucu kasıtlı bir biçimde olumsuz fiziksel ve sözel eylemlerle bir diğer kişinin ruhsal ve/veya fiziksel olarak acı çekmesine neden olması şeklinde tanımlayabiliriz. Zorbalıkta genellikle, zorba ve mağdur eşit olmayan bir düzeyde etkilenmektedirler. Mağdur olan(zorbalığa uğrayan) çok üzgündür. Bu üzüntü, içine kapanma, keder, acı, sürekli ağlamalar ve kızgınlık olarak dışarıya yansımaktadır. Kurbanlar kendilerini aptal ve çekici olmayan biri olarak algılama eğilimi göstermektedir. Hem erkek hem de kız kurbanların akranları tarafından olumsuz olarak değerlendirilmeleri çok önemlidir. Sosyal sıkıntı ve sosyal kaçınma daha çok kız kurbanlarda görülen bir özelliktir. Kurbanlar uzun dönemde sosyal kabul görmelerine rağmen akranlarıyla etkileşiminde nadiren sosyal yatkınlık gösterirler(62).

Kurban olmak, ilkökul çocukları arasında fiziksel, sosyal ve psikolojik açılardan kendini zayıf hissetmektir. Kurbanların çoğunlukla kin, kızgınlık ve kendine acıma duyguları

görülmektedir. İlkokuldaki kurban öğrenciler ortaokuldaki kurban olan öğrencilere göre kendine acıma ve acizlik duygularını daha fazla yaşamaktadır. Kurban olan çocuklar genellikle zorbalık hakkında konuşmazlar ve yardım beklentisi içerisinde değillerdir, duygusal düzenleme ve stresle başa çıkma davranışları göstermede becerilerinin zayıf olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak geçmişte yaşadıkları istismar karşısında yetersiz yapılan yardımlardır. Kurbanlara karşı devamlı kötü davranışlarda bulunulması sonucu, okula karşı ilgileri, arkadaşlarına karşı güvenleri ve akademik başarılarında düşüş görülmektedir. Kurbanların travma, başarısızlık ve engellenmeler yaşadıklarında hissettikleri olumsuz duygular daha fazla strese neden olmaktadır (63).

2.7.1. Kurbanın Aile Özellikleri:

Sınırları belli olmayan, iç içe girmiş bir aile yapısı, aşırı bağılılık, aşırı duygusal yakınlık, özellikle anneden kaynaklanan aşırı korumacılık mevcuttur. Bu çocuklar anne babalarının beklentilerini karşılayamayacaklarına inanırlar.

2.8. Okulun İşlevleri

Öğrenciler, yaşamlarının önemli bir kısmını okullarda geçirmektedirler. Bu sebeple, okul bireyin yaşamında ve sosyalleşme sürecinde önemli bir yere sahiptir. Okul, özellikle aile kurumundan sonra, bireylerin toplumsal beklentilere uygun sosyal davranış kazanmalarında önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Okul bir yandan, öğrencilere kazandırdığı mesleki beceri ve davranış geliştirmelerini sağlarken, öte yanda da geleceğe ilişkin hedefler kazandırmak suretiyle yasa dışı yönelimlerinin önünü kesmeyi hedeflemektedir. Okul dönemlerinde veya öğrenim sürecinde, bireylere yaşama ilişkin sorumluluk duygusu kazandırılması, bireylere sosyo-kültürel değerler sağlanması bireyin şiddete olan eğilim riskini azaltacaktır.

Okulun önde gelen işlevleri genel olarak üç ana grupta ele alınabilir:

1. Bir sosyal denetim unsuru olarak okul: Okula devam eden bireyler arasında, hukuk dışı eylemlere yönelme eğiliminin oldukça düşük olduğu söylenebilir. Aynı şekilde okula sıklıkla gitmeyen veya okuldan kaçan bireylerin de bir anlamda okuldaki denetimden kaçmış olmaları nedeniyle–şiddet ve suç davranışlarına yönelme olasılıklarının diğer öğrencilere kıyasla daha yüksek olacağı ileri sürülebilir.
2. Bir kültürlenme mekanı olarak okul: Okul, aileden sonra bireylerin sosyalleşme süreçlerinde öne çıkan temel işleve sahiptir. Okulların da kendilerine özgü kültürel yapılara sahip olmaları gerektiği ve bireylerin bu kültür yapıların öngördüğü biçimde sosyalleştirilmeleri gerektiği bilinen bir gerçektir. Öğrencilerin, okul bünyesinde kültürel yapıya olan uyumlarının ve bağılılıklarının güçlendirilmesi, anti-sosyal yönelimlerini azaltacağı öngörülebilir. Okul yöneticilerinin öğrencileri ile olan ilişkinin düzeyi, biçimi, niteliği ve

okul ortamının yapısı gibi unsurlar, okul kültürü ve bireylerin sosyalleşme süreci ile yakından ilişkilidir.

3. Geleceğe yönelik olarak meslek kazandırma açısından okul: Okulun temel işlevlerinden biri de, öğrencilere mesleklere ilişkin bilgi, beceri ve ilgi yaratmaktır. Okula devam eden bireyler de, gelecekte bir meslek sahibi olmak arzusunu taşırlar ve bu nedenle okulda gösterecekleri başarı ile bu amacı gerçekleştirebileceklerini düşünürler. Okul, bu açıdan bireyleri geleceğe hazırlayan ve onlara mesleksel beceri kazandıran kurumlardır. Gelecekteki hedefin gerçekleşme olasılığı büyük ölçüde bireylerin okul ortamındaki başarı düzeyleri ile bağlantılıdır. Gelecek ile ilgili mesleksel beklenti düzeyi yüksek olan bireylerin okulda başarılı olma olasılıklarının daha yüksek olabileceği tahmin edilebilir. İyi bir meslek sahibi olma beklentisine sahip olmak da, bireyi şiddet veya bazı anti-sosyal davranış sergilemekten alıkoyabilmektedir.

2.9. Okulda Şiddet

Okulda şiddet kavramı okul iklimi üzerinde olumsuz sonuçlar üreten, öğrencilerin öğrenme süreçlerine zarar veren, onların gelişimlerini engelleyen saldırgan ve suç benzeri davranışları tanımlamayan bir anlamda kullanılmaktadır. Genel olarak okul bağlamındaki şiddet, öğrenci ile öğrenci ve öğrenci ile öğretmenler veya okul yöneticileri/okul personeli arasında yaşanan tehdit ve fiziksel saldırıyı içermektedir. Ülkemizde 2006 yılının ilk 5 ayında okullarda çıkan olaylarda; 14 öğrencinin öldürüldüğü, 104 öğrenci ile 3 öğretmenin de yaralandığı bilgisi kitle iletişim araçlarında yer almıştır. Okullarda yaşanan şiddet olaylarının nedenlerine ilişkin olarak hiç kuşkusuz çok sayıda etken belirtmek mümkündür(64)

Okulda şiddeti hazırlayan birçok karmaşık ve çoğunlukla da toplumla ilgili faktör vardır. Önemli risk faktörleri şu şekilde tanımlanmıştır:

1. Bireysel Faktörler: Genetik özelliklerden gelen nörolojik, hormonal ve diğer fizyolojik anormallikler; bilişsel fonksiyonların bozulması ve düşük akademik başarı; dürtü kontrolünün gelişim bozukluğu, problem çözme becerileri ve akran ilişkilerinin yetersizliği; bilişsel gelişimde bozukluk ve önyargılar.
2. Ailesel Faktörler: Anne baba olma ve çocuk yetiştirme becerilerinin yetersizliği; aile bireyleri arasında duygusal bağların zayıf olması; ailenin problem çözme ve becerilerinin yetersiz olması okulda şiddeti hazırlayan en önemli faktör olarak evde ebeveyn gözetiminin yetersiz olması.
3. Akran Faktörleri: Yanlış yönelimleri olan akran ilişkileri; akranları tarafından zorbalığa uğrama; saldırgan ve şiddet davranışlarını destekleyen inanışlara sahip sınıfları veya sosyal grupları keşfetme.

4. Okula ilişkin Faktörler: Sınıf yönetim süreçleri, okul disiplin politikaları ve saldırgan ve anti sosyal gençle öğretmen ilişkisinin yapısı; öğretmenlerine eğitimsel uygulamaları ve sınıf eğitimi veya sosyal davranışı desteklemede öğretmenin yetersizliği.
5. Toplumsal Faktörler: Fakirlik; oturlan semt/mahallede şiddet; sosyal karışıklık; sosyal düzenin korunmasında bir toplumun toparlayıcı başarısı veya başarısızlığı; medyada şiddetin yaygınlaşması, uyuşturucu madde veya alkol kullanımının artması

Ülkemizde okullarda meydana gelen şiddet olaylarının önde gelen nedenleri olarak; kız arkadaş sorunu, katı öğretmen davranışları, medyanın etkisi, yoksulluk, boş zaman değerlendirme olanaklarının yetersizliği, polis muhbirliği, nedensiz şiddet olayları ve disipline yönelik olayları belirtmektedir. Bu faktörlere; para haraç tartışması, racon kesme, yan bakma, laf atma ve özentisi gibi etkenleri de eklemek mümkündür. Bu faktörler içerisinde özellikle kız arkadaş veya sevgili tartışması çerçevesinde gerçekleşen şiddet olayları son derece dikkat çekicidir(65).

Ülkemizde ve yurt dışında gözlenen zorbalık türleri ve zorbalığın ortaya çıkma biçimleri birbirlerinden bazı farklılıklar göstermektedir. Yurt dışındaki okullarda, zorbalık daha çok öğretmenlerin, idarecilerin ve yetişkinliklerin gözü önünde ortaya çıkmama bir bakıma saklanma eğilimi gösterirken , ülkemizdeki okullarda gözlenen zorbalık davranışları ise daha çok okullarda, sınıflarda, okul çıkışlarında ve okul çevresinde diğer öğrencilerin ve eğitimcilerin tanık olabileceği şekilde meydana gelmektedir. Ayrıca yurt dışında kız öğrencilerin de erkek öğrenciler kadar grup kurdukları ve sözel olarak zorba davranışları ile akranlarına tacizde bulundukları, erkekler yalnızca erkek arkadaşlarına zorba davranışlarda bulundukları halde, kızların hem erkek hem de kız arkadaşlarına zorbalık yaptıkları ortaya çıkmıştır.

Okulda zorba davranışlara maruz kalmak, birçok öğrenci için büyük bir stres kaynağıdır ve öğrencilerin genel sağlık durumları üzerinde önemli ölçüde olumsuz yan etkileri bulunmaktadır. Sürekli olarak zorbalığa uğrayan öğrencilerde şiddetli depresif eğilimler görüldüğü bazı çalışmalarda ileri sürülmüştür. Avustralya’da ergen çağıdaki sürekli zorbalığa uğrayan okul çocuklarının, diğer öğrencilere göre intihar fikrine daha yatkın oldukları görülmüştür. Çocukların bir kısmı günlerini zorbalardan korkarak geçirirler. Bu çocuklar kantin, tuvalet veya oyun bahçesine gitmekten korkarlar çünkü orada zorbalardan daha önce rahatsız edilmişlerdir. Öğretmenler zorbalığı genellikle fark etmezler ya da müdahale etmezler Okulda yaşanan şiddet olaylarının eğitim öğretim etkinliklerini olumsuz etkileyerek öğrencilerin akademik başarı düzeylerini düşürdüğü de bilinen bir gerçektir(66).

Okullarda yaşanan şiddet olaylarının, Birleşik Devletler başta olmak üzere diğer gelişmiş ülkelerde de uzun bir süredir artış eğilimi gösterdiği bilinmektedir. Ülkemizde de, okullardaki şiddet olaylarının artış gösterdiği şeklindeki bir algılamamızın, son birkaç yıldır olduğu söylenebilir. Bu çerçevede, okul şiddetinin giderek toplumsal bir soruna dönüştüğü yönünde oluşan algılama ile bağlantılı olarak sosyal bilimcilerin konuya ilgi duymaya başlamaları

şaşırtıcı değildir. Okuldaki şiddet konusuna odaklanan araştırmaların yapılmaya başlandığı ve bu sebeple yavaş da olsa bu alana ilişkin literatürün gelişmeye başladığı görülmektedir

Ülkemizde, okullarda çeteleşme eğiliminin artışı ile paralel olarak şiddet ve suç olaylarının da artış göstereceğini şimdiden öngörmek mümkündür. Böyle bir gelişme, okulların güvenli mekanlar olma özelliklerini yitirmelerine neden olacaktır. Özellikle, gelecek dönemlerde, çetelerin okullardaki nüfuzlarının artması veya çete oluşumlarından kaynaklanan şiddet eylemlerinin yoğunluk kazanması, “güvenli okul” tanımına yönelebilecek en riskli unsur olarak gözükmemektedir(67,81).

Diğer bir deyişle, gelişmiş bazı ülkelere benzer biçimde ülkemizde de, çete oluşumlarının okullarda yaygınlık kazanması, çete odaklı şiddet davranışlarının artmasını doğuracaktır. Bu nedenle, okullarda şiddet olaylarının artmasının önlenmesine yönelik çabaların veya çalışmaların şimdiden başlatılması ve yoğunlaştırılması gerekmektedir. Şiddet unsurlarını dışlayan veya şiddet içermeyen bir okul kültürünün oluşturulması son derece önem arz edecektir.

Çünkü okulun kendine özgü bir kültürel yapıyı yaratamaması durumunda, çete kültürlerinin ve sorunlu yapıların yarattığı patolojik kültürel unsurların okul mekânlarına taşınması veya burada zemin bulması olasıdır.

2.10.Okulda Şiddetin Sonuçları

Okulda şiddete maruz kalan çocuklar;

Benlik saygısını yitirirler ve bunu geri kazanmak yıllarca sürebilir. Kendine ve diğer insanlara olan güvenini yitirebilir. Arkadaşlarından soyutlanabilir ve yalnız kalabilir. Uğramış olduğu şiddetin hıncını başka çocuklardan çıkarabilir, depresyona girebilirler, devamsızlığı artabilir ya da okulu terk edebilir.

Zorbalık davranışı gösteren çocuklar;

Yardım edilmezse ileriki yıllarda da başkalarının üzerindeki güçlerini kötüye kullanmaya devam eder ve başkaları için bir tehdit oluşturabilirler. Toplumdan soyutlanabilir ve yalnız kalabilirler. Başkalarıyla işbirliğinin yarattığı mutluluk, manevi tatmin gibi olumlu duygulardan yoksun kalabilirler.

Zorbalık davranışlarına şahit olan çocuklar;

Girdikleri bütün ortamlarda kendilerini güvende hissetmeyebilirler. Kendilerini savunmak için sürekli tetik içinde bekleyebilirler.

Etraflarında olup biten şiddet davranışlarından dolayı mutsuzluk, üzüntü, korku, umutsuzluk gibi olumsuz duygulara sahip olabilirler(88).

GEREÇ ve YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Tipi

Bu çalışma, Gaziantep ilindeki ortaöğretim öğrencileri arasında akran çatışmasının incelenmesi amacı ile yapılan tanımlayıcı bir araştırmadır.

3.2.Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Gaziantep yüz ölçümü 6216 km²'lik alanıyla Türkiye topraklarının yaklaşık %1'ini kaplar, ilin toplam nüfusu 2009 yılında 1.653.670 kişidir. Sanayi ve ticaret yapısıyla Türkiye ekonomisinde önemli bir ticaret merkezidir.

Gaziantep'te 63 lise (Normal, Anadolu Lisesi, Meslek Lisesi, Fen Lisesi), 13 özel lise (Normal, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi) bulunmaktadır. Bu liselerdeki toplam öğrenci sayısı yaklaşık 70.447'dir.

3.3.Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni; Gaziantep, Cumhuriyet, Atatürk, Türk Telekom, Mimar Sinan ve Yahya Kemal Lisesi'nin 2011-2012 öğretim yılında dokuzuncu sınıfına devam eden öğrencilerdir. Bu liselerdeki toplam dokuzuncu sınıf öğrenci sayısı 9950'dir. Adölesan dönemin özelliklerini en iyi bu grup yansıttığı için dokuzuncu sınıflar araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırmada küme örneklem yöntemi kullanılarak örneklemi belirlenmiştir. (Gaziantep Lisesi dokuzuncu sınıfta 120'den (n=89), Cumhuriyet Lisesi 660'dan (n=366), Mimar Sinan Lisesi 588'den (n=312), Atatürk Lisesi 600'den (n=371), Türk Telekom Lisesi 594'den (n=313), Yahya Kemal Beyatlı Lisesi 593'dan (n=292) dokuzuncu sınıfa devam eden toplam 1743 öğrenci çalışmaya alınmıştır. Bu liselerdeki 21 öğrenci o gün devamsızlık yapması, 2 öğrenci anket doldurmayı ret etmesi nedeniyle toplam 23 öğrenci değerlendirme dışı kalmıştır.

3.4.Araştırmanın Değişkenleri

Bağımsız Değişkenler

Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri: yaş, cinsiyet, doğum yeri, kardeş sayısı, ailenin kaçınıcı çocuğu, ekonomik durumu olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin anne-babalarının sosyo-demografik özellikleri: anne-babanın eğitim durumu, medeni durumları, meslekleri ve ekonomik durumları olarak belirlenmiştir

Öğrencilerin ilgi alanları ve alışkanlıkları: sigara-alkol kullanma, bağımlılık yapan madde kullanma, televizyon izleme, bilgisayar oynama boş vakitlerini değerlendirme olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin akran çatışmasına ilişkin görüşleri: Akran çatışmasının nedenleri, okullarında zorbalık yapan grupların olup olmadığı, çatışmanın kızlar ve erkekler arasında görülme sıklığı, maruz kalınan zorbalık türleri, şiddetin sebepleri, kendilerinin zorbalık yapma veya maruz

kalma durumları, şiddet sonucu yaşadıkları, çözüm önerileri akran çatışmasının konuları olarak belirlenmiştir.

Bağımlı Değişkenler: Öğrencilerin Akran zorbalığı tanı ölçeğinde aldıkları bilgi puanları.

3.5.Araştırmada Kullanılan Araçlar

3.5.1.Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması

Veri toplama araçları, kişisel bilgi formu ve akran çatışması tanı ölçeğidir. Kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından konuya ilişkin literatürden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Akran Çatışması Tanı Ölçeği, öğrencilerin zorbalık düzeylerini belirlemek amacıyla Gülten Genç tarafından geliştirilmiş, geçerliliği ve güvenilirliği yapılmıştır. Akran çatışması tanı ölçeğinde 38 soru yer almaktadır(EK.2). Puan sistemiyle öğrencilerin bilgi puanları hesaplanmıştır.

3.6.Verilerin Değerlendirilmesi

Bu çalışmada, verilerin analizinde SPSS 16.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Veri analizinde 0.05 anlamlılık düzeyi benimsenmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik, ortalama, standart sapma, X^2 testi v.b. istatistiksel analizler kullanılmıştır.

3.7.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma katılımcıları, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Gaziantep Lisesi, Cumhuriyet Lisesi, Türk Telekom Lisesi, Atatürk Lisesi, Yahya Kemal Beyatlı Lisesi Mimar Sinan Lisesi'nin dokuzuncu sınıfına devam eden araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilerle sınırlıdır.

3.8.Araştırmanın Güçlükleri

Anketlerin yalnızca araştırmacı tarafından uygulanması, bazen öğrencilerin konudan sıkılması, öğretmenlerin sınav nedeni ile ders saatlerini vermek istememeleri anket uygulanması sırasında sıkıntılı anlara neden olmuştur.

3.9.Etik konular

Araştırmanın yürütülebilmesi için Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli yasal izinler(EK.3/4), Gaziantep etik kurul izni(EK5) ve çalışmaya katılan öğrencilerden sözel onayları alınmıştır.

4.BULGULAR

Bu çalışma 9 sınıf öğrencilerinde akran çatışmasını inceleme amacıyla Kasım-Aralık 2011 aylarında 1743 öğrenciye ulaşılmış bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 1:Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Yaş	Sayı	%
13-14 yaşında	295	16.9
15 yaşında	935	53.6
16 yaşında	408	23.5
17 ve üzeri yaş	105	6.0
Cinsiyet		
Kız	719	41.3
Erkek	1024	58.7
Doğum yeri		
Gaziantep	1434	82.3
Urfa	100	5.7
Van	59	3.4
Adıyaman	108	6.2
Muş	25	1.4
Hatay	10	0.6
İstanbul	7	0.4
Baba eğitimi		
Okur-yazar değil	121	6.9
Okur-yazar	190	10.9
İlköğretim	1051	60.3
Lise	312	17.9
Üniversite	69	4.0
Anne eğitimi		
Okur-yazar değil	343	19.7
Okur-yazar	181	10.4
İlköğretim	1055	60.5
Lise	153	8.8
Üniversite	11	0.6
Anne çalışma		
Çalışmıyor	1583	90.8
Memur	24	1.4
İşçi	68	3.9
Emekli	29	1.7
Çiftçi	33	1.9
Esnaf	6	0.3
Baba çalışma		
Çalışmıyor	250	14.3
Memur	131	7.5
İşçi	808	46.4
Emekli	178	10.2
Çiftçi	216	12.4
Esnaf	160	9.2
Anne-Baba Birliktelik		
Her ikisi sağ beraber	1564	89.7
Boşanmış	90	5.2
Anne ölmüş	25	1.4
Baba ölmüş	64	3.7
Kardeş sayısı		
Yok	37	2.1
1-2 kardeş	247	14.4
3-4 kardeş	545	31.6
5-6 kardeş	609	34.9
7 kardeş ve yukarısı	305	17.0
Kaçıncı çocuk		
1.çocuk	615	35.3
2.çocuk	415	23.8
3.çocuk	412	23.6
4.çocuk	282	16.2
5.çocuk	19	1.1
Ailenin geliri		
Gelir gider eşit	850	48.8
Gelir giderden az	691	39.6
Gelir giderden fazla	202	11.6
Anne baba otoriterliği		
Anne otoriter	223	12.8
Baba otoriter	349	20.0
Her ikisi de otoriter	657	37.7
İkisi de otoriter değil	514	29.5
Toplam	1743	100.0

Tablo 1’de öğrencilerin %53.6’sının 15 yaşında olduğu; %58.7’sinin erkek, %82.3’ünün Gaziantep’de doğduğu görülmektedir. Öğrenci babalarının %60.3’ü, annelerinin %60.5’i ilköğretim mezunu olduğu, annelerinin %90.8’i, babaların %14.3’ü çalışmadığını, anne-babaların %89.7’sinin sağ ve beraber yaşadığı, öğrencilerin %34.9’u 5-6 kardeşe, %31.6’sı 3-4 kardeşe sahip olduğunu, %35.3’ü 1.çocuk olduğunu; ailesinin %48.8’inin gelir gider eşit olduğunu; %37.7’si anne babanın otoriter olduğunu, %20’sinin baba otoriterliği görülmektedir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılanların Ailesindeki İletişim Özellikleri

Ailede madde bağımlılığı	Sayı	%
Var	832	47.7
Yok	911	52.3
Ailede madde bağımlısı olan		
Cevapsız	987	56.6
Baba	657	37.7
Anne	48	2.8
Abı	51	2.9
Ne kullanıyor		
Cevapsız	930	53.4
Sigara	720	41.3
Alkol	49	2.8
Uyuşturucu	44	2.5
Aile içi istismara bakış		
Çok kötü	461	26.4
Bilmiyorum	801	46.0
Duymadım	481	27.6
Ailede sana şiddet varlığı		
Evet	345	19.8
Hayır	1398	80.2
Aile içi sorun çözmede şiddete başvuru		
Hiç	1025	58.8
Ara sıra	611	35.1
Sık sık	107	6.1
Sorunu aileyle paylaşma		
Evet	617	35.4
Hayır	349	20.0
Ara sıra	749	43.0
Beni anlamazlar	28	1.6
Aileden ilgi destek görme		
Her zaman	1178	67.3
Hiçbir zaman	111	6.4
Pek değil	454	26.3
Anne baba yapısı		
Beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim	1179	67.6
Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler	276	15.8
Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar	231	13.3
Katı kuralları ve cezaı yaptırımları olan anne ve babaya sahibim	57	3.3
Ailede saldırgan davranışlara izin verme		
Hiçbir zaman bu tür davranışlara izin vermez	1425	81.7
İzin verir	153	8.8
Ailem böyle şeyleri umursamaz	165	9.5
Ergenlikte aileden destek alma		
Evet	817	46.9
Hayır	926	53.1
Velinin okula gelme sıklığı		
Okuldan çağırıldığında	172	9.9
Bir sorun olduğunda	867	49.7
Sık sık	363	20.8
Cevapsız	341	19.6
Okulda herhangi bir sorunu ilk kiminle paylaşır		
Hiç kimseyle	295	16.9
Anne-baba	296	17.0
Arkadaş	815	46.8
Kardeş	131	7.5
Öğretmen	206	11.8
Toplam	1743	100.0

Tablo 2’de Öğrencilerin; %47.7’sinin ailelerinde madde bağımlısı olduğu, %37.7’si madde bağımlısı olan kişinin baba, %2.8’i anne, %2.9’u abinin olduğunu; %41.3’ü maddenin sigara olduğunu, %2.8’inin alkol, %2.5’inin uyuşturucu, %26.4’ünün aile içinde istismarın çok

kötü bir şey olduğunu ifade ederken, %19.8'i ailede şiddet gördüğünü, %6.1'i sık sık şiddete başvurulduğunu, %35.4'ü sorunlarını aileleriyle paylaştığını, %20'si sorunlarını paylaşmadığını, %1.6'sının ailesinin kendisini anlamadığını; %67.'ü aileden gereken desteği gördüğünü, %6.4'ü hiçbir zaman destek görmediğini; %67.6'sının kendisini anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahip olduğunu, %13.3'ü büyüdüğümü kabullenmediklerini, %3.3'ü katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahip olduğunu; %81.7'si ailesinin saldırgan davranışlara izin vermediğini, %8.8'i izin verdiğini, %49.7'si bir sorun olduğunda velisinin okula geldiğini, %20.8'inin sık sık okula geldiği; %46.9'u ergenlikte aileden destek aldığını, %53.1'i ergenlikte aileden destek almadığını, %46.8'si okulda sorun olduğunda ilk arkadaşıyla, %17'si anne-babayla, %11.8'i öğretmenleriyle, %7.5'i kardeşiyle paylaştığını söylemiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Riskli Davranışlarda Bulunma- Başarı Dağılımı

Sorun çözmede fiziksel güç kullanma	Sayı	%
Her zaman	299	17.2
Hiçbir zaman	644	36.9
Ara sıra	800	45.9
Öfke nöbeti geçirme		
Evet	412	23.6
Hayır	657	37.7
Ara sıra	674	38.7
Delici kesici alet kullanma		
Kullanıyorum	331	19.0
Kullanmam	1412	81.0
Madde bağımlılığı		
Var	250	14.3
Yok	1493	85.7
Madde bağımlılığı hangisi		
Cevapsız	1479	84.8
Sigara	209	12.0
Alkol	31	1.8
Uyuşturucu	24	1.4
İntihar etmeyi düşünme		
Oldu	430	24.7
Olmadı	1313	75.3
İntihar etmeyi kaç kere düşündü		
Cevapsız	1345	77.2
Bir kere	147	8.4
İki kere	132	7.6
Üç kere	79	4.5
4 ve üzeri	40	2.3
Toplam	1743	100.0

Tablo 3'de, Öğrencilerin; %17.2'sinin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inandığı, %45.9'unun bunun ara sıra gerekli olduğuna inandığı; %23.6'sının öfke nöbeti geçirdiğini, %38.7'sinin ara sıra öfke nöbeti geçirdiği; %19'unun delici kesici alet kullandığı, %81'inin kullanmadığını söylemiştir.

Öğrencilerin %14.3'ünün madde bağımlısı olduğunu, %12'si kullandıkları maddenin sigara olduğunu, %1.8'inin alkol, %1.4'ü uyuşturucu olduğunu; %24.7'si intihar etmeyi düşündüğünü, %8.4'ü intiharı bir kere, %7.6'sı iki kere, %2.3'ü dört ve fazla intiharı düşündüğünü söylemiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Boş zamanlarını Değerlendirme Dağılımı

Televizyon izleme	Sayı	%
Hiç seyretmem	82	4.7
1 saat	327	18.8
2 saat	730	41.8
3 saat	323	18.5
4 saat	125	7.2
5 saat ve yukarısı	156	9.0
Oyun oynama		
Hiç oynamam	359	20.6
Her gün oynamam	673	38.6
1-2 saat	502	28.8
3saat ve yukarısı	209	12.0
Boş zamanlarında yaptığı		
Kitap okuma	319	18.3
Müzik-resim-şiiirle ilgilenme	477	27.4
Spor yapma	341	19.6
Arkadaşlarla birlikte olma	314	18.0
İnternette vakit geçirme	203	11.6
Sinemaya gitme	30	1.7
Tek başıma takılırim	29	1.7
Ders çalışma	30	1.7
Toplam	1743	100.0

Tablo 4'de Öğrencilerin; boş zamanlarında %18.8'inin 1 saat, %41.8'inin 2 saat %18.5'inin 3 saat %7.2'sinin 4saat, %9'unun 5 saat ve daha çok televizyon izlediğini %4.7'sinin hiç seyretmediğini söylemiştir.

Öğrencilerin %20.6'sı boş zamanlarında hiç oyun oynamadığını %28.8'i her gün 1-2 saat oyun oynadığını, %12'si 3saat ve daha fazla oyun oynadığını; %38.6'sı hergün oyun oynamadığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin %27.4'ünün boş zamanlarında müzik-resim-şiiirle ilgilendiğini, %19.6'sı spor yaptığını, %18.3'ü kitap okuduğunu, %18'i arkadaşlarla birlikte olduğunu, %11.6'sı internette vakit geçirdiğini, %1.7'si sinemaya gittiğini, %1.7'sinin tek başıma takılırim dediği, %1.7'sinin ders çalıştığı belirlenmiştir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Öğrencinin Okula Uyum Dağılımı

Geçen Yılı Başarısı	Sayı	%
Başarılı	629	36.1
Orta	784	45.0
Başarısız	330	18.9
Okul değişikliği düşünme		
Evet	413	23.7
Hayır	1330	76.3
Adaptasyon problemi		
Cevapsız	408	23.4
Hiç yaşamadım	912	52.3
Fazlasıyla yaşadım	344	19.8
Hala adapte olmadım	79	4.5
Devamsızlık yapma		
Hiçbir zaman	865	49.6
Ara sıra	822	47.2
Her zaman	56	3.2
Okuldaki arkadaş sayısı		
1-10 arası arkadaş	993	57.0
11-20 arası arkadaş	205	11.8
21-40 arası arkadaş	96	5.5
40 ve yukarı	205	11.7
100 ve yukarı	244	14.0
Okulda Güvende misin?		
Evet güvende hissediyorum	995	57.1
Bazen korkuyorum	534	30.6
Hiç güvende hissetmiyorum	214	12.3
Aynı düşüncem grup dışına itmeli		
Herkes düşüncesinde serbesttir	1422	81.6
Bizim gibi düşünmeyen yanımızda yeri yok	193	11.1
Bizim gibi düşünmek zorunda	128	7.3
Okulda arkadaş grup dışında yalnız kalma		
Oldu	422	24.2
Olmadı	1321	75.8
Başkalarını kızdırmak eğlenceli		
Evet	286	16.4
Hayır	775	44.5
Ara sıra	682	39.1
Arkadaşlarından birine sözel şiddet(dalga geçme,lakap takma,küfür vs.) uyguladın mı		
Hiçbir zaman	628	36.0
Kızdığım zaman	637	36.5
Birkaç kez	478	27.5
İnsanların etkisi kıskartır mı		
İnsanlardan etkilenmem	903	51.8
İnsanların etkisinde çok kalırım	318	18.3
Ara sıra insanların etkisinde kaldığım oluyor	522	29.9
Okulda kavgaya karıştı mı		
Evet	665	38.2
Hayır	1078	61.8
Toplam	1743	100.0

Tablo 5’de araştırmaya katılan öğrencilerin okula uyumda; Öğrencilerin; %36.1’inin geçen yıl, başarılı, %18.9’unun başarısız olduğu; %23.7’sinin okul değişikli yaptığını, %19.83inin okula adaptasyon problemini fazlasıyla yaşadığını; %4.5’inin okula hala adapte olmadığını, %49.6’sının hiçbir zaman devamsızlık yapmadığını, %3.2’sinin her zaman devamsızlık yaptığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin %57’sinin okuldaki arkadaş sayısının 1-10 arasında, %11.8’inin 11-20 arasında arkadaşı olduğunu; %57.1’i okulda kendini güvende hissettiğini, %30.6’sının bazen korktuğunu, %12.3’ünün hiç güvende hissetmediğini; %81.6’sının seninle/arkadaş grubunla aynı düşünceleri paylaşmayan birinin grup dışına itilmesi gerekir mi sorusuna herkes düşüncesinde serbesttir, %11.1’i bizim gibi düşünmeyen yanımızda yeri yok, %7.3’ü bizim

gibi düşünmek zorunda dediği; %24.2'sinin okulda arkadaş grubunun dışına itilip yalnız kaldığı, %16.4'ü başkalarını kızdırmak eğlencelidir dediği, %39.1'i arasına eğlenceli olduğunu, %44.5'i başkalarını kızdırmanın eğlenceli olmadığını söylemiştir.

Öğrencilerin %36'sının arkadaşlarına hiçbir zaman sözel şiddet uygulamadığını, %36.5'inin kızdığı zaman uyguladığını; %51.8'i başkaları tarafından kolaylıkla kışkırtılabilir olmadığını, %18.3'ü insanların etkisinde çok kaldığını, %38.2'sinin okulda kavgaya karıştığını ifade etmişlerdir.

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğrencinin Çatışma/Zorbalık/Şiddete Duyarlılığı

Bir insana zarar verince pişmanlık duyma	Sayı	%
Ara sıra pişman olurum	880	50.5
Hiç pişman olmuyorum	386	22.1
Olurum	477	27.4
Akran çatışması en çok kimler arasında		
Kız	235	13.5
Erkek	632	36.3
Her ikisinde aynı düzeyde	876	50.2
Zorbalığı bildirmek ispiyonculuk		
Evet	512	29.4
Hayır	1231	70.6
Okulda cinsel istismar uygulayan		
Evet	337	19.3
Hayır	851	48.8
Bilmiyorum	555	31.8
Öğrenci şiddete maruz görürse		
Söylerim	976	56.0
Söylemem	298	17.1
Beni ilgilendirmez	469	26.9
Öğrenci şiddete maruzsa ne yapar		
Bilmiyorum	6	0.3
Ortalığı düzeltmeye çalışırım	620	35.6
Kurbanın yanında destek olmaya çalışırım	276	15.8
Hiç bulaşmam görmemezlikten gelirim	353	20.3
Bir yetişkinden yardım isterim	459	26.3
Arkadaşımsa yardım ederim	29	1.7
Toplam	1743	100.0

Tablo 6'da Öğrencilerin çatışma/zorbalık/şiddete duyarlılığında; öğrencilerin bir insana zarar verdikten sonra %50.5'i arasına pişman olduğunu; akran çatışmasının %36.3'ünün erkekler arasında olduğunu; %48.8'inin okulda cinsel istismar uygulayanlara rastlanmadığını; Öğrencilerin %70.6'sının zorbalığı bildirmek ispiyonculuk değildir dediği; %56'sının öğrencilerin şiddete maruz kaldığını gördüklerinde başkalarına söylerim dediğini; %35.6'sının öğrencinin şiddete maruz kaldığını görürse ortalığı düzeltmeye çalışırım, %26.3'ü bir yetişkinden yardım isterim, %20.3'ü hiç bulaşmam görmemezlikten gelirim dediği görülmektedir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğrencinin Okuldaki Şiddet Uygulanmasına Bakışı

Herhangi birine fiziksel/sözel şiddet uyguladı mı	Sayı	%
Cevapsız	223	12.8
Uyguladım	668	38.3
Uygulamadım	852	48.9
Karşıdakine kızınca hangi şiddeti düşünür		
Küfür	525	30.1
İsim takma/dalga geçme	481	27.6
Dışlama	223	12.8
Bıçakla yaralama	73	4.2
Tehdit telefonu	29	1.7
Cep telefonu ile kötü mesaj atma	53	3.0
Dövme	94	5.4
Hiçbir şey düşünmem	265	15.2
Şiddet uygulanan kişinin intikam almasından korkar mı		
Korkarım	1086	62.3
Korkmam	328	18.8
Ara sıra korkarım	329	18.9
Şiddet nedeni		
Eğlence için	275	15.8
Beni kızdırdıkları için	569	32.6
Kız arkadaşına baktığı için	176	10.1
Güçlü olduğunu göstermek için	160	9.2
Öç almak için	101	5.8
Para ve eşyasını almak için	174	10.0
Belli olmuyor	288	16.5
Şiddet sorunları çözer mi		
İnanmıyorum	796	45.7
İnanıyorum	508	29.1
Hak edene cezası fazlasıyla verilmeli	439	25.2
Şiddete maruz kalınca kime anlatır		
Arkadaşıma	888	50.9
Öğretmenime	379	21.7
Aileme	375	21.5
Kimseye anlatmam	101	5.8
Okulda şiddete maruz kalınca ne yaptı		
Cevapsız	239	13.7
Çok utandım	349	20.0
Üzüldüm	665	38.2
Korktum	99	5.7
Kendime güvenimi yitirdim	217	12.4
Acı duydum	174	10.0
Şiddete maruz kalınca okula gelmeye korktun mu		
Cevapsız	166	9.5
Korktum	293	16.8
Korkmadım	1284	73.7
Şiddete maruz kalınca devamsızlık		
Yaptım	318	18.2
Yapmadım	1425	81.8
Şiddete maruz kalınca okul değiştirmeyi düşündü mü		
Cevapsız	138	7.9
Düşündüm	274	15.7
Düşünmedim	1160	66.6
Ara sıra düşündüğüm oluyor	171	9.8
Şiddete maruz kalma okul başarısını etkiledi mi		
Cevapsız	217	13.0
Derslerimi etkilemedi	828	47.5
Notlarımda düşme oldu	678	39.5
Okulda şiddet görülen durum mu		
Çok görülen bir durum	900	51.6
Seyrek rastlanılan bir durum	614	35.2
Hiç yok	229	13.2
Şiddetten sonra hangisini yaşadı		
Cevapsız	345	19.8
İntihar etmeyi düşündüm	319	18.3
Geceleri ağlayarak uyandığım oldu	440	25.2
Kâbuslar gördüm	115	6.6
Sürekli karın baş ağrılarım oldu	139	8.0
Şiddete maruz kalmadım	117	6.7
Bir şey olmadı	126	7.2
Öcümü almayı düşündüm	29	1.7
Beni tekrar döver mi diye korktum	12	0.7
Kendime olan güvenimi yitirdim	101	5.8
Toplam	1743	100.0

Tablo 7’de; araştırmaya katılan öğrencilerin; %38.3’ü fiziksel/sözel şiddet uyguladığını, %48.9’u uygulamadığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin karşdakine kızınca %30.1'inin küfür, %27.6'sının isim takma/dalga geçme, %12.8'inin dışlama, %5.4'ünün dövme, %4.2'sinin bıçakla yaralama, %3'ünün cep telefonu ile kötü mesaj atma, %1.7'sinin tehdit telefonu şiddeti düşündüğü; şiddet uyguladığın kişinin intikam almasından %62.3'ünün korkarım, %18.8'ünün korkmam dediği; şiddetin %32.6'sının beni kızdırdıkları için, %15.8'inin eğlence için, %10.1'inin kız arkadaşına baktığı için, %10'unun para ve eşyasını almak için, %9.2'sinin güçlü olduğunu göstermek için, %5.8'inin öç almak için yapıldığını söylediği; şiddetin %29.1'inin sorunları çözeceğine inandığı, %45.7'sinin inanmadığı, %25.2'sinin hak edene cezası fazlasıyla verilmesini ifade etmiştir.

Öğrencilerin şiddete maruz kalınca %50.9'unun arkadaşına, %21.7'sinin öğretmenime, %21.5'inin ailesine anlatırım dediği, %5.8'inin kimseye anlatmam dediği; okulda şiddete maruz kaldığında %38.2'sinin üzüldüğünü, %20'sinin çok utandığı, %12.4'ünün kendine güvenini yitirdiği, %5.7'sinin korktuğu, %10'u acı duyduğunu söylemiştir.

Öğrencilerin %16.8'inin şiddete maruz kaldıktan sonra okula gelmekten korktuğu, %73.7'sinin korkmadığı; %18.2'sinin şiddete maruz kalınca devamsızlık yaptığını; %15.7'sinin okul değiştirmeyi düşündüğü, %66.6'sının düşünmediği, %9.8'inin ara sıra düşündüğüm oluyor demiştir.

Öğrencilerin, şiddete maruz kaldığında bu durumun %47.5'inin derslerini etkilemediği, %38.8'i notlarımda düşme oldu, %1.2'si kâbuslar görmeye başladım dediği saptanmıştır.

Öğrencilerin şiddetten sonra %18.3'ünün intihar etmeyi düşündüğü, %25.2'sinin geceleri ağlayarak uyandığını, %8'inin sürekli karın- baş ağrılarının olduğunu, %7.2'sinin bir şey olmadığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin %6.7'sinin şiddete maruz kalmadığını, %6.6'sının kâbuslar gördüğünü, %5.8'i kendime olan güvenimi yitirdim dediğini, %1.7'sinin öcünü almayı düşündüğünü, %0.7'sinin beni tekrar döver mi diye korkuyorum dediği belirlenmiştir.

Tablo 8: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Zorbalığa Bakışı

Okulda zorbalık yapan	Sayı	%
Var	819	47.0
Yok	386	22.1
Bilmiyorum	538	30.9
Okulda zorbalık yapan gruba katıldı mı		
Evet	187	10.7
Hayır	1556	89.3
Okulda zorbalık yapan grup üyesi olmanın faydası		
Evet	127	7.3
Hayır	1453	83.3
Ara sıra	163	9.4
Okulda zorbalığa çok rastlanılır mı		
Çok görülen bir durum değildir	636	36.5
Sık rastlanılan bir durum	705	40.4
Hiç yok	135	7.8
Bilmiyorum	267	15.3
Okulda şiddet uygulamada yaşadığın saldırgan/zorbalığa tanık olman etkili mi		
Hiç etkisi olmadı	920	52.8
Fazlasıyla oldu	252	14.5
Ara sıra etkisini görüyorum	571	32.7
Zorbalığa maruz kalınca ne yapar		
Bir şey yapmam	217	12.4
Aynı şekilde karşılık veririm	584	33.5
Öğretmenden yardım isterim	595	34.1
Ailemden yardım isterim	111	6.5
Arkadaşlarımla beraber zorbayı cezalandırırım	236	13.5
Zorbalığa maruz kaldı mı		
Evet	658	37.8
Hayır	1085	62.2
Kaç Kere		
Çok	1201	68.9
Bir kere	191	10.9
İki kere	212	12.3
Sık sık	139	7.9
Maruz kaldığın zorbalık türü		
Cevapsız	436	25.0
Dövülme	517	29.7
Küfür	626	35.9
Bıçak veya kesici aletle yaralanma	80	4.6
Para veya eşyaya zarar verilmesi	84	4.8
Okulda en fazla hangi zorbalığa rastlanır		
Sözel şiddet	835	47.9
Fiziksel şiddet	466	26.7
Baskı kurma	226	13.0
Dışlama	216	12.4
Zorbalık yapan kız öğrenci		
Var	681	39.1
Yok	334	19.2
Bilmiyorum	728	41.7
Zorbalık yapan kız öğrenci nasıl şiddete uygular		
Tek	317	18.2
Grup halinde	716	41.1
Duruma göre değişir	710	40.7
Kızların en çok hangi zorbalığa maruz		
Fiziksel şiddet	588	33.7
İsim takma	257	14.7
Dışlanma	138	7.9
Laf atma küfür	414	23.8
Hakkında olmadık söylentiler yapma	277	15.9
Eşyasına zarar verme	69	4.0
Kızlar kimden zorbalık görür		
Kızlardan	578	33.2
Erkeklerden	421	24.2
Her ikisinden aynı derecede	744	42.6
Zorbalık yapan erkek öğrenciler nasıl şiddet uygular		
Tek başına	261	15.0
Grup halinde	804	46.1
Duruma göre değişir	678	38.9
Erkek öğrenciler en çok hangi zorbalığa maruz		
Dövülme	741	42.5
Küfür	594	34.1
Dışlama	127	7.3
Bıçak ve kesici aletlerle yaralanma	211	12.1
Eşyasına zarar verme	70	4.0
Daha çok üst sınıf alt sınıf şiddet uygular		
Evet	375	21.5
Hayır	496	28.5
Fark etmiyor	872	50.0
Toplam	1743	100.0

Tablo 8’da öğrencilerin şiddete bakışında, %47’sinin okulda zorbalık yapanların olduğu, %22.1’inin okulda zorbalık yapanın olmadığını, %30.9’u okulda zorbalık yapan olduğunu bilmediğini; %10.7’sinin okulda zorbalık yapan gruba katıldığını, %89.3’ünün katılmadığını; %7.3’ünün okulda zorbalık yapan grubun üyesi olmanın faydasının olduğunu, %9.4’ü grup üyesi olmanın faydasının ara sıra olduğunu söylemiştir.

Okulda zorbalık yapana öğrencilerin %40.4’ünün sık rastlanılan durum, %36.5’inin çok görülen bir durum değildir, %7.8’inin hiç yoktur demiştir.

Öğrencilerin, %14.5’inin okul ortamında şiddet uyguluyorsan yaşadığın ortamlardaki saldırgan/zorba davranışlara tanık olmanın etkisinin fazlasıyla olduğunu, %32.7’sinin ara sıra etkisini gördüğünü, %52.8’i hiç etkisi olmadığını dediği saptanmıştır.

Öğrencilerin, zorbalığa maruz kalırsam %34.1’i öğretmenden yardım isterim, %33.5’i aynı şekilde karşılık veririm, %13.5’i arkadaşlarımla beraber zorbayı cezalandırırım, %12.4’ü hiç bir şey yapmam, %6.5’i ailemden yardım isterim dediği saptanmıştır.

Öğrencilerin, %62.2’sinin zorbalığa maruz kalmadığını, %37.8’inin zorbalığa maruz kaldığını; %68.9’unun çok kere, %10.3’ünün iki kere, %9.1’inin bir kere, %6.1’inin sık sık, %5.5’inin ara sıra zorbalığa maruz kaldığını ifade ettiği; maruz kaldığı zorbalık türünün %29.7’sinin dövülme, %35.9’unun küfür, %4.8’inin para/eşyaya zarar verilmesi, %4.6’sı bıçak veya kesici aletle yaralanma olduğunu ifade etmiştir.

Öğrenciler, okulda en fazla hangi zorbalık türü uygulanıyor sorusuna %47.9’unun sözel şiddet, %26.7’sinin fiziksel şiddet, %13’ünün baskı kurma, %12.4’ünün dışlama;

Okulunuzda zorbalık yapan kız öğrenci sorusuna öğrencilerin %39.1’inin zorbalık yapan kız öğrencilerin olduğunu, %19.2’si olmadığını; zorbalık yapan kız öğrencilerin %18.2’sinin tek başına, %41.1’inin grup halinde, %40.7’sinin duruma göre değişir dediğini;

Kızların %33.7’sinin fiziksel şiddet, %23.8’inin laf atma küfür, %15.9’unun hakkında olmadık söylentiler yapma, %14.7’sinin isim takma, %7.9’unun dışlanma, %4’ünün en çok eşyasına zarar verme zorbalığına maruz kaldıklarının ifade edildiği belirlenmiştir.

Öğrenciler, kızların en çok %33.2’ünün kızlardan, %24.2’sinin erkeklerden, %42.6’sinin her iki cinsten aynı derecede zorbalık gördüğünü; zorbalık yapan erkek öğrencilerin %15’inin tek başına şiddet uyguladığını, %46.1’inin grup halinde, %38.9’unun duruma göre şiddet uygulamanın değiştiğini ifade etmiştir.

Erkek öğrencilerin %42.5’inin dövülme, %34.1’inin küfür, %12.1’inin bıçak ve kesici aletlerle yaralanma, %7.3’ünün dışlama, %4’ünün en çok eşyasına zarar verme zorbalığına maruz kaldığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin, %21.5’inin daha çok üst sınıflar alt sınıflara şiddet uyguluyor dediği, %28.5’inin şiddet uygulamadığını belirtmiştir

Tablo 9: Öğrencinin Çatışma/Şiddet/Zorbalığa Çözüm Özelliklerine Bakış

Zorba ile baş etme yolu zorbalık mı	Sayı	%
Evet	730	41.9
Hayır	1013	58.1
Öğretmenler zorbalığı durdurmada yeterli mi		
Gösteriyorlar	808	46.4
Bazen gösteriyorlar	507	29.1
Hiç oralı olmuyorlar	239	13.7
Bilmiyorum	189	10.8
Öğretmenler şiddet gören öğrenciyle ilgilenir mi		
Evet	791	45.4
Hayır	553	31.7
Bilmiyorum	399	22.9
Çatışmalarda öğretmenler ne yapar		
Öğrencilerle konuşuyor	664	38.1
Aileye iletiyorlar	664	38.1
Ceza veriyorlar	366	21.0
Kendileri dövüyorlar	49	2.8
Akran zorbalığı çözüm önerilerin hangisi olabilir		
Öğretmenden yardım istenmesi	711	40.8
Anne babadan yardım istenmesi	477	27.4
Arkadaşlardan yardım istenmesi	335	19.2
Yakın arkadaşlarla zorbanın aynı şekilde cezalandırılması	220	12.6
Çatışmanın Nedenleri		
Güçlü görünmek	910	52.2
Başkalarını ve olayları kontrol etme gereksinimi duyma	324	18.6
Kurbanların acı çekmesinden mutlu olması	104	6.0
Yaptıkları zorbalıkları normal davranış olarak görmeleri	255	14.6
Kurbanlarının kendilerini kışkırtması	46	2.6
Kişisel problemleri nedeniyle	104	6.0
Toplam	1743	100.0

Tablo 9’da öğrencilerin akran çatışması çözüm önerilerinde; zorba ile baş etme yolu olarak %41.9’unun zorbalık yapma, %58.1’inin zorbalık yapmamaktır dediği; öğretmenler zorbalığı durdurmada yeterli ilgiyi %46.4’ünün gösteriyorlar, %29.1’inin bazen gösteriyorlar, %13.7’sinin hiç oralı olmuyorlar dedikleri belirlenmiştir.

Öğretmenlerin şiddet gören öğrenciyle %45.4’ünün ilgilendiği, %31.7’sinin ilgilenmediği, %22.9’unun bilmediğini; çatışmalarda öğretmenlerin %38.1’inin öğrencilerle konuştuğu, %38.1’inin aileye ilettikleri, %21’inin ceza verdikleri, %2.8’inin kendileri dövdüklerini; akran zorbalığı çözüm önerilerinde %40.8’inin öğretmenden yardım istenmeli, %27.4’ünün anne babadan yardım istenmeli, %19.2’sinin arkadaşlardan yardım istenmeli, %12.6’sının yakın arkadaşlarla zorbanın aynı şekilde cezalandırılmalı dediği;

Öğrencilerin çatışma nedenlerine %52.2’sinin güçlü görünmek, %18.6’sının başkalarını ve olayları kontrol etme gereksinimi duyma, %14.6’sının yaptıkları zorbalıkları normal davranış olarak görmeleri, %6’sının kurbanların acı çekmesinden mutlu olması, %6’sının kişisel problemleri nedeniyle, %2.6’sının kurbanlarının kendilerini kışkırtması çatışmanın nedenleri olarak ifade etmişlerdir.

Tablo10:Akran Zorbalığı Tanı Ölçeği Yaşamsal Tehdit Özellikleri Dağılımı

YAŞAMSAL TEHDİT	Hiçbir zaman		Seyrek olarak		Bazen		Çoğu zaman	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Jiletle tehdit edildim	1591	91.3	70	4.0	53	3.0	10	0.6
Peki, sen yaptın mı	1535	88.1	76	4.4	65	3.7	26	1.5
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	963	55.2	195	11.2	346	19.9	86	4.9
Bıçakla yaralandım	1608	92.3	40	2.3	45	2.6	14	0.8
Peki, sen yaptın mı	1602	91.9	62	3.6	41	2.4	16	0.9
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	1114	63.9	148	8.5	300	17.2	95	5.5
Üzerime jilet atıldı.	1611	92.4	40	2.3	43	2.5	18	1.0
Peki, sen yaptın mı	1536	88.1	112	6.4	37	2.1	21	1.2
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	1226	70.3	197	11.3	186	10.7	64	3.7
Ateşli silahla tehdit edildim.	1637	93.9	44	2.5	24	1.4	12	0.7
Peki, sen yaptın mı	1607	92.2	24	1.4	56	3.2	22	1.3
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	1384	79.4	119	6.8	121	6.9	56	3.2
Ateşli silahla yaralandım	1659	95.2	28	1.6	22	1.3	14	0.8
Peki, sen yaptın mı	1590	91.2	80	4.6	48	2.8	7	0.4
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	1419	81.4	120	6.9	120	6.9	53	3.0
İsrıldım.	1423	81.6	141	8.1	60	3.4	36	2.1
Peki, sen yaptın mı	1478	84.8	84	4.8	74	4.2	29	1.7
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	1346	77.2	146	8.4	124	7.1	39	2.2
Çimdiklendim.	1206	69.2	197	11.3	174	10.0	54	3.1
Peki, sen yaptın mı	1241	71.2	167	9.6	160	9.2	54	3.1
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	1124	64.5	112	6.4	210	12.1	143	8.2
Sacım çekildi.	1205	69.1	221	12.7	147	8.4	56	3.2
Peki, sen yaptın mı	1247	71.5	176	10.1	131	7.5	74	4.2
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	1128	64.7	151	8.7	166	9.5	144	8.3
İtildim.	1183	67.9	165	9.5	194	11.1	65	3.7
Peki, sen yaptın mı	1230	70.6	201	11.5	143	8.2	67	3.8
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	1066	61.1	141	8.1	162	9.3	159	9.1
Tekmelendim.	1554	89.2	71	4.1	60	3.4	20	1.1
Peki, sen yaptın mı	1526	87.5	58	3.3	61	3.5	31	1.8
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	1429	82.0	109	6.3	84	4.8	33	1.9
Yumruk yedim.	1368	78.5	164	9.4	117	6.7	33	1.9
Peki, sen yaptın mı	1298	74.5	145	8.3	105	6.0	75	4.3
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	1096	62.9	153	8.8	173	9.9	155	8.9
Tokat yedim.	1281	73.5	155	8.9	171	9.8	57	3.3
Peki, sen yaptın mı	1269	72.8	126	7.2	162	9.3	72	4.1
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	1101	63.1	115	6.6	162	9.3	161	9.2
Boğazım sıkıldı.	1480	84.9	103	5.9	41	2.4	18	1.0
Peki, sen yaptın mı	1397	80.1	121	6.9	68	3.9	32	1.8
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	1381	79.2	144	8.3	64	3.7	36	2.1
Tenha köselerde sıkıştırılıp dövüldüm.	1514	86.9	95	5.5	44	2.5	26	1.5
Peki, sen yaptın mı	1455	83.5	111	6.4	59	3.4	23	1.3
Diğer örgencilere yapıldığını duydun mu	1235	70.8	144	8.3	161	9.2	77	4.4

Tablo 10’da akran zorbalığına maruz kalmada, öğrencilerin; %91.3’ünün hiçbir zaman jiletle tehdit edilmediği, %4’nün seyrek olarak jiletle tehdit edildiği; %88.1’inin hiçbir zaman, %4.4’ünün seyrek olarak jiletle tehdit ettiği; %55.2’inin hiçbir zaman jiletle tehdidi duyduğu; %92.3’ünün bıçakla yaralanmadığı, %7.7’sinin yaralandığı; %9.1’inin bıçakla yaralandığı; %63.9’unun bıçakla yaralanma duymadığı, %92.2’sinin üzerine jilet atılmadığı, %88.1’inin kimseye jilet atmadığı; %93.9’unun ateşli silahla tehdit edilmediği, %92.2’sinin ateşli silahla tehdit etmediğini, %79.4’ünün ateşli silahla tehdidi duymadığı; %95.2’sinin ateşli silahla yaralanmadığı, %1.1’inin her zaman yaralandığı; %91.2’sinin ateşli silahla yaralanmadığı, %4.6’sının seyrek olarak ateşli silahla yaralandığı; %81.4’ünün ateşli silah yaralanmaları duymadığı; %81.6’sı hiçbir zaman ısırlmadığını; %84.8’inin hiçbir zaman bir öğrenciyi ısırmadığını; %77.2’sinin hiçbir zaman öğrencileri ısırıldığını duymadığı, %69.2’sinin hiçbir zaman çimdiklenmediğini; %71.2’sinin hiçbir zaman çimdiklemediğini, %64.5’inin hiçbir zaman çimdiklemeyi duymadığını;

Öğrencilerin; %69.1’inin hiçbir zaman saçının çekilmediği; %71.5’inin hiçbir zaman saç çekmediğini; %64.7’sinin hiçbir zaman birinin saçının çekildiğini duymadığını; %67.9’unun hiçbir zaman itilmediğini; %70.6’sının hiçbir zaman itmediğini; %61.1’inin hiçbir zaman itilmeleri duymadığı; %89.2’sinin hiçbir zaman tekmelenmediği, %4.1’inin seyrek olarak tekmelendiğini; %87.5’inin hiçbir zaman tekme atmadığı, %3.8’inin her zaman tekme attığını; %82’sinin hiçbir zaman tekme atıldığını duymadığı; %78.5’inin hiçbir zaman yumruk yemediğini; %74.5’inin hiçbir zaman yumruk atmadığı; %62.9’unun hiçbir zaman yumruk atıldığını duymadığı; %73.5’inin hiçbir zaman tokat yemediği; %72.8’inin hiçbir zaman tokat atmadığı; %63.1’inin hiçbir zaman diğerlerine tokat atıldığını duymadığı, %11.7’sinin her zaman diğer öğrencilere tokat atıldığını duyduğunu; %84.9’unun hiçbir zaman boğazının sıkılmadığı; %80.1’inin hiçbir zaman birinin boğazını sıkmadığı, %6.9’unun birinin boğazını sıkıdığı; %79.2’sinin hiçbir zaman birinin boğazının sıkıldığını duymadığı; %86.9’unun hiçbir zaman تنها köşelerde sıkıştırılıp dövülmediği; %83.5’inin hiçbir zaman birini تنها köşelerde sıkıştırıp dövülmediği; %70.8’inin hiçbir zaman diğer öğrencilerin tenhada dövüldüğünü duymadığını, %9.2’sinin bazen öğrencilerin تنها köşelerde sıkıştırılıp dövüldüğünü duyduğu söylemiştir.

Tablo11:Akran Zorbalığı Tanı Ölçeği Sözel Şiddet Özellikleri Dağılımı

	Hiçbir zaman		Seyrek olarak		Bazen		Çoğu zaman	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Arkadaşıma küfredildi.	707	40.5	162	9.3	293	16.8	247	14.2
Peki, sen yaptın mı	958	54.9	174	10.0	279	16.0	104	6.0
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	769	44.1	137	7.9	212	12.2	220	12.6
Aileme küfredildi.	1287	73.8	179	10.3	118	6.8	45	2.6
Peki, sen yaptın mı	1302	74.7	140	8.0	133	7.6	43	2.5
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	922	52.9	127	7.3	235	13.5	187	10.7
Hakkımda dedikodu yapıldı.	856	49.1	181	10.4	294	16.9	238	13.7
Peki, sen yaptın mı	1092	62.6	144	8.3	247	14.2	144	8.3
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	847	48.6	160	9.2	223	12.8	238	13.7
Bana kötü ad takıldı.	1204	69.1	148	8.5	220	12.6	76	4.4
Peki, sen yaptın mı	1127	64.6	175	10.0	180	10.3	88	5.1
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	969	55.6	968	8.5	205	11.8	206	11.8
Laf atıldı.	974	55.9	169	9.7	246	14.1	145	8.3
Peki, sen yaptın mı	1155	66.2	183	10.5	155	8.9	107	6.1
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	965	55.3	139	8.0	175	10.0	159	9.1
Ailem hakkında çirkin ve kaba sözler söylendi.	1352	77.6	162	9.3	112	6.4	34	2.0
Peki, sen yaptın mı	1385	79.4	163	9.4	80	4.6	33	1.9
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1135	65.1	173	9.9	175	10.0	108	6.2
İnternetle (chat,e-mail) hoşla gitmeyen mesajlar aldı	1238	71.0	208	11.9	155	8.9	37	2.1
Peki, sen yaptın mı	1380	79.2	151	8.7	89	5.1	32	1.8
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1161	66.6	138	7.9	195	11.2	112	6.4
Rahatsız edici telefonlar aldım.	1342	77.0	169	9.7	149	8.6	33	1.9
Peki, sen yaptın mı	1418	81.3	157	9.0	82	4.7	32	1.8
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1302	74.7	87	5.0	127	7.3	112	6.4
Rahatsız edici telefon mesajları aldım.	1384	79.4	123	7.1	105	6.0	45	2.6
Peki, sen yaptın mı	1440	82.6	119	6.8	65	3.7	40	2.3
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1259	72.2	109	6.3	138	7.9	129	7.4

Tablo12:Akran Zorbalığı Tanı Ölçeği Cinsel Şiddet Özellikleri Dağılımı

	Hiçbir zaman		Seyrek olarak		Bazen		Çoğu zaman	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Bana cinsel içerikli sözler söylendi.	1257	72.1	154	8.8	159	9.1	74	4.2
Peki, sen yaptın mı	1400	80.3	127	7.3	101	5.8	42	2.4
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1115	63.9	179	10.3	173	9.9	103	5.9
İsteğim dışında cinsel amaçla dokunulmaya çalışıldı.	1551	89.0	106	6.1	36	2.1	21	1.2
Peki, sen yaptın mı	1554	89.2	55	3.2	73	4.2	21	1.2
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1370	78.6	121	6.9	118	6.8	56	3.2
İsteğim dışında cinsel amaçla dokunuldu.	1598	91.7	61	3.5	39	2.2	19	1.1
Peki, sen yaptın mı	1555	89.2	104	6.0	38	2.2	23	1.3
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1373	78.8	131	7.5	114	6.5	57	3.3
Cinsel tehditler aldım.	1619	92.9	49	2.8	31	1.8	14	0.8
Peki, sen yaptın mı	1534	88.0	63	3.6	22	1.3	70	4.0
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1402	80.4	93	5.3	98	5.6	50	2.9
Toplam	1743	100,0						

Tablo11’de Öğrencilerin; %40.5’inin hiçbir zaman arkadaşlarına küfür edilmediğini, %19.2’sinin her zaman arkadaşlarına küfür edildiğini; %44.1’inin arkadaşlarına küfrettiğini hiçbir zaman duymadığı görülmektedir. Öğrencilerin; %73.8’inin hiçbir zaman ailesine küfür edilmediği; %74.7’sinin hiçbir zaman arkadaşlarının ailelerine küfretmediğini; %52.9’unun hiçbir zaman ailelere edilen küfürleri duymadığı, %15.6’sının her zaman küfürleri duyduğunu; %49.1’inin hiçbir zaman kendisiyle ilgili dedikodu yapılmadığı, %13.7’sinin çoğu zaman hakkında dedikodu yapıldığını; %62.6’sının hiçbir zaman dedikodu yapmadığı, %14.2’sinin bazen dedikodu yaptığı; %48.6’sının hiçbir zaman dedikodu yapıldığını duymadığı, %15.8’inin her zaman hakkında dedi kodu yapıldığını duyduğu; %69.1’inin hiçbir zaman kendilerine kötü ad takılmadığını; %64.6’sının hiçbir zaman kötü ad takmadığını; %55.9’unun hiçbir zaman laf atılmadığı; %66.2’sinin kimseye laf atmadığını; %55.3’ünün hiçbir zaman laf atıldığını duymadığı, %77.6’sının hiçbir zaman ailem hakkında çirkin ve kaba sözler söylenmediği; %79.4’nün hiçbir zaman aileler hakkında çirkin ve kaba sözler söylemediğini; %65.1’inin hiçbir zaman ailesi hakkında çirkin ve kaba sözler söylendiğini duymadığı; %71’inin hiçbir zaman (internet-chat-mail) hoşla gitmeyen mesajlar almadığını, %11.9’unun hoşla gitmeyen mesajlar aldığı; %79.2’sinin hiçbir zaman hoşla gitmeyen mesajlar göndermediği; %66.6’sının hiçbir zaman hoşla gitmeyen mesajları alanları duymadığını; %77’nin hiçbir zaman rahatsız edici telefonlar almadığı; %81.3’ünün hiçbir zaman telefonla rahatsız etmediği; %74.7’sinin hiçbir zaman rahatsız edici telefonları alanları duymadığını söylemiştir.

Tablo12’de Öğrencilerin; %72.1’inin hiçbir zaman kendisine cinsel içerikli sözler söylenmediğini, %9.1’inin bazen kendisine cinsel içerikli sözler söylendiğini; %80.3’ünün hiçbir zaman başkasına cinsel içerikli sözler söylemediğini; %63.9’unun hiçbir zaman cinsel içerikli sözler söylendiğini duymadığını; %89’unun kendisine hiçbir zaman isteği dışında cinsel amaçla dokunulmaya çalışılmadığını; %89.2’sinin hiçbir zaman isteği dışında cinsel amaçla dokunmaya çalışmadığını; %78.6’sının hiçbir zaman istediği dışında cinsel amaçla dokunulmaya çalışıldığını duymadığı; %91.7’sinin hiçbir zaman isteği dışında cinsel amaçla dokunulmadığını; %89.2’sinin hiçbir zaman kişinin isteği dışında cinsel amaçla dokunmadığını; %78.8’inin hiçbir zaman isteği dışında cinsel amaçla dokunulduğunu duymadığını; %92.9’unun hiçbir zaman cinsel tehdit almadığını; %88’inin hiçbir zaman cinsel tehdit yapmadığını; %80.4’ü cinsel tehdidi duymadığını söylemiştir.

Tablo13:Akran Zorbalığı Tanı Ölçeği Okulda Tehdit Özellikleri Dağılımı

Derse hazır gelmeyenlerin baskısıyla, hazır olmadığımı söylemem için baskı yapıldı.	Hiçbir zaman		Seyrek olarak		Bazen		Çoğu zaman		Her zaman		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
	1422	81.6	133	7.6	81	4.6	35	2.0	72	4.1	1743	100,0
Peki, sen yaptın mı	1442	82.7	133	7.6	65	3.7	23	1.3	80	4.6	1743	100,0
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1336	76.6	145	8.3	127	7.3	59	3.4	76	4.4	1743	100,0
Sınavlarda çok yüksek not almamam için baskı yapıldı.	1454	83.4	118	6.8	70	4.0	26	1.5	75	4.3	1743	100,0
Peki, sen yaptın mı	1531	87.8	77	4.4	48	2.8	25	1.4	62	3.6	1743	100,0
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1406	80.7	119	6.8	101	5.8	46	2.6	71	4.1	1743	100,0
Başkası için ödev yapmaya zorlandım.	1488	85.4	106	6.1	52	3.0	31	1.8	66	3.8	1743	100,0
Peki, sen yaptın mı	1488	85.4	93	5.3	42	2.4	27	1.5	93	5.3	1743	100,0
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1454	83.4	107	6.1	82	4.7	34	2.0	66	3.8	1743	100,0
Başkası için ödev yapmaya zorlandım.	1391	79.8	136	7.8	89	5.1	53	3.0	74	4.2	1743	100,0
Peki, sen yaptın mı	1352	77.6	140	8.0	73	4.2	64	3.7	114	6.5	1743	100,0
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1107	63.5	165	9.5	205	11.8	113	6.5	153	8.8	1743	100,0
Oyunu/yarışmayı/maçı kaybetmek için tehdit edildim.	1471	84.4	131	7.5	87	5.0	24	1.4	30	1.7	1743	100,0
Peki, sen yaptın mı	1419	81.4	155	8.9	95	5.5	43	2.5	31	1.8	1743	100,0
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1151	66.0	184	10.6	182	10.4	130	7.5	96	5.5	1743	100,0
Zararlı maddeleri satmak için tehdit edildim.	1610	92.4	78	4.5	25	1.4	11	0.6	19	1.1	1743	100,0
Peki, sen yaptın mı	1582	90.8	78	4.5	56	3.2	8	0.5	19	1.1	1743	100,0
Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu	1359	78.0	111	6.4	132	7.6	92	5.3	49	2.8	1743	100,0

Tablo13’de Öğrencilerin; %81.6’sının hiçbir zaman derse hazır gelmeyenlerin baskısıyla, hazır olmadığımı söylemem için baskı yapılmadığını; %82.7’sinin hiçbir zaman ders konusunda baskı yapmadığını; %76.6’sının hiçbir zaman derse hazır gelmeyenlerin baskısını duymadığını; %83.4’ünün hiçbir zaman sınavlarda çok yüksek not almamam için baskı yapılmadı; %87.8’inin hiçbir zaman sınavlarda yüksek not alınmaması için baskı yapmadığını; %85.4’ünün hiçbir zaman sınavlarda çok yüksek not almak için baskı yapıldığını duymadığını; %85.4’ünün hiçbir zaman başkası için ödev yapmaya zorlanmadığını; %83.4’ünün hiçbir zaman başkası için ödev yapmaya zorlanmaları duymadığını; %79.8’sinin hiçbir zaman başkası için ödev yapmaya zorlanmadığını; %77.6’sının hiçbir zaman kimseyi ödev yapmak için zorlamadığını; %63.5’inin hiçbir zaman birine yapıldığını duymadığını söylediği görülmektedir.

Tablo 14: Akran Zorbalığına Maruz Kalma Özellikleri Dağılımı

Zorbalığa uğrama yeri	Sayı	%
Sınıfta	648	37.1
Koridorda	39	2.2
Tuvalette	24	1.4
Okul bahçesinde	87	5.0
Okul bahçesinin hemen etrafında	29	1.7
Okul ve ev yolu üzerinde-okula gidip gelirken	103	5.9
Otobüste veya serviste	30	1.7
Soyunma odasında	9	0.5
Spor salonunda	187	10.7
İki seçeneği işaretleyenler	110	6.6
Üç seçeneği işaretleyenler	68	4.5
Dört ve üzeri seçeneği işaretleyenler	107	5.4
Diğer	302	17.3
Zorbalık davranışını büyüklere ilettiğinde ne oldu		
Bilmiyorum	1001	57.4
Durum daha da kötü oldu	207	11.9
Durum değişmedi	64	3.7
Durum düzeldi	346	19.9
iki seçeneği işaretleyenler	50	2.8
Diğer	75	4.3
Zorbalık yaptıktan sonra neler hissettiniz		
Çok mutlu oldum	559	32.0
Eğlenceliydi	47	2.7
Onların bunu hak ettiğini düşündüm	199	11.4
Hiç bir şey hissetmedim	99	5.7
Kendimi kötü hissettim	191	11.0
Benden intikam almaya kalkışacaklarından korktum	16	0.9
Öğretmen ya da ailelerine söyleyeceklerinden korktum	5	0.3
Zorbalık yaptığım kişiye acıdım	53	3.0
İki seçeneği işaretleyenler	106	6.1
Üç ve üzeri seçeneği işaretleyenler	112	6.5
Diğer	356	20.4
Zorbalık hakkında neler düşünüyorsunuz		
Zorbalık çok kötü bir şeydir	935	53.6
Hoş olmayan bir şeydir	212	12.2
Aldırmıyorum, pek de önemli bir şey değildir	56	3.2
Gerektiğinde yapılabilir	202	11.6
İki seçeneği işaretleyenler	212	12.3
Üç ve üzeri seçeneği işaretleyenler	90	5.5
Diğer	36	2.1
Zorbalara ilişkin duygularınız nelerdir		
Zorbalılar güçlüdür bu yüzden hoşuma giderler	507	29.0
Onlardan korkarım	101	5.8
Onlarla arkadaşlık yapmam	295	16.9
Zorbalıları sevmem	334	19.2
Bu konuda bir şey hissetmiyorum	214	12.3
İki seçeneği işaretleyenler	167	9.6
Üç ve üzeri seçeneği işaretleyenler	95	5.5
Diğer	30	1.7
Okulda öğrenciye zorbalık yapıldığını gördüğünde neler yaptınız		
Sıkça müdahale ettim, ben de karıştım	631	36.2
Zorbalara durmalarını söyledim	192	11.0
Diğer öğrenciler tarafından karışmaya zorlandım	13	0.7
Karışmadım, ancak onları seyretmek hoşuma gitti	54	3.1
Karışmamaya çalıştım ve bir şey yapamadığım için üzülüm	114	6.5
Bir yetişkine haber vererek durdurmalarını istedim	318	18.3
İki seçeneği işaretleyenler	141	8.2
Üç ve üzeri seçeneği işaretleyenler	123	7.0
Diğer	157	9.0
Toplam	1743	100,0

Tablo 14’de akran zorbalığına maruz kalan öğrencilerin; %37.1’inin sınıfta, %10.7’sinin spor salonunda, %5.9’unun okul ve ev yolu üzerinde-okula gidip gelirken, %5’inin Okul bahçesinde, %2.2’sinin koridorda zorbalığa uğradığı; herhangi bir zorbalık davranışını büyüklere ilettiğinde %19.9’unun durumun düzeltildiğini, %11.9’u durumun daha da kötü olduğunu, %3.7’si durumun değişmediği;

Zorbalık yaptıktan sonra %32’sinin çok mutlu olduğu, %11.4’nün onların bunu hak ettiğini düşündüğü, %11’inin kendini kötü hissettiği, %5.7’sinin hiç bir şey hissetmediğini, %3’ünün zorbalık yaptığı kişiye acıdığını, %2.7’sinin eğlenceli hissettiği;

Zorbalık hakkında %53.6’sı zorbalık çok kötü bir şey, %12.2’si hoş olmayan bir şey, %11.6’sı gerektiğinde yapılabileceğini, %3.2’sinin aldırmiyorum, önemli bir şey değildir düşüncesinde olduğu;

Zorbalara ilişkin duygularının %29’u zorbalar güçlüdür bu yüzden hoşuma gider, %19.2’si zorbaları sevmem, %16.9’u onlarla arkadaşlık yapmam, %12.3’ü bu konuda birşey hissetmiyorum, %5.8’i onlardan korkarım dediği; okulda bir öğrenciye zorbalık yapıldığını gördüğünde %36.2’si sıkça müdahale ettim, ben de karıştım, %18.3’ü bir yetişkine haber vererek durdurmalarını istedim, %11’i zorbalara durmalarını söyledim, %6.5’i karışmamaya çalıştım ve bir şey yapamadığım için üzuldüm, %3.1’i karışmadım, ancak olanları seyretmek hoşuma gitti dediği belirlenmiştir.

Tablo 15: Sosyo-demografik Özelliklerin Madde Bağımlılığına Göre Dağılımı

Cinsiyet	Var		Yok		Toplam		İstatistik
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Kız	323	44.9	396	55.1	719	100.0	x²=3.874 p=0.049 SD=1
Erkek	509	49.7	515	50.3	1024	100.0	
Anne çalışma							
Çalışmıyor	746	47.1	837	52.9	1583	100.0	x²=37.362 p= 0.000 SD=5
Memur	17	70.8	7	29.2	24	100.0	
İşçi	41	60.3	27	39.7	68	100.0	
Emekli	21	72.4	8	27.6	29	100.0	
Çiftçi	3	9.1	30	90.9	33	100.0	
Esnaf	4	66.7	2	33.2	6	100.0	
Kaçınıcı Çocuk							
1. çocuk	243	39.5	372	60.5	615	100.0	x²=34.362 p= 0.000 SD=4
2. çocuk	194	46.7	221	53.3	415	100.0	
3. çocuk	226	54.9	186	45.1	412	100.0	
4. çocuk	160	56.7	122	43.3	282	100.0	
5. çocuk	9	47.4	10	52.6	19	100.0	
Aile gelir durumu							
Gelir gidere eşit	379	44.6	471	55.4	850	100.0	x²=7.673 p= 0.022 SD=2
Gelir giderden az	344	49.8	347	50.2	691	100.0	
Gelir giderden çok	109	54.0	93	46.0	202	100.0	
Toplam	832	47.7	911	52.3	1743	100.0	

Tablo 15’de öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı bulunmasına göre cinsiyetleri karşılaştırıldığında; erkeklerin %49.7’si ailelerinde madde bağımlısı olduğunu, kızların %55.1’inin ailede madde bağımlısı yok dediği görülmektedir.

Öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı olması ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki saptanmıştır ($p=0.049$). İleri düzey analizde, kız ile erkek çocuklarında madde bağımlısı var ve yok diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı bulunmasına göre anne çalışması karşılaştırıldığında; annesi emekli olanların %72.4'ünün ailelerinde madde bağımlısının bulunduğu, annesi çiftçi olanların %90.9'unun ailede madde bağımlısı olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı bulunması ile anne çalışması arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki saptanmıştır($p=0.000$). İleri düzey analizde, annesi emekli ve çiftçi olup madde bağımlısı var diyenlerle, annesi çiftçi yok diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı bulunmasına göre kaçınıcı çocuk durumu karşılaştırıldığında; 4. Çocukların %56.7'sinin ailelerinde madde bağımlısı var olduğu, 1. çocukların %60.5'inin ailesinde madde bağımlısı olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı bulunması ile kaçınıcı çocuk olma arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki saptanmıştır($p=0.000$). İleri düzey analizde 1. ve 4. çocuklarda madde bağımlısı var diyenlerle, 1. çocuklarda yok diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı bulunmasına göre aile gelir durumu karşılaştırıldığında; geliri giderden fazla olanların %54'ünün ailede madde bağımlısı var dediği, geliri gidere eşit olanların %55.4'ünün ailede madde bağımlısı yok dediği görülmektedir.

Öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı olması ile aile gelir durumu arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki saptanmıştır($p=0.022$). Gelir-gidere eşit diyen ve ailede madde bağımlısı var diyenler önemliliği sağlayan faktördür.

Tablo16:Sosyo-demografik özelliklerin Ailenin Şiddet Uygulamasına Göre Dağılımı

Yaş	Evet		Hayır		Toplam		İstatistik
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
13-14 yaşında	59	20.0	236	80.0	295	100.0	x²=18.663 p= 0.000 SD=3
15 yaşında	159	17.0	776	83.0	935	100.0	
16 yaşında	92	22.5	316	77.5	408	100.0	
17 ve üzeri yaş	35	33.3	70	66.7	105	100.0	
Cinsiyet							
Kız	125	17.4	594	82.6	719	100.0	x²=4.471 p= 0.034 SD=1
Erkek	220	21.5	804	78.5	1024	100.0	
Doğum yeri							
Gaziantep	275	19.2	1159	80.8	1434	100.0	x²=19.308 p= 0.004 SD=6
Urfa	35	35.0	65	65.0	100	100.0	
Van	7	11.9	52	88.1	59	100.0	
Adıyaman	20	18.5	88	81.5	108	100.0	
Muş	3	12.0	22	88.0	25	100.0	
Hatay	3	30.0	7	70.0	10	100.0	
İstanbul	2	28.6	5	71.4	7	100.0	
Anne eğitimi							
Okur-yazar değil	80	23.3	263	76.7	343	100.0	x²=11.023 p= 0.026 SD=4
Okur-yazar	43	23.8	138	76.2	181	100.0	
İlköğretim	182	17.3	873	82.7	1055	100.0	
Lise	37	24.2	116	75.8	153	100.0	
Üniversite	3	27.5	8	72.5	11	100.0	
Baba eğitimi							
Okur-yazar değil	36	29.8	85	70.2	121	100.0	x²=13.032 p= 0.011 SD=4
Okur-yazar	38	20.0	152	80.0	190	100.0	
İlköğretim	187	17.8	864	82.2	1051	100.0	
Lise	65	20.8	247	79.2	312	100.0	
Üniversite	19	27.5	50	72.5	69	100.0	
Anne-Baba Durumu							
Her ikisi sağ beraber	296	18.9	1268	81.1	1564	100.0	x²=20.334 p= 0.000 SD=3
Boşanmış	16	17.8	74	82.2	90	100.0	
Anne ölmüş	12	48.0	13	52.0	25	100.0	
Baba ölmüş	21	32.8	43	67.2	64	100.0	
Ailenin geliri							
Gelir gider eşit	125	14.7	725	85.3	850	100.0	x²=34.685 p= 0.000 SD=2
Gelir giderden az	184	26.6	507	73.4	691	100.0	
Gelir giderden fazla	36	17.8	166	82.2	202	100.0	
Anne baba otoriter mi							
Anne otoriter	58	26.0	165	74.0	223	100.0	x²=65.110 p= 0.000 SD=3
Baba otoriter	110	31.5	239	68.5	349	100.0	
Her ikisi de otoriter	124	18.9	533	81.1	657	100.0	
İkisi de otoriter değil	53	10.3	461	89.7	514	100.0	
Bu zamana kadar aileden gereken ilgi destek görme							
Her zaman	151	12.8	1027	87.2	1178	100.0	x²=127.020 p= 0.000 SD=2
Hiçbir zaman	53	47.5	58	52.5	111	100.0	
Pek değil	141	31.1	313	68.9	454	100.0	
Nasıl bir anne babaya sahipsin							
Beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim	161	13.7	1018	86.3	1179	100.0	x²=105.611 p= 0.000 SD=3
Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler	107	38.8	169	61.2	276	100.0	
Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar	55	23.8	176	76.2	231	100.0	
Katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim	22	38.6	35	61.4	57	100.0	
Velinin okula gelme sıklığı							
Okuldan çağırıldığında	50	29.1	122	70.9	172	100.0	x²=16.438 p= 0.001 SD=3
Bir sorun olduğunda	173	20.0	694	80.0	867	100.0	
Sık sık	74	20.4	289	79.6	363	100.0	
Cevapsız	48	14.1	293	85.9	341	100.0	
Toplam	345	19.8	1398	80.2	1743	100.0	

Tablo 16’de ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile yaş karşılaştırıldığında; 17 yaş ve üzeri grubundakilerin %33.3’ünün ailemden şiddet gördüm dediği, 15 yaşındakilerin %80’ninin ailelerinden şiddet görmedim dediği görülmektedir.

Öğrencilerin ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile yaş arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki saptanmıştır($p=0.000$). 17 yaş ve üzerinde şiddete evet diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile cinsiyetleri karşılaştırıldığında; erkeklerin %21.5'inin ailemden şiddet gördüm, kızların %82.6'sının şiddet görmedim dediği görülmektedir. Öğrencilerin ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile cinsiyet arasında önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$). Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile doğum yerleri karşılaştırıldığında; Şanlıurfa doğumlu olanların %35'inin ailemden şiddet gördüm, Gaziantep doğumlu olanların %80.8'inin ailelerinden şiddet görmedim dediği görülmektedir. Öğrencilerin ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile doğum yerleri arasında önemli ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; annesi üniversite mezunu olanların %27.7'sinin ailemden şiddet gördüm, annesi ilköğretim mezunu olanların %82.7'sinin ailelerinden şiddet görmedim dediği görülmektedir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile anne eğitimi arasında önemli ilişki saptanmıştır($p=0.02$). Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile baba eğitimi karşılaştırıldığında; babası üniversite mezunu olanların %27.5'i ailemden şiddet gördüm dediği, annesi ilköğretim mezunu olanların %82.7'sinin ailelerinden şiddet görmedim dediği görülmektedir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile baba eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki vardır($p=0.011$). Babası okur-yazar olmayan ve şiddete evet diyenler önemliliği sağlayan faktördür. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi anne-baba durumu karşılaştırıldığında; annesi ölmüş olanların %48'inin ailemden şiddet gördüm dediği, annesi-babası sağ ve birlikte yaşayanların %81.1'inin ailelerinden şiddet görmedim dediği görülmektedir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile anne-baba durumu arasında önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Annesi ölmüş ve şiddete evet diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ailenin geliri karşılaştırıldığında; geliri az olanların %26.6'sının ailemden şiddet gördüm, geliri eşit olanların %85.3'ünün aileden şiddet görmedim dediği görülmektedir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile geliri arasında istatistiksel çok önemli ilişki saptanmıştır ($p=0.000$). Gelir-gider eşit ile gelir-giderden az ve şiddete evet diyenler önemliliği sağlayan faktördür. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi anne baba otoriterliğinde; ikisi de otoriter değildir diyenlerin olanların %89.7'sinin ailelerinden şiddet görmedim dediği görülmektedir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile anne/baba otoriterliği arasında istatistiksel çok önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$) Baba otoriter ikisi de otoriter değil ve şiddete evet diyenler ile baba otoriter hayır diyenler önemliliği sağlayan faktör dür. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi nasıl anne-babaya sahip olduğu karşılaştırıldığında; bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler diyenlerin %38.8'i ailemden şiddet gördüm, beni anlayan-dinleyen anne babaya sahibim diyenlerin %86.3'ü aileden şiddet görmedim demiştir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile nasıl anne-babaya sahip oldukları arasında istatistiksel çok önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Beni anlayan anne-babaya sahibim, bana yeterli ilgi ve şefkat göstermez ve katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne-

babaya sahip ve şiddete evet diyenler ile bana yeterli şefkati göstermezler ve şiddete hayır diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ve velinin okula gelme sıklığında; sorun olduğunda okula gelir diyenlerin %80'inin ailelerinden şiddet görmedim demiştir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile velinin okula gelme sıklığı arasında istatistiksel olarak çok önemli bir ilişki saptanmıştır ($p=0.001$). Okuldan çağrıldığında gelir ve şiddete evet diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Tablo 17:Sosyo-demografik Özelliklerin Madde Kullanımına Göre Dağılımı

Yaş	Evet		Hayır		Toplam		İstatistik
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
13-14 yaşında	30	10.2	265	89.8	295	100.0	x ² =51.765 p= 0.000 SD=3
15 yaşında	109	11.7	826	88.3	935	100.0	
16 yaşında	74	18.1	334	81.9	408	100.0	
17 ve üzeri yaş	37	35.2	68	64.8	105	100.0	
Cinsiyet							
Kız	88	12.2	631	87.8	719	100.0	x ² =4.409 p= 0.036 SD=1
Erkek	162	15.8	862	84.2	1024	100.0	
Doğum yeri							
Gaziantep	198	13.8	1236	86.2	1434	100.0	x ² =20.150 p= 0.003 SD=6
Urfa	19	19.0	81	81.0	100	100.0	
Van	18	30.5	41	69.5	59	100.0	
Adıyaman	9	8.3	99	91.7	108	100.0	
Muş	5	20.0	20	80.0	25	100.0	
Hatay			10	100.0	10	100.0	
İstanbul	1	14.3	6	85.7	7	100.0	
Anne eğitimi							
Okur-yazar değil	52	15.2	291	84.8	343	100.0	x ² =14.489 p= 0.006 SD=4
Okur-yazar	41	22.7	140	77.3	181	100.0	
İlköğretim	140	13.3	915	86.7	1055	100.0	
Lise	17	11.1	136	88.9	153	100.0	
Üniversite			11	100.0	11	100.0	
Anne-Baba Durumu							
Her ikisi sağ beraber	214	13.7	1350	86.3	1564	100.0	x ² =12.422 p= 0.006 SD=3
Boşanmış	12	13.3	78	86.7	90	100.0	
Anne ölmüş	6	24.0	19	76.0	25	100.0	
Baba ölmüş	18	28.1	46	71.9	64	100.0	
Anne baba otoriter mi?							
Anne otoriter	29	13.0	194	87.0	224	100.0	x ² =8.430 p= 0.038 SD=3
Baba otoriter	67	19.2	282	80.8	345	100.0	
Her ikisi de otoriter	85	12.9	572	87.1	658	100.0	
İkisi de otoriter değil	69	13.4	445	86.6	514	100.0	
Bu zamana kadar aileden gereken ilgi destek görme							
Her zaman	128	10.7	1050	89.3	1178	100.0	x ² =36.118 p= 0.000 SD=2
Hiçbir zaman	22	19.8	89	80.2	111	100.0	
Pek değil	100	22.0	354	78.0	454	100.0	
Nasıl anne babaya sahipsin							
Beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim	152	12.9	1027	87.1	1179	100.0	x ² =19.448 p= 0.000 SD=3
Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler	44	15.9	232	84.1	276	100.0	
Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar	35	15.2	196	84.8	231	100.0	
Katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim	19	33.3	38	66.7	57	100.0	
Çatışmalarda öğretmenler ne yapıyor							
Öğrencilerle konuşuyor	77	11.6	587	88.4	664	100.0	x ² =9.772 p= 0.021 SD=3
Aileye iletiyorlar	99	14.9	565	85.1	664	100.0	
Ceza veriyorlar	68	18.6	298	81.4	366	100.0	
Kendileri dövüyorlar	6	12.2	43	87.8	49	100.0	
Toplam	250	14.3	1493	85.7	1743	100.0	

Tablo 17’de öğrencinin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile yaşı karşılaştırıldığında; 17 yaş ve üzeri grubundakilerin %35.2’sinin bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum, 13-14 yaşındakilerin %89.8’inin bağımlılık yapıcı madde kullanmıyorum dediği görülmektedir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile yaşı arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$)

Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile cinsiyeti karşılaştırıldığında; erkeklerin %15.8’i bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum, kızların %87.8’i bağımlılık yapıcı madde kullanmıyorum dediği görülmektedir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile cinsiyeti arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0,036$). Madde bağımlısı var diyen kızlar önemliliği sağlayan faktördür. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile doğum yeri karşılaştırıldığında; Van’da doğanların %30.5’i bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum, Gaziantep doğumlu olanların %86.2’si bağımlılık yapıcı madde kullanmıyorum dediği görülmektedir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile doğum yeri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; annesi okur-yazar olanların %22.7’sinin bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum dediği, annesi lise mezunu olanların %86.7’si bağımlılık yapıcı madde kullanmıyorum dediği görülmektedir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile anne eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile anne-baba özellikleri karşılaştırıldığında; Babası ölmüş olanların %28.1’i bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum dediği, her ikisi sağ beraber olanların %86.3’ü bağımlılık yapıcı madde kullanmıyorum dediği görülmektedir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile anne-baba özellikleri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile anne-baba otoriterlik özellikleri karşılaştırıldığında; babası otoriter olanların %19.2’si bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum dediği, annesi otoriter olanların %87’si bağımlılık yapıcı madde kullanmıyorum demıştır. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$). Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile aileden gereken ilgi-destek görme özellikleri karşılaştırıldığında; ailesinden pek ilgi görmeyenlerin %22’si bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum, ailesinden her zaman ilgi görenlerin %89.8’inin bağımlılık yapıcı madde kullanmıyorum dediği görülmektedir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile aileden gereken ilgi-destek görme arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımıyla nasıl anne-babaya sahipsin özellikleri karşılaştırıldığında; katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne babaya sahibim

diyenlerin %33.3'ü bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum, beni anlayan-dinleyen anne babaya sahibim diyenlerin %87.1'i bağımlılık yapıcı madde kullanmıyorum dediği görülmektedir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile nasıl anne babaya sahip olması arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile akran çatışmasında öğretmenlerin neler yaptıkları karşılaştırıldığında; ceza veriyorlar diyenlerin %18.6'sı bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum, öğrencilerle konuşuyor diyenlerin %88.4'ü bağımlılık yapıcı madde kullanmıyorum dediği görülmektedir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile akran çatışmasında öğretmenlerin ne yaptıkları arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$)

Tablo 18'de öğrencilerin kullandığı bağımlılık yapıcı madde ile yaşı karşılaştırıldığında; sigara içenlerin %29.5'i ve alkol kullananların %5.7'sinin 17 ve üzeri yaşta olduğu, uyuşturucu kullananların %2.2'sinin 16 yaşında olduğu görülmektedir. Öğrencilerin kullandığı bağımlılık yapıcı madde ile yaş arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$). Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile doğum yeri karşılaştırıldığında; sigara içenlerin %30.5'i ve alkol kullananların %3.4'ü Van doğumlu olduğu, uyuşturucu kullananların %4'ü Şanlıurfa doğumlu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin kullandığı bağımlılık yapıcı madde ile doğum yeri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; sigara içenlerin %19.9'u okur-yazar, uyuşturucu kullananların %3.2'si okur-yazar olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin kullandığı bağımlılık yapıcı madde ile anne eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin kullandığı bağımlılık yapıcı madde ile anne-baba durumuna bakınca; sigara içenlerin %21.9'unun babası ölmüş olduğu, alkol kullananların %2.2'sinin anne ve babası boşanmış, uyuşturucu kullananların %7.8'inin babasının ölmüş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin kullandığı bağımlılık yapıcı madde ile anne-baba durumu arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.046$). Babası ölmüş ve uyuşturucu madde kullananlar önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur.

Tablo 18:Sosyo-demografik Özelliklerin Öğrencilerin Bağımlı Oldukları Maddeye Göre Dağılımı

Yaş	Cevapsız		Sigara		Alkol		Uyuşturucu	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
13-14 yaşında	262	88.8	28	9.5	3	1.0	2	0.7
15 yaşında	816	87.3	92	9.8	15	1.6	12	1.3
16 yaşında	334	81.9	58	14.2	7	1.7	9	2.2
17 ve üzeri yaş	67	63.8	31	29.5	6	5.7	1	1.0
Doğum yeri								
Gaziantep	1224	85.4	169	11.8	25	1.7	16	1.1
Urfa	79	79.0	15	15.0	2	2.0	4	4.0
Van	39	66.1	18	30.5	2	3.4		
Adıyaman	99	91.6	4	3.7	2	1.9	3	2.8
Muş	21	84.0	3	12.0			1	4.0
Hatay	10	100.0						
İstanbul	7	100.0						
Anne eğitimi								
Okur-yazar değil	291	84.8	40	11.7	1	0.3	11	3.2
Okur-yazar	138	76.2	36	21.2	6	0.6	1	0.6
İlköğretim	908	86.1	118	11.2	20	0.9	9	0.9
Lise	132	86.3	15	9.8	3	2.0	3	2.0
Üniversite	10	90.9			1	9.1		
Anne-Baba Durumu								
Her ikisi sağ beraber	1336	85.4	183	11.7	29	1.9	16	1.0
Boşanmış	79	87.8	7	7.8	2	2.2	2	2.2
Anne ölmüş	19	76.0	5	20.0			1	4.0
Baba ölmüş	45	70.3	14	21.9			5	7.8
Ailenin gelir durumu								
Gelir gider eşit	730	85.9	95	11.2	21	2.5	4	0.5
Gelir giderden az	577	83.5	87	12.6	8	1.2	19	2.7
Gelir giderden fazla	172	85.1	27	13.4	2	1.0	1	0.5
Anne baba otoriter mi?								
Anne otoriter	186	83.4	17	7.6	8	3.6	12	5.4
Baba otoriter	280	80.2	61	17.5	4	1.1	4	1.1
Her ikisi de otoriter	571	86.9	72	11.0	9	1.4	5	0.8
İkisi de otoriter değil	442	86.0	59	11.5	10	1.9	3	0.6
Bu zamana kadar aileden gereken ilgi destek görme								
Her zaman	1039	88.2	108	9.2	19	1.6	12	1.0
Hiçbir zaman	90	81.1	17	15.3	2	1.8	2	1.8
Pek değil	350	77.1	84	18.5	10	2.2	10	2.2
Nasıl bir anne babaya sahiptin								
Beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim	1027	87.1	125	10.6	14	1.2	13	1.1
Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler	227	82.2	37	13.4	6	2.2	6	2.2
Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar	189	81.8	31	13.4	10	4.3	1	0.4
Katı kural,cezaî yaptırımları olan anne-babaya sahibim	36	63.2	16	28.1	1	1.8	4	7.0
Toplam	1479	84.9	209	12.0	31	1.8	24	1.4

Tablo 19:Sosyo-demografik Özelliklerin İntihar Etmeyi Düşünmeye Göre Dağılımı

Cinsiyet	Oldu		Olmadı		Toplam		İstatistik
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Kız	217	30.2	502	69.8	719	100.0	x²=19.999 p= 0.000 sd=1
Erkek	213	20.8	811	79.2	1024	100.0	
Doğum yeri							
Gaziantep	344	24.0	1090	76.0	1434	100.0	x²=13.741 p= 0.033 SD=6
Urfa	25	25.0	75	75.0	100	100.0	
Van	19	32.2	40	67.8	59	100.0	
Adıyaman	24	22.2	84	77.8	108	100.0	
Muş	9	36.0	16	64.0	25	100.0	
Hatay	4	40.0	6	60.0	10	100.0	
İstanbul	5	71.4	2	28.6	7	100.0	
Anne çalışma							
Çalışmıyor	386	24.4	1197	75.6	1583	100.0	x²=13.523 p= 0.019 SD=5
Memur	13	54.2	11	45.8	24	100.0	
İşçi	18	26.5	50	73.5	68	100.0	
Emekli	6	20.7	23	79.3	29	100.0	
Çiftçi	5	15.2	28	84.8	33	100.0	
Esnaf	2	33.3	4	66.7	6	100.0	
Kardeş sayısı							
Yok	7	18.9	30	81.1	37	100.0	x²=10.116 p= 0.039 SD=4
1-2 kardeş	54	21.9	193	78.1	247	100.0	
3-4 kardeş	117	21.5	428	78.5	545	100.0	
5-6 kardeş	161	26.4	448	73.6	609	100.0	
7 kardeş ve yukarısı	91	29.8	214	70.2	305	100.0	
Ailenin gelir durumu							
Gelir gider eşit	176	20.7	674	79.3	850	100.0	x²=14.237 p= 0.001 SD=2
Gelir giderden az	199	28.8	492	71.2	691	100.0	
Gelir giderden fazla	55	27.2	147	72.8	202	100.0	
Anne baba otoriter mi?							
Anne otoriter	64	28.7	159	71.3	223	100.0	x²=22.175 p= 0.000 SD=3
Baba otoriter	102	29.2	247	70.8	349	100.0	
Her ikisi de otoriter	175	26.6	482	73.4	657	100.0	
İkisi de otoriter değil	89	17.3	425	82.7	514	100.0	
Bu zamana kadar aileden gereken ilgi destek görme							
Her zaman	208	17.7	970	82.3	1178	100.0	x²=97.337 p= 0.000 SD=2
Hiçbir zaman	48	43.2	63	56.8	111	100.0	
Pek değil	174	38.3	280	61.7	454	100.0	
Nasıl bir anne babaya sahipsin							
Beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahip	224	19.0	955	81.0	1179	100.0	x²=71.906 p= 0.000 SD=3
Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler	96	34.8	180	65.2	276	100.0	
Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar	80	34.6	151	65.4	231	100.0	
Katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahip	30	52.6	27	47.4	57	100.0	
Toplam	430	24.7	1313	75.3	1743	100.0	

Tablo18’de öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile ailenin geliri karşılaştırıldığında; sigara içenlerin %13.4’ü gelir giderden fazla olduğu, alkol kullananların %2.5’inin gelir gidere eşit, uyuşturucu kullananların %2.7’sinin gelir giderden az olduğu görülmektedir. Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile ailenin geliri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır(p<0.05).

Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile anne-baba otoriterliği karşılaştırıldığında; sigara içenlerin %17.5’inin baba otoriter, alkol kullananların %3.6’sının anne otoriter olduğu, uyuşturucu kullananların %5.6’sının anne otoriter olduğu görülmektedir. Öğrencilerin kullandığı bağımlılık yapıcı madde ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır(p<0.05).

Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile aileden gereken ilgi destek görme karşılaştırıldığında; sigara içenlerin %18.5’i, alkol kullananların %2.2’si ve uyuşturucu kullananların %2.2’sinin pek değil dediği görülmektedir. Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık

yapıcı madde ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Ailesinden pek ilgi görmeyen ve sigara içenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile nasıl anne babaya sahip olduğu karşılaştırıldığında; sigara içenlerin %28.1'i katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahip, alkol kullananların %4.3'ü benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar dediği, uyuşturucu kullananların %7'si katı kuralları-cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim dediği görülmektedir. Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Tablo 19'da öğrencilerin intiharı düşünmeleri ile cinsiyet karşılaştırıldığında; kızların %30.2'sinin intiharı düşündüğü, erkeklerin %70.2'sinin intiharı düşünmediği görülmektedir. Öğrencilerin intiharı düşünmeleri ile cinsiyet arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Öğrencilerin intiharı düşünmeleriyle doğum yeri karşılaştırıldığında; intiharı düşünmeyenlerin %76'sı Gaziantep doğumludur. Öğrencilerin intiharı düşünmeleri ile doğum yeri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin intiharı düşünmesi ile anne çalışması karşılaştırıldığında; intiharı düşünenlerin %24.4'ü ve intiharı düşünmeyenlerin %75.6'sının annesi çalışmamaktadır. Öğrencilerin intiharı düşünmeleri ile anne çalışması arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin intiharı düşünmeleri ile kardeş sayısı karşılaştırıldığında; intiharı düşünenlerin %29.8'i 7 kardeş üzeri vardır. Öğrencilerin intiharı düşünmesi ile kardeş sayısı arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Öğrencilerin intiharı düşünmesi ile aile geliri arasında intihar etmeyi düşünenlerin %28.8'i gelir giderden az, intiharı düşünmeyenlerin %79.3'ü geliri gidere eşittir. Öğrencilerin intiharı düşünmesi ile ailenin geliri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin intiharı düşünmesi ile anne-baba otoriterliğinde; intiharı düşünenlerin %29.2'si baba otoriter, intiharı düşünmeyenlerin %82.7'si ikisi de otoriter değil dediği görülmektedir. Öğrencilerin intiharı düşünmesi ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin intiharı düşünmesi ile aileden ilgi desteği görme karşılaştırıldığında; intiharı düşünenlerin %43.2'si hiçbir zaman ilgi görmediği, intiharı düşünmeyenlerin %82.3'ü her zaman ilgi gördüğü görülmektedir. Öğrencilerin intiharı düşünmeleri ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki vardır($p<0.05$).

Öğrencilerin intiharı düşünmesi ile nasıl anne babaya sahipliğinde intiharı düşünenlerin %52.6'sı katı kuralları-cezai yaptırımları olan anne babaya sahibim dediği, intiharı düşünmeyenlerin %81'i beni anlayıp-dinleyen anne babaya sahibim dediği görülmektedir. Öğrencilerin intiharı düşünmeleri ile anne baba yapısı arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Tablo 20: Sosyo-Demografik Özelliklerin İntihar Etmeyi Düşünme Sayısına Göre Dağılımı

Yaş	Cevapsız		Bir kere		İki kere		Üç kere		4 ve üzeri	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
13-14 yaşında	229	77.6	24	8.2	18	6.1	21	7.1	3	1.0
15 yaşında	730	78.1	71	7.6	82	8.8	35	3.7	17	1.8
16 yaşında	314	77.0	43	10.5	22	5.4	16	3.9	13	3.2
17 ve üzeri yaş	72	68.5	9	8.6	10	9.5	7	6.7	7	6.7
Cinsiyet										
Kız	511	71.1	80	11.1	77	10.7	39	5.4	12	1.7
Erkek	834	81.4	67	6.6	55	5.4	40	3.9	28	2.7
Anne eğitimi										
Okur-yazar değil	260	75.8	28	8.2	26	7.6	19	5.5	10	2.9
Okur-yazar	141	77.8	19	10.5	11	6.1	3	1.7	7	3.9
İlköğretim	811	76.9	92	8.7	77	7.3	55	5.2	20	1.9
Lise	127	83.0	6	3.9	15	9.8	2	1.3	3	2.0
Üniversite	6	54.5	2	18.2	3	27.3				
Anne-Baba Durumu										
Her ikisi sağ beraber	1271	77.8	128	8.2	114	7.3	70	4.5	35	2.2
Boşanmış	71	78.9	5	5.6	9	10.0	3	3.3	2	2.2
Anne ölmüş	12	48.0	9	36.0	3	12.0	1	4.0		
Baba ölmüş	45	70.3	5	7.8	6	9.4	5	7.8	3	4.7
Ailenin gelir durumu										
Gelir gider eşit	684	80.5	70	8.2	58	6.8	28	3.3	10	1.2
Gelir giderden az	509	73.6	66	9.6	52	7.5	37	5.4	27	3.9
Gelir giderden fazla	152	75.2	11	5.5	22	10.9	14	6.9	3	1.5
Anne baba otoriter mi?										
Anne otoriter	161	72.2	23	10.4	23	10.3	1	4.9	5	2.2
Baba otoriter	258	73.9	27	7.8	35	10.0	24	6.9	5	1.4
Her ikisi de otoriter	496	75.5	64	9.7	44	6.7	36	5.5	17	2.6
İkisi de otoriter değil	430	83.7	33	6.4	30	5.8	8	1.6	13	2.5
Bu zamana kadar aileden gereken ilgi destek görme										
Her zaman	982	83.4	92	7.8	65	5.5	28	2.4	11	0.9
Hiçbir zaman	62	55.9	11	9.9	18	16.2	18	16.2	2	1.8
Pek değil	301	66.3	44	9.7	49	10.8	33	7.3	27	5.9
Nasıl bir anne babaya sahiptin										
Beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim	973	82.4	85	7.2	76	6.4	33	2.8	12	1.0
Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler	183	66.3	32	11.6	31	11.2	17	6.2	13	4.7
Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar	161	69.7	16	6.9	19	8.2	24	10.4	11	4.8
Katı kuralları ve cezaı yaptırımları olan anne ve babaya sahibim	28	49.1	14	24.6	6	10.5	5	8.8	4	7.0
Toplam	1345	77.2	147	8.4	132	7.6	79	4.5	40	2.3

Tablo 20'de öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile yaşları karşılaştırıldığında; bir kere intihar etmeyi düşünenlerin %10.5'inin 16 yaşında, 4 ve üzeri intihar etmeyi düşünenlerin %6.7'sinin 17 ve üzeri yaşında olduğu görülmektedir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile yaş arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile cinsiyet karşılaştırıldığında; bir kere intihar etmeyi düşünenlerin %11.1'inin kız, 4 ve üzeri intihar etmeyi düşünenlerin %2.7'sinin erkek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile cinsiyet arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; bir kere intihar etmeyi düşünenlerin %18.2'sinin annenin üniversite, 4 ve üzeri intihar etmeyi düşünenlerin %3.9'u annesinin okur-yazar olduğu görülmektedir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile anne eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile anne-baba durumu karşılaştırıldığında; bir kere intihar etmeyi düşünenlerin %36'sının annesinin ölü, 4 ve üzeri intihar etmeyi düşünenlerin %4.7'sinin babalarının ölü olduğu görülmektedir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile anne-baba ölü olması arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile aile geliri karşılaştırıldığında; bir kere intihar etmeyi düşünenlerin %9.6'sının gelir giderden az, 4 ve üzeri intihar etmeyi düşünenlerin %3.9'unun gelir giderden az olduğu görülmektedir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile aile geliri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile anne-baba otoriterliği karşılaştırıldığında; bir kere intihar etmeyi düşünenlerin %10.3'ü anne otoriter, 4 ve üzeri intihar etmeyi düşünenlerin %2.6'sı her ikisi otoriter dediği görülmektedir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile aileden gereken ilgi destek görme karşılaştırıldığında; bir kere intihar etmeyi düşünenlerin %9.9'u hiçbir zaman gereken ilgi destek görmediği, 4-üzeri intihar etmeyi düşünenlerin %5.9'u pek ilgi görmediği görülmektedir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile aileden gereken ilgi destek görme arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile nasıl anne babaya sahipliği karşılaştırıldığında; bir kere intihar etmeyi düşünenlerin %24.6'sı katı kuralları-cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim, iki kere intihar etmeyi düşünenlerin %11.2'si bana yeterli ilgi-şefkati göstermezler, üç kere intihar etmeyi düşünenlerin %10.4'ü benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar, 4-üzeri intihar etmeyi düşünenlerin %7'si katı kuralları-cezai yaptırımları olan anne babaya sahibim dediği görülmektedir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme sayısı ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır ($p<0.05$).

Tablo 21:Sosyo-demografik Özelliklerin Öfke Nöbeti Geçirmelerine Göre Dağılımı

Yaş	Evet		Hayır		Arasıra		Toplam		İstatistik
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
13-14 yaşında	51	17.3	130	44.1	114	38.6	295	100.0	x²=15.547 p= 0.016 SD=6
15 yaşında	222	23.8	334	35.7	379	40.5	935	100.0	
16 yaşında	106	26.0	155	38.0	147	36.0	408	100.0	
17 ve üzeri yaş	33	31.4	38	36.2	34	32.4	105	100.0	
Anne eğitimi									
Okur-yazar değil	92	26.8	122	35.6	129	37.6	343	100.0	x²=25.012 p= 0.002 SD=8
Okur-yazar	51	28.2	61	33.7	69	38.1	181	100.0	
İlköğretim	239	22.7	387	36.7	429	40.6	1055	100.0	
Lise	28	18.3	79	51.6	46	30.1	153	100.0	
Üniversite	2	18.2	8	72.7	1	9.1	11	100.0	
Baba çalışma									
Çalışmıyor	47	18.8	89	35.6	114	45.6	250	100.0	x²=35.175 p= 0.000 SD=10
Memur	41	31.3	62	47.3	28	21.4	131	100.0	
İşçi	201	24.9	295	36.5	312	38.6	808	100.0	
Emekli	49	27.5	71	39.9	58	32.6	178	100.0	
Çiftçi	48	22.2	71	32.9	97	44.9	216	100.0	
Esnaf	26	16.3	69	43.1	65	40.6	160	100.0	
Anne-Baba Durumu									
Her ikisi sağ beraber	355	22.7	598	38.2	611	39.1	1564	100.0	x²=26.272 p= 0.000 SD=6
Boşanmış	27	30.0	30	33.3	33	36.7	90	100.0	
Anne ölmüş	16	64.0	6	24.0	3	12.0	25	100.0	
Baba ölmüş	14	21.9	23	35.9	27	42.2	64	100.0	
Ailenin gelir durumu									
Gelir gider eşit	175	20.6	34	40.9	327	38.5	850	100.0	x²=16.151 p= 0.003 SD=3
Gelir giderden az	195	28.2	231	33.4	265	38.4	691	100.0	
Gelir giderden fazla	42	20.8	78	38.6	82	40.6	202	100.0	
Anne baba otoriter mi?									
Anne otoriter	57	25.6	70	31.4	96	43.0	223	100.0	x²=34.784 p= 0.000 SD=6
Baba otoriter	87	24.9	141	40.4	121	34.7	349	100.0	
Her ikisi de otoriter	172	26.2	207	31.5	278	42.3	657	100.0	
İkisi de otoriter değil	96	18.7	239	46.5	179	34.8	514	100.0	
Bu zamana kadar aileden gereken ilgi destek görme									
Her zaman	215	18.3	526	44.6	437	37.1	1178	100.0	x²=118.083 p= 0.000 SD=4
Hiçbir zaman	58	52.3	21	18.9	32	28.8	111	100.0	
Pek değil	139	30.6	110	24.2	205	45.2	454	100.0	
Nasıl bir anne babaya sahipsin									
Beni anlayan dinleyen anne babaya sahip	220	18.7	514	43.6	445	37.7	1179	100.0	x²=78.190 p= 0.000 SD=6
Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler	102	37.0	74	26.8	100	36.2	276	100.0	
Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar	71	30.7	54	23.4	106	45.9	231	100.0	
Katı kural,cezaı yaptırımları olan anne babaya sahip	19	33.3	15	26.3	23	40.4	57	100.0	
Toplam	412	23.6	657	37.7	674	38.7	1743	100.0	

Tablo 21’de öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile yaş karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %31.4’ü 17 ve üzeri yaşında, öfke nöbeti geçirmeyenlerin %44.1’i 13-14 yaşında olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile yaşları arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.016$). 13-14 yaş arası arasına öfke nöbeti geçirenler önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %28.2’sinin okur-yazar, öfke nöbeti geçirmeyenlerin %51.6’sının lise, arasına öfke nöbeti geçirenlerin %40.7’sinin ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile anne eğitimi arasında

istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Annesi lise mezunu olan ve öfke nöbeti geçirmeyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile baba çalışması karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %31.3'ünün ve öfke nöbeti geçirmeyenlerin %47.3'ünün memur, arasına öfke nöbeti geçirenlerin %44.9'unun çiftçi olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile baba çalışması arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Babası esnaf ve öfke nöbeti geçirenlerle, babası memur öfke nöbeti geçirmeye evet diyenler ile arasına geçirenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile anne-baba yaşamı karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %64'ünün annesinin öldüğü, öfke nöbeti geçirmeyenlerin %38.2'sinin her ikisi sağ beraber olduğu, arasına öfke nöbeti geçirenlerin %42.2'sini babasının ölmüş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile anne-baba yaşamı arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$). Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile aile geliri karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %28.2'sinin gelir giderden az, öfke nöbeti geçirmeyenlerin %40.9'unun gelir gider eşit, arasına öfke nöbeti geçirenlerin %40.6'sının gelir giderden fazla olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile aile geliri arasında önemli istatistiksel ilişki saptanmıştır ($p=0.000$). Geliri giderden az ve öfke nöbeti geçirenlerle, gelir-gidere eşit ve öfke nöbeti geçirenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile anne-baba otoriterliği karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %26.2'si her ikisi de otoriter, öfke nöbeti geçirmeyenlerin %46.5'i ikisi de otoriter değil, ara sıra öfke nöbeti geçirenlerin %43'ü anne otoriter dediği görülmektedir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile anne-baba otoriterliği arasında önemli istatistiksel ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Her ikisi de otoriter ile ikisi de otoriter değil diyen ve öfke nöbeti geçirmeye hayır diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile aileden gereken ilgi destek görme özellikleri karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %52.3'ünün hiçbir zaman, öfke nöbeti geçirmeyenlerin %44.7'sinin her zaman, ara sıra öfke nöbeti geçirenlerin %45.2'sinin aileden pek ilgi görmediğini görülmektedir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile aileden gereken ilgi destek görme arasında önemli istatistiksel ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Ailesinden her zaman destek gören, hiçbir zaman ile pek görmeyen ve hiçbir zaman öfke nöbeti geçirmeyen ile her zaman öfke nöbeti geçirenler önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile nasıl anne babaya sahipliği karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %37,3'si bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler, öfke nöbeti geçirmeyenlerin %43.6'sı beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim, ara sıra öfke nöbeti geçirenlerin %45.9'u benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar dediği görülmektedir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel olarak önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Tablo 22:Sosyo-demografik Özelliklerin Sorunlarla Başa Çıkma Güç Kullanılmaya İnanılmasına Göre Dağılımı

Yaş	Cevapsız		Her zaman		Hiçbir zaman		Arasıra	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	
13-14 yaşında			38	12.9	130	44.0	127	4
15 yaşında	1	0.1	174	18.7	351	37.5	409	4
16 yaşında			67	16.4	129	31.6	212	5
17 ve üzeri yaş			19	18.1	34	32.4	52	4
Cinsiyet								
Kız			108	15.0	328	45.6	283	3
Erkek	1	0.	190	18.7	316	30.8	517	5
Baba eğitimi								
Okur-yazar değil			14	11.6	40	33.1	67	5
Okur-yazar			40	21.1	67	35.3	83	4
İlköğretim	1	0.1	200	19.0	386	36.8	464	4
Lise			32	10.3	134	42.9	146	4
Üniversite			12	17.4	17	24.6	40	5
Anne baba otoriter mi?								
Anne otoriter	1	0.4	46	20.7	79	35.4	97	4
Baba otoriter			47	13.5	112	32.1	190	5
Her ikisi de otoriter			118	18.0	252	38.4	287	4
İkisi de otoriter değil			87	16.9	201	39.1	226	4
Bu zamana kadar aileden gereken ilgi destek görme								
Her zaman	1	0.1	197	16.7	442	37.5	538	4
Hiçbir zaman			40	36.0	37	33.3	34	3
Pek değil			61	13.5	165	36.3	228	5
Nasıl bir anne babaya sahipsin								
Beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim	1	0.1	208	17.6	447	37.9	523	4
Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler			56	20.3	114	41.3	106	3
Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar			27	11.7	62	26.8	142	6
Katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim			7	12.4	21	36.9	29	5
Toplam	1	0.1	298	17.1	644	36.9	800	4

Tablo 22’de öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılımasının gerekliliğine inanılması ile yaşlar karşılaştırıldığında; her zaman inananların %18.6’sının 15 yaşında, hiçbir zaman inanmayanların %44.1’inin 13-14 yaşında, ara sıra inananların %52’sinin 16 yaşında olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılımasının gerekliliğine inanılması ile yaş arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.032$).13-14 yaş arası sorunlarla baş etmede fiziksel güç kullanmaya inanmayanlar önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile cinsiyet karşılaştırıldığında; her zaman inananların %18.7'sinin erkek, hiçbir zaman inanmayanların %45.6'sının kız, arasıra inananların %39.4'ünün kız olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile cinsiyet arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Hiçbir zaman fiziksel güç kullanmaya inanmayan kız ve erkeklerle ,arasıra inanan kızlar önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile baba eğitimi karşılaştırıldığında; her zaman inananların %19'unun ilköğretim, hiçbir zaman inanmayanların %42.9'unun lise, ara sıra inananların %58'inin üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile baba eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılmasına göre anne-baba otoriterliği karşılaştırıldığında; her zaman inananların %20.6'sının anne otoriter, hiçbir zaman inanmayanların %39.1'inin ikisi de otoriter değil, arasıra inananların %54.4'ünün baba otoriter dediği görülmektedir. Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile aileden gereken ilgi destek görme karşılaştırıldığında; her zaman inananların %36'sının hiçbir zaman, hiçbir zaman inanmayanların %37.5'inin her zaman, ara sıra inananların %50.2'sinin pek değil dediği görülmektedir. Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile aileden gereken ilgi destek görme arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile nasıl anne babaya sahipliği karşılaştırıldığında; her zaman inananların %20.3'ü ve hiçbir zaman inanmayanların %41.3'ü bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler, ara sıra inananların %61.5'i benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar dediği görülmektedir. Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Ailem büyüdüğümü kabullenmiyor diyen ve arasıra fiziksel güç kullanmaya inanan öğrenciler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Tablo23:Sosyo-demografik Özelliklerin Delici/Kesici Alet Kullanmasına Göre Dağılımı

Yaş	Kullanıyorum		Kullanmıyorum		Toplam		İstatistik
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
13-14 yaşında	33	11.2	262	88.8	295	100.0	x²=21.497 p= 0.000 SD=3
15 yaşında	182	19.5	753	80.5	935	100.0	
16 yaşında	84	20.6	324	79.4	408	100.0	
17 ve üzeri yaş	32	30.5	73	69.5	105	100.0	
Cinsiyet							
Kız	94	13.1	625	86.9	719	100.0	x²=27.848 p= 0.000 SD=1
Erkek	237	23.1	787	76.9	1024	100.0	
Anne eğitimi							
Okur-yazar değil	74	21.6	269	78.4	343	100.0	x²=12.815 p= 0.012 SD=12
Okur-yazar	41	22.7	140	77.3	181	100.0	
İlköğretim	175	16.6	880	83.4	1055	100.0	
Lise	46	26.1	113	73.9	153	100.0	
Üniversite	1	9.1	4	90.9	11	100.0	
Baba eğitimi							
Okur-yazar değil	28	23.1	93	76.9	121	100.0	x²=15.663 p= 0.004 SD=4
Okur-yazar	47	24.7	143	75.3	190	100.0	
İlköğretim	191	18.2	860	81.8	1051	100.0	
Lise	62	19.9	250	80.1	312	100.0	
Üniversite	3	4.3	66	95.7	69	100.0	
Kardeş sayısı							
Yok	14	37.8	23	62.2	37	100.0	x²=13.803 p= 0.008 SD=4
1-2 kardeş	35	14.2	212	85.8	247	100.0	
3-4 kardeş	97	17.8	448	82.2	545	100.0	
5-6 kardeş	125	20.5	484	79.5	609	100.0	
7 kardeş ve yukarısı	60	19.7	245	80.3	305	100.0	
Anne-Baba Durumu							
Her ikisi sağ beraber	281	18.0	1283	82.0	1564	100.0	x²=23.374 p= 0.000 SD=3
Boşanmış	16	17.8	74	82.2	90	100.0	
Anne ölmüş	8	32.0	17	68.0	25	100.0	
Baba ölmüş	26	40.6	38	59.4	64	100.0	
Anne baba otoriter mi?							
Anne otoriter	35	15.7	188	84.3	223	100.0	x²=18.031 p= 0.000 SD=3
Baba otoriter	93	26.6	256	73.4	349	100.0	
Her ikisi de otoriter	107	16.3	550	83.7	657	100.0	
İkisi de otoriter değil	96	18.7	418	81.3	514	100.0	
Bu zamana kadar aileden gereken ilgi destek görme							
Her zaman	211	17.9	967	82.1	1178	100.0	x²=7.921 p= 0.019 SD=2
Hiçbir zaman	32	28.8	79	71.2	111	100.0	
Pek değil	88	19.4	366	80.6	454	100.0	
Nasıl bir anne babaya sahipsin							
Beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim	202	17.1	977	82.9	1179	100.0	x²=15.298 p= 0.002 SD=3
Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler	67	24.3	209	75.7	276	100.0	
Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar	43	18.6	188	81.4	231	100.0	
Katı kuralları ve cezaı yaptırımları olan anne ve babaya sahibim	19	33.3	38	66.7	57	100.0	
Toplam	331	19.0	1412	81.0	1743	100.0	

Tablo 23’de öğrencilerin delici ve kesici alet kullanması ile yaş karşılaştırıldığında; kullanıyorum %30.5’inin 17 ve üzeri yaş, kullanmıyorum %88.8’inin 13-14 yaşında olduğu görülmektedir. Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmalarına göre yaş durumları arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki saptanmıştır(p<0.05).

Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmalarına göre cinsiyet karşılaştırıldığında; kullanıyorum %23.1’inin erkek, kullanmıyorum %86.9’unun kız olduğu görülmektedir. Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmalarına göre cinsiyet durumları arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır(p<0.05).

Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmaları ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; kullanıyorum %26.1’inin lise, kullanmıyorum %90.9’unun üniversite mezunu olduğu

görülmektedir. Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmaları ile anne eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmaları ile baba eğitimi karşılaştırıldığında; kullanyorum %19.9'unun lise, kullanmıyorum %81.8'inin ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmaları ile baba eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmaları ile kardeş sayısı karşılaştırıldığında; kullanyorum %37.8'inin lise, kullanmıyorum %85.8'inin ilköğretim 1-2 kardeş olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmaları ile kardeş sayısı arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin delici-kesici alet kullanmaları ile anne-baba durumu karşılaştırıldığında; kullanyorum %40.6'sının babasının öldüğü, kullanmıyorum %82.2'sinin boşanmış olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmaları ile kardeş sayısı arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmaları ile anne-baba otoriterliği karşılaştırıldığında; kullanyorum %26.6'sının baba otoriter, kullanmıyorum %84.3'ünün anne otoriter olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin delici-kesici alet kullanmaları ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmaları ile aileden gereken ilgi destek görme karşılaştırıldığında; kullanyorum %28.8'inin hiçbir zaman, kullanmıyorum %82.1'inin her zaman ilgi destek gördüğü görülmektedir.

Öğrencilerin delici-kesici alet kullanmaları ile aileden gereken ilgi destek görme arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmaları ile nasıl anne babaya sahipsin karşılaştırıldığında; kullanyorum %33.3'ünün katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim, kullanmıyorum %82.9'unun beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim dediği görülmektedir.

Öğrencilerin delici-kesici alet kullanmaları ile aileden gereken ilgi destek görme arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Tablo 24: Sosyo-demografik Özelliklerin Sözel Şiddet Uygulamaya Göre Dağılımı

Yaş	Hiçbir zaman		Kızdığım zaman		Birkaç kez		Toplam		İstatistik
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
13-14 yaşında	124	42.0	116	39.3	55	18.7	295	100.0	x²=23.477 p= 0.001 SD=6
15 yaşında	334	35.7	351	37.5	250	26.8	935	100.0	
16 yaşında	131	32.1	138	33.8	139	34.1	408	100.0	
17 ve üzeri yaş	39	37.1	32	30.5	34	32.4	105	100.0	
Cinsiyet									
Kız	295	41.0	264	36.7	160	22.3	719	100.0	x²=20.432 p= 0.000 SD=2
Erkek	333	32.5	373	36.4	318	31.1	1024	100.0	
Baba çalışma									
Çalışmıyor	90	36.0	90	36.0	70	28.0	250	100.0	x²=31.150 p= 0.001 SD=10
Memur	53	40.5	46	35.1	32	24.4	131	100.0	
İşçi	284	35.1	311	38.5	213	26.4	808	100.0	
Emekli	54	30.3	71	39.9	53	29.8	178	100.0	
Çiftçi	105	48.6	51	23.6	60	27.8	216	100.0	
Esnaf	42	26.3	68	42.5	50	31.2	160	100.0	
Ailenin gelir durumu									
Gelir gider eşit	327	38.5	280	32.9	243	28.6	850	100.0	x²=13.708 p= 0.008 SD=4
Gelir giderden az	233	33.7	266	38.5	192	27.8	691	100.0	
Gelir giderden fazla	68	33.7	91	45.0	43	21.3	202	100.0	
Bu zamana kadar aileden gereken ilgi destek görme									
Her zaman	431	36.6	412	35.0	335	28.4	1178	100.0	x²=12.149 p= 0.016 SD=4
Hiçbir zaman	49	44.1	32	28.8	30	27.1	111	100.0	
Pek değil	148	32.6	193	42.5	113	24.9	454	100.0	
Nasıl bir anne babaya sahipsin									
Beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim	467	39.6	396	33.6	316	26.8	1179	100.0	x²=24.098 p= 0.001 SD=6
Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler	85	30.8	113	40.9	78	28.3	276	100.0	
Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar	62	26.8	104	45.0	65	28.2	231	100.0	
Katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim	14	24.6	24	42.1	19	33.3	57	100.0	
Toplam	628	36.0	637	36.5	478	27.4	1743	100.0	

Tablo 24’de öğrencilerin sözel şiddet uygulamaları ile yaş karşılaştırıldığında; hiçbir zaman uygulamam %42’sinin ve kızdığım zaman sözel şiddet uyguladım %39.3’ünün 13-14 yaşında olduğu, birkaç kez sözel şiddet uyguladım %26.7’sinin 15 yaşında olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin sözel şiddet uygulamaları ile yaş arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır(p=0.000). 13-14 yaşında olan ve birkaç kez sözel şiddet uyguladım diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin sözel şiddet uygulamaları ile cinsiyet karşılaştırıldığında; hiçbir zaman uygulamam diyenlerin %41’inin ve kızdığım zaman sözel şiddet uyguladım diyenlerin %36.7’sinin kız, birkaç kez sözel şiddet uyguladım diyenlerin %31.1’inin erkek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin sözel şiddet uygulamaları ile cinsiyet arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır(p<0.05).

Öğrencilerin sözel şiddet uygulamaları ile baba çalışma karşılaştırıldığında; hiçbir zaman uygulamam diyenlerin %48.6'sının çiftçi, kızdığım zaman sözel şiddet uygulamam diyenlerin %39.9'unun emekli, birkaç kez sözel şiddet uyguladım diyenlerin %29.8'inin emekli olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sözel şiddet uygulamaları ile baba çalışması arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Babası çiftçi olan ve kızdığım da sözel şiddet uygulamam diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin sözel şiddet uygulamaları ile aile geliri karşılaştırıldığında; hiçbir zaman uygulamam diyenlerin %38.5'inin gelir gider eşit, kızdığım zaman sözel şiddet uygulamam diyenlerin %45'inin gelir giderden fazla, birkaç kez sözel şiddet uyguladım diyenlerin %28.6'sının gelir gider eşit olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sözel şiddet uygulamaları ile aile geliri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Gelir-gider eşit ve gelir-giderden fazla olan kızdığım zaman sözel şiddet uyguladım diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin sözel şiddet uygulamaları ile aileden gereken ilgi destek görme karşılaştırıldığında; hiçbir zaman uygulamam diyenlerin %44.1'inin hiçbir zaman gereken ilgi destek görmediği, kızdığım zaman sözel şiddet uygulamam diyenlerin %42.5'inin pek ilgi görmediği, birkaç kez sözel şiddet uyguladım diyenlerin %28.4'ünün ilgi gördüğü olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sözel şiddet uygulamaları ile aileden gereken ilgi destek görme arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$). Ailesinden pek ilgi destek görmeyen ve kızdığım zaman sözel şiddet uygulayanlar önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin sözel şiddet uygulamaları ile nasıl anne babaya sahiptin karşılaştırıldığında; hiçbir zaman uygulamam diyenlerin %39.6'sının beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim, kızdığım zaman sözel şiddet uygulamam diyenlerin %45'inin benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar, birkaç kez sözel şiddet uyguladım diyenlerin %33.3'ünün katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim dediği görülmektedir.

Öğrencilerin sözel şiddet uygulamaları ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar diyen ve hiçbir zaman sözel şiddet uygulamayan ve kızdığım zaman uygulayanlar önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Tablo 25:Sosyo-demografik Özelliklerin Akran Zorbalığı Çözüm Önerilerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Öğretmenden yardım istenmesi		Anne-babadan yardım istenmesi		Arkadaşlardan yardım istenmesi		Yakın arkadaşlarla zorbanın aynı şekilde cezalandırılması	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kız	339	47.1	185	25.7	121	16.8	74	10.4
Erkek	372	36.3	292	28.5	214	20.9	146	14.3
Anne-Baba Durumu								
Her ikisi sağ beraber	637	40.7	422	27.0	316	20.2	189	12.1
Boşanmış	44	48.9	25	27.8	8	8.9	13	14.4
Anne ölmüş	14	56.0	6	24.0	3	12.0	2	8.0
Baba ölmüş	16	25.0	24	37.5	8	12.5	16	25.0
Nasıl bir anne babaya sahipsin								
Beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim	494	41.9	337	28.6	202	17.1	146	12.4
Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler	95	34.4	79	28.6	63	22.8	39	14.2
Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar	101	43.7	46	19.9	60	26.0	24	10.4
Katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim	21	36.8	15	26.3	10	17.6	11	19.3
Toplam	711	40.8	477	27.4	335	19.5	220	12.6

Tablo 25’de öğrencilerin akran zorbalığı çözüm önerilerine göre cinsiyetleri karşılaştırıldığında; öğretmenden yardım istenmesi %47.1’inin kız, anne-babadan yardım istenmesi %28.5’inin erkek, arkadaşlardan yardım istenmesi %20.9’unun erkek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin akran zorbalığı çözüm önerilerine göre cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki saptanmıştır($p=0.000$) . Öğretmenden yardım isterim diyen kız ve erkekler ile arkadaştan yardım isterim diyen kızlar önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin akran zorbalığı çözüm önerilerine göre anne-baba durumu karşılaştırıldığında; öğretmenden yardım istenmesi %56’sının annesinin öldüğü, arkadaşlardan yardım istenmesi %20.2’sinin her ikisi sağ beraber olduğu görülmektedir. Öğrencilerin akran zorbalığı çözüm önerilerine göre anne-baba durumları arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Babası ölen ve yakın arkadaşlarla zorbanın cezalandırılmasına inananlar önemliliği sağlayan faktördür. Öğrencilerin akran zorbalığı çözüm önerilerine göre nasıl anne babaya sahipsin karşılaştırıldığında; öğretmenden yardım istenmesi %43.7’sinin benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar, yakın arkadaşlarla zorbanın aynı şekilde cezalandırılması %19.3’ünün katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim dediği görülmektedir. Öğrencilerin akran zorbalığı çözüm önerilerine göre nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Tablo 26:Sosyo-demografik Özelliklerin Ergenin Ailenden Desteğine Göre Dağılımı

Yaş	Evet		Hayır		Toplam		İstatistik
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
13-14 yaşında	155	52.5	140	47.5	295	100.0	x²=45.213 p= 0.000 SD=3
15 yaşında	485	51.9	450	48.1	935	100.0	
16 yaşında	144	35.3	264	64.7	498	100.0	
17 ve üzeri yaş	33	31.4	72	68.6	105	100.0	
Cinsiyet							
Kız	413	57.4	306	42.6	719	100.0	x²=54.884 p= 0.000 SD=1
Erkek	404	39.5	620	60.5	1024	100.0	
Anne eğitimi							
Okur-yazar değil	141	41.1	202	58.9	343	100.0	x²=22.823 p= 0.000 SD=4
Okur-yazar	72	39.8	109	60.2	181	100.0	
İlköğretim	505	47.9	550	52.1	1055	100.0	
Lise	90	58.8	63	41.2	153	100.0	
Üniversite	9	81.8	2	18.2	11	100.0	
Anne çalışma							
Çalışmıyor	720	45.5	863	54.5	1583	100.0	x²=24.590 p= 0.000 SD=5
Memur	15	62.5	9	37.5	24	100.0	
İşçi	34	50.0	34	50.0	68	100.0	
Emekli	17	58.6	12	41.4	29	100.0	
Çiftçi	28	84.8	5	15.2	33	100.0	
Esnaf	3	50.0	3	50.0	6	100.0	
Baba çalışma							
Çalışmıyor	111	44.4	139	55.6	250	100.0	x²=25.118 p= 0.000 SD=5
Memur	63	48.1	68	51.9	131	100.0	
İşçi	353	43.7	455	56.3	808	100.0	
Emekli	87	48.9	91	51.1	178	100.0	
Çiftçi	134	62.0	82	38.0	216	100.0	
Esnaf	69	43.1	91	56.9	160	100.0	
Anne-baba durumu							
Her ikisi sağ beraber	747	47.8	817	52.2	1564	100.0	x²=10.067 p= 0.018 SD=3
Boşanmış	41	45.6	49	54.4	90	100.0	
Anne ölmüş	5	20.0	20	80.0	24	100.0	
Baba ölmüş	24	37.5	40	62.5	64	100.0	
Kardeş sayısı							
Yok	287	46.7	328	53.3	615	100.0	x²=18.031 p= 0.000 SD=3
1-2 kardeş	214	51.6	201	48.4	415	100.0	
3-4 kardeş	193	46.7	219	53.3	412	100.0	
5-6 kardeş	111	39.4	171	60.6	282	100.0	
7 kardeş ve yukarısı	12	63.2	7	36.8	19	100.0	
Nasıl bir anne babaya sahipsin							
Beni anlayan ve dinleyen anne babaya sahibim	633	53.7	546	46.3	1179	100.0	x²=68.220 p= 0.000 SD=3
Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler	92	33.3	184	66.7	276	100.0	
Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar	75	32.5	156	67.5	231	100.0	
Katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim	17	29.8	40	70.2	57	100.0	
Toplam	817	46.9	926	53.1	1743	100.0	

Tablo 26’de öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek almalarına göre yaşları karşılaştırıldığında; ailesinden destek alanların %52.5’inin 13-14 yaşında, ailesinden destek görmeyenlerin %68.6’sının 17 ve üzeri yaş grubunda olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek almaları ile yaşları arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır(p<0.05).

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek almaları ile cinsiyetleri karşılaştırıldığında; ailesinden destek alanların %57.4’ünün kız, ailesinden destek görmeyenlerin %60.5’inin erkek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek almaları ile cinsiyet arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır(p<0.05).

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde ailenden destek almaları ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; ailesinden destek alanların %81.8'inin annelerinin üniversite mezunu olduğu, ailesinden destek görmeyenlerin %60.2'sinin okur-yazar olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde ailenden destek almaları ile anne eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde ailenden destek almaları ile anne çalışması karşılaştırıldığında; ailesinden destek alanların %62.5'inin annelerinin memur olduğu, ailesinden destek görmeyenlerin %54.5'inin çalışmıyor olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde ailenden destek almaları ile anne çalışması arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde ailenden destek almaları ile baba çalışması karşılaştırıldığında; ailesinden destek alanların %62'sinin babalarının çiftçi olduğu, ailesinden destek görmeyenlerin %56.9'unun esnaf olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde ailenden destek almaları ile baba çalışması arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde ailenden destek almaları ile anne-baba durumu karşılaştırıldığında; ailesinden destek alanların %47.8'inin anne-babanın sağ beraber olduğu, ailesinden destek görmeyenlerin %80'inin annesinin öldüğü görülmektedir.

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde ailenden destek almaları ile anne-baba durumu arasında önemli istatistiksel ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde ailenden destek almaları ile kardeş sayısı karşılaştırıldığında; ailesinden destek alanların %47.8'inin kardeşinin olmadığı, ailesinden destek görmeyenlerin %60.6'sının 5-6 kardeşe sahip olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde ailenden destek almaları ile kardeş sayısı arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde ailenden destek almaları ile nasıl anne babaya sahipsin karşılaştırıldığında; ailesinden destek alanların %53.7'sinin beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim, ailesinden destek görmeyenlerin %70.2'sinin katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim dediği görülmektedir.

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde ailenden destek almaları ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Tablo27:Sosyo-demografik Özelliklerin Ailede Şiddete Başvuru Sıklığına Göre Dağılımı

Cinsiyet	Hiç		Arasıra		Sık sık		Toplam		İstatistik
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Kız	453	63.0	222	30.9	44	6.1	719	100.0	$\chi^2=9.763$ p= 0.0108 SD=2
Erkek	572	55.8	389	38.0	63	6.2	1024	100.0	
Anne eğitimi									
Okur-yazar değil	200	58.3	120	35.0	23	6.7	343	100.0	$\chi^2=28.235$ p= 0.000 SD=8
Okur-yazar	93	51.4	80	44.2	8	4.4	181	100.0	
İlköğretim	615	58.3	373	35.3	67	6.4	1055	100.0	
Lise	110	71.9	37	24.2	6	3.9	153	100.0	
Üniversite	7	63.6	1	9.1	3	27.3	11	100.0	
Baba eğitimi									
Okur-yazar değil	54	44.6	53	43.8	14	11.6	121	100.0	$\chi^2=36.537$ p= 0.000 SD=8
Okur-yazar	116	61.1	65	34.2	9	4.7	190	100.0	
İlköğretim	613	58.3	376	35.8	62	5.9	1051	100.0	
Lise	212	67.9	88	28.2	12	3.9	312	100.0	
Üniversite	30	43.5	29	42.0	10	14.5	69	100.0	
Ailenin gelir durumu									
Gelir gider eşit	556	65.4	245	28.8	49	5.8	850	100.0	$\chi^2=31.355$ p= 0.000 SD=4
Gelir giderden az	366	53.0	280	40.5	45	6.5	691	100.0	
Gelir giderden fazla	103	51.0	86	42.5	13	6.5	202	100.0	
Anne baba otoriter mi?									
Anne otoriter	117	52.5	83	37.2	23	10.3	223	100.0	$\chi^2=31.768$ p= 0.000 SD=6
Baba otoriter	210	60.1	107	30.7	32	9.2	349	100.0	
Her ikisi de otoriter	366	55.7	254	38.7	37	5.6	657	100.0	
İkisi de otoriter değil	332	64.6	167	32.5	15	2.9	514	100.0	
Bu zamana kadar aileden gereken ilgi destek görme									
Her zaman	776	65.9	345	29.3	57	4.8	1178	100.0	$\chi^2=99.712$ p= 0.000 SD=4
Hiçbir zaman	41	36.9	49	44.2	21	18.9	111	100.0	
Pek değil	208	45.8	217	47.8	29	6.4	454	100.0	
Nasıl bir anne babaya sahipsin									
Beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim	779	66.1	345	29.2	55	4.7	1179	100.0	$\chi^2=100.693$ p= 0.000 SD=6
Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler	109	39.5	129	46.7	38	13.8	276	100.0	
Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar	112	48.4	108	46.8	11	4.8	231	100.0	
Katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim	25	43.8	29	50.9	3	5.3	57	100.0	
Toplam	1025	58.8	611	35.1	107	6.1	1743	100.0	

Tablo 27’de öğrencilerin aile içinde sorunları çözmek için şiddete başvurmayla göre cinsiyet karşılaştırıldığında; hiç şiddette başvurulmaz diyenlerin %63’ü kız, arasıra şiddete başvurulur diyenlerin %38’i erkek, sık sık şiddete başvurulur diyenlerin %6.2’si erkek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmek için şiddete başvurma ile cinsiyet arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır(p<0.05).

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmek için şiddete başvurma ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; hiç şiddette başvurulmaz diyenlerin %63.6’sının annesinin üniversite, sık sık şiddete başvurulur diyenlerin %6.7’sinin okur-yazar olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmede şiddete başvurma ile anne eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır (p<0.05).

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmek için şiddete başvurma ile baba eğitimi karşılaştırıldığında; hiç şiddette başvurulmaz diyenlerin %67.9'u babasının lise, sık sık şiddete başvurulur diyenlerin %14.5'inin üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmede şiddete başvurma ile baba eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmede şiddete başvurma ile aile geliri karşılaştırıldığında; hiç şiddette başvurulmaz diyenlerin %65.4'ünün gelir gider eşit, sık sık şiddete başvurulur diyenlerin %6.5'inin gelir giderden az olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmek için şiddete başvurma ile aile geliri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmek için şiddete başvurma ile anne-baba otoriterlik özellikleri karşılaştırıldığında; hiç şiddette başvurulmaz diyenlerin %64.6'sı ikisi de otoriter değil, sık sık şiddete başvurulur diyenlerin %10.3'ü anne otoriter dediği görülmektedir.

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmek için şiddete başvurmayaya göre anne-baba otoriterlik özellikleri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmek için şiddete başvurma ile aileden gereken ilgi destek görme karşılaştırıldığında; hiç şiddette başvurulmaz diyenlerin %65.9'u her zaman ilgi gördüğü, sık şiddete başvurulur diyenlerin %18.9'u hiçbir zaman ilgi görmediği görülmektedir.

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmek için şiddete başvurma ile aileden gereken ilgi destek görme arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmek için şiddete başvurma ile nasıl anne babaya sahipliği karşılaştırıldığında; hiç şiddette başvurulmaz diyenlerin %66.1'inin beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim, arasıra şiddete başvurulur diyenlerin %13.8'inin katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim, sık sık şiddete başvurulur diyenlerin %18.9'unun bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler dediği görülmektedir.

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmek için şiddete başvurma ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğrenciler tablo1’de %16.9’u 13-14 yaşında, %53.6’sı 15 yaşında, %23.5’i 16 yaşında, %6’sı 17 ve üzeri yaş grubunda olduğu %58.7’si erkek, %41.3’ü kız olduğu saptanmıştır. Arslan’ın 2008 İstanbul araştırmasında öğrencilerin %41.3’ü 15, %43.7’si 16, %15.1’i 17 yaşında olduğu; %61.1’i erkek, %38.9’u kız olduğunu saptamıştır(46). Aslan’ın çalışması ile çalışmamız arasında yaş ve cins dağılımı benzerlik göstermektedir. Liselerdeki öğrencilerin aynı yaş grubunda olmasından kaynaklanabilir.

Öğrencilerin babalarının %60.3’ü ilköğretim, %17.9’u lise, %4’ü üniversite mezunu olduğu, %10.9’u okur-yazar, %6,9’u okur-yazar olmadığı; annenin %60.5’i ilköğretim, %8.8’i lise, %0.6’sı üniversite, %19.7’si okur-yazar olmadığı, %10.4’ü okur yazar olduğu belirlenmiştir. Arslan’ın araştırmasında öğrenci annelerin %4.3’ü okur yazar olmadığı, %49.1’i ilkokul mezunu olduğu, %35.7’nin ortaokul-lise ve %10.9’u üniversite mezunu olduğu ve babaların %37.6’sı ilkokul, %44.6’sı ortaokul-lise, %17.8’i üniversite mezunu olduğu saptamıştır(46). Aslan’ın çalışmasıyla çalışmamız benzememektedir. Anne baba eğitim düzeyleri farklılığı bölge farkına bağlanabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin %90.8’inin evhanımı olduğu, %1.4’ünün memur, %3.9’unun işçi, %1.7’sinin emekli, %1.9’unun çiftçi, %0.3’ünün esnaf olduğu; babaların %14.3’ünün çalışmadığı, %46.4’ünün işçi, %12.4’ünün çiftçi, %10.2’sinin emekli, %9.2’sinin esnaf, %7.5’inin memur olduğu tespit edilmiştir. Arslan’ın araştırmasında öğrenci annelerinin %77.5’inin evhanımı olduğu, %2.5’in çalıştığı, bir işte çalışmayan babaların %11.1, düzenli bir işi olan babaların %88.9 olduğu saptamıştır(46). Bu çalışma ile çalışmamız benzerlik göstermektedir. Çalışmamızdaki annelerin ev hanımı olma oranı Aslan’ın çalışmasından daha yüksektir. Bunun kadının çalışma hayatında yer almasındaki kültürel farklılıklardan kaynaklandığı söylenebilir.

Öğrencilerin anne-babaların %89.7’sinin her ikisinin sağ ve birlikte, %5.2’sinin boşanmış olduğu, %3.7’sinin babasının, %1.4’ünün annesinin öldüğü belirlenmiştir. Arslan’ın araştırmasında öğrencilerin %88.4’ünün anne babası ile birlikte yaşadığı, %7.8’inin boşanmış aile çocukları olduğu, %3.8’inin anne/babadan birinin ölümünden dolayı tek ebeveynli aileye sahip olduğu saptanmıştır(46). Çalışmamızla benzerlik bulunmaktadır. İki bölgede benzer aile yaşamına bağlanabilir.

Çalışma kapsamına alınan öğrencilerin; %34.9’u 5-6 kardeşe, %31.6’sı 3-4 kardeşe, %14.4’ü 1-2 kardeşe sahip olduğu, %2.1’i kardeşinin olmadığı; %35.3’ü 1. çocuk, %23.8’i 2. çocuk, %23.6’sı 3. çocuk olduğu belirlenmiştir. Arslan’ın araştırmasında öğrencilerin %11’inin ailenin tek çocuğu olduğu, %46’sının bir kardeşi, %26.8’inin 2 ve 3 kardeşi, %16.2’sinin 4 ve daha fazla kardeşi olduğu belirlemiştir(46). Çalışmamızla benzerlik bulunmamaktadır. Bu iki çalışma arasında kardeş sayıları farklılıkları iki bölge arasındaki doğum oranı farklılıklarından,

çocuğun iş gücü olarak düşünülmesinden ve kültürel farklılıklardan özellikle araştırmanın yapıldığı bölgede ailelerin erkek çocuğu sahibi olma isteklerinden kaynaklanabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailenin %48.8'inin gelir gider eşit, %39.6'sının gelir giderden az, %11.6'sının gelir giderden fazla olduğu saptanmıştır. Arslan'ın araştırmasında çalışmaya katılan öğrencilerin %36.1'i ailesinin ekonomik durumunun iyi olduğunu, %59.4'ünün orta düzeyde olduğunu, %4.5 kötü olduğunu ifade etmişlerdir(46). Bu çalışma ile çalışmamız arasında benzerlik bulunmamaktadır. İki çalışmadaki ekonomik durumlar arasındaki farklılıklar araştırmanın yapıldığı iki şehir arasındaki iş imkanlarından, kadının çalışma hayatının içinde yer almasından ve ailelerdeki birey sayılarından kaynaklandığı düşünülebilir.

Öğrencilerin; ailelerinin otoriter yapıda olup olmadıklarına bakıldığında; %37.7'sinin her ikisinin de otoriter olduğunu, %29.5'inin ikisinin de otoriter olmadığını, %20'sinin baba otoriter, %12.8'inin anne otoriter dediği saptanmıştır. Ayan'ın 2007'de Sivas araştırmasında öğrencilerin %57'si annelerinin sevecen, %58'i babalarının sevecen olduğunu belirtmiştir(47). Bu çalışma ile çalışmamız arasında benzerlik bulunmamaktadır. Bizim araştırmayı yaptığımız bölgedeki ailelerin büyük çoğunluğunda otoriter yapının hakim olduğu görülmektedir. Durumun böyle olmasında çevresel faktörler, genellikle ata-erkil aile yapısının hakim olması, gelenek-görenek ve kültürel özelliklerin yer aldığı düşünülebilir.

Tablo2'de öğrencilerin;%47.7'sinin ailelerinde madde bağımlısı olduğu, %37.7'sinin madde bağımlısı olan kişinin babaları olduğu, %2.8'inin anne, %2.9'unun abisinin olduğu, %56.6'sının soruyu cevapsız bıraktığı; %41.3'ünün kullanılan maddenin sigara olduğunu, %2.8'inin alkol, %2.5'inin uyuşturucu, olduğu edilmiştir. Sonuçlara bakıldığı zaman ailelerde kullanılan bağımlılık yapıcı maddelerden sigaranın ilk sırada olduğu, özellikle babalar tarafından tüketildiği görülmektedir. Elde edilmesinin diğer maddelere göre daha kolay ve ucuz olması, arkadaş etkisi, stresi azalttığına dair yanlış inanış sigaranın kullanım oranının yüksekliğini sağladığı düşünülebilir.

Çalışmada öğrencilerin; %26.4'ünün aile içinde istismarın çok kötü bir şey olduğunu ifade ederken,%46'sının aile içi istismarı bilmediği, %27.6'sının aile içi istismarı duymadığı belirlenmiştir. Aile içi istismarı duymayan ve ne olduğunu bilmeyen öğrenci sayısının fazla olması dikkat çekicidir. Burada öğrencilerin istismar kavramını tam olarak bilmediği, hangi tavır ve davranışların istismar kapsamına girdiğini bilmedikleri söylenebilir. Ancak her dört öğrenciden birinin konuya ait kötü ifadesi ile konuyu iyi bildiği önemli bir durumdur.

Öğrencilerin %19.8'inin ailesinden şiddet gördüğü, %80.2'sinin şiddet görmediği belirlenmiştir. Ailenin olumsuz tutum ve davranışları, çocuğun aile içinde fiziksel veya sözel şiddete maruz kalarak büyümesi, katı disiplin kuralları ile büyüme, saldırgan bir kişiliğin gelişme olasılığını artırmaktadır. Ayan Sivas araştırmasında öğrencilerin %43.4'ünün şiddet gördüğünü saptamıştır(47). Bu çalışmadaki oran bizim çalışmamızdaki orandan daha büyüktür. Bunu Gaziantep'in büyük şehir olması ve kentsel özelliklere bağlayabiliriz.

Çalışmada; %35.1'inin ailede sorunların çözümünde ara sıra şiddete başvurulduğu, %6.1'inin sık sık şiddete başvurulduğu, %58.8'inin şiddete hiç başvurulmadığı saptanmıştır. Sonuçlara bakıldığında; aile içi sorun çözümünde şiddete başvuru oranının genelde yarıya yakın bir değer aldığı söylenebilir. Eğitim eksikliği, ekonomik nedenler, çevresel faktörler, kazanılmış alışkanlıklar bu durumun nedeni olarak düşünülebilir.

Öğrencilerin; %35.4'ünün sorunlarını aileleriyle paylaştığı, %43'ünün ara sıra paylaştığı, %20'sinin sorunlarını paylaşmadığı, %1.6'sının ailesinin kendisini anlamadığını ifade etmiştir. Ayan'ın Sivas araştırmasında öğrencilerin %56'sı sorunlarını anne-babaları ile paylaştığı belirtilmiştir(47). Bu çalışmadaki öğrencilerin sorunlarını aileleriyle paylaşma oranı araştırmadaki orandan büyüktür. Ailenin eğitim düzeyi, bölgesel ve kültürel farklılıkları bu durumun nedeni olarak düşünülebiliriz.

Araştırmaya alınan öğrencilerin; %67.3'ünün aileden gereken desteği gördüğü %26.3'ünün pek destek görmediği, %6.4'ünün hiçbir zaman destek görmediği; %67.4'ünün kendisini anlayan ve dinleyen anne babaya sahip olduğu, %15.8'inin ailesinin kendisine yeterli ilgi ve şefkati göstermedikleri, %13.3'ünün büyüdüğümü kabullenmediklerini, %3.3'ünün katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahip olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara bakıldığı zaman öğrencilerin üçte ikisinin ailesinden gerekli desteği aldığı ve kendisini anlayan ve dinleyen anne babaya sahip olduğu görülmektedir. Ebeveynlerinin yetiştirilme tarzları, ailedeki iletişim kopuklukları, kardeş sayısının fazlalığı bu oranın düşük olmasının sebepleri arasında düşünülebilir.

Öğrencilerin; %81.7'sinin ailesinin saldırgan davranışlara izin vermediği, %8.8'inin izin verdiği, %9.5'inin ailesinin böyle şeyleri umursamadığını söylemiştir. Her beş aileden birinin saldırgan davranışlara izin vermesi/önemsememesi hem çocuğun psiko-sosyal gelişimi açısından, hem de toplum açısından tehlike arz etmektedir. Anne-baba eğitim düzeyinin düşüklüğü, kardeş sayısının fazlalığı ve düşük sosyo-ekonomik koşullar nedeniyle ailenin çocuğa yeterli ilgiyi gösterememesi, çevresel etmenler sebep olarak düşünülebilir(Tablo 2).

Öğrencilerin; ergenliğe geçişte aileden destek almaya bakınca %46.9'unun aileden destek aldığı görülmektedir. Tabular, utanma duyguları, ebeveynlerinin yetiştirilme tarzları, ailedeki iletişim sorunları, ailelerin ergenlik dönemi sorunları hakkındaki bilgi eksiklikleri, konunun önemini kavrayamamaları; yarısının desteği önemsememesini sağladığını düşündürebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %49.7'sinin sorun olunca velisinin okula geldiği, %20.8'inin sık, %9.9'unun okula çağırıldığında okula geldiği görülmektedir. Bu bize velilerin mecbur kalmadıkça okula gitmediklerini göstermektedir. Bunun nedeni ailelerin çocuklarına yeterli ilgiyi göstermemeleri, eğitim-öğretimin önemini tam olarak anlamadıkları ve sorun olmadığında bile okula gitmelerinin gerekli olduğuna inanmamalarına bağlanabilir. Öğrencilerin; %46.8'sinin okulda sorun olduğunda ilk olarak arkadaşıyla, %17'sinin anne-

babayla, %11.8'inin öğretmenleriyle, %7.5'inin kardeşiyle paylaştığı görülmektedir. Öğrencilerin yarısının sorununu arkadaşı ile paylaşması akran düşüncesine verdiği önemi göstermektedir diyebiliriz. Ancak sadece altı kişiden birinin anne babayı sorununu paylaşır olarak görmesi, anne babanın yaklaşımındaki hataların yoğunluğuna bağlanabilir. Yine öğretmenlerin her sekiz öğrenciden bir tarafından sorun paylaşmada tercih edilmesi sevindiricidir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin sorunlarını aileleri ile paylaşım oranı düşük görülmektedir. Ergenlik döneminde arkadaşların aileden daha önemli olması, ailelerin çocukla yeteri kadar ilgilenmemeleri, ergenin kişilik özellikleri, otoriter aile yapısı neden gösterilebilir.

Tablo 3'de öğrencilerin riskli davranışlarda bulunmasına bakıldığında zaman %17.2'sinin sorunların üstesinden gelmede fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inandığı, %45.9'unun bunun ara sıra gerekli olduğuna inandığı belirlenmiştir. Oranların bu şekilde olması durumun ciddiyetinin anlaşılması ve ileride ortaya çıkabilecek sorunlar açısından oldukça önemlidir. Gençlere sorunların konuşarak çözülebileceği aile, okul ve çevre tarafından öğretilmemesi, aileden kazanılan alışkanlıklar, baskı altında büyüme, rol modeller, görsel iletişim araçları, onları bu türlü düşünmeye sevk edebilir.

Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmalarına bakıldığında; %19'unun delici kesici alet kullandığı, belirlenmiştir. Kara ve arkadaşları araştırmasında öğrencilerin %10.7'sinin delici ve kesici alet kullandığını belirtmiştir(50). Yapılan çalışma ile çalışmamız arasında benzerlik bulunmamaktadır. Çalışmamızdaki oranın Kara ve arkadaşlarının yaptığı çalışmadaki oranın iki katına yakın olduğu görülmektedir. Yetiştirilme tarzları, yaşanılan çevre, okullarda artan şiddet olayları, arkadaşla özenme, görsel medyadaki şiddet içeren yayınların etkisinde kalma, rol modellerin etkisi, güvenli olmayan ortamlara girilmesi ve dolayısıyla kendini koruma içgüdüsü etken olarak düşünülebilir.

Öğrencilerin; %14.3'ünün madde bağımlısı olduğu, %85.7'sinin madde bağımlısı olmadığı; %12'sinin kullandıkları maddenin sigara olduğu, %1.8'inin alkol, %1.4'ünün uyuşturucu olduğu belirlenmiştir. Kara ve arkadaşları 2001'de Kocaeli'nde yaptığı çalışmada öğrencilerin; %15.4'ünün sigara içtiğini, %55.4'ünün yaşamı boyunca en az bir kez bir bardak alkol aldığını saptamıştır(50). Bu çalışmadaki sigara içme bize göre %3 lük fazlalık gösterse de benzerlikten söz edilebilir. İki çalışma da öğrencilerin sigara içmesinin düşüklüğü sevindiricidir. Ülke genelindeki sigarasızlık politikasının bu sayıyı daha da düşürmesi beklenmektedir. Ancak sigara ergenler arasında en fazla tüketilen bağımlılık yapıcı maddedir. Gençlerin sigara içtiklerinde büyüdüklerini sanmaları, depresyon, otoriteye direnme, heyecan ve özgürlük arayışları, arkadaş teşviki veya özenme, merak, teminin kolay olması ve görsel iletişim araçlarının etkisi irdelenmeli ve daha fazla kullanılması engellenmelidir.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin; %24.7'sinin intihar etmeyi düşündüğü, %75.3'ünün intiharı düşünmediği; %8.4'ünün intiharı bir kere, %7.6'sının iki kere, %4.5'inin

üç kere, %2.3'ünün dört ve üzeri defa intiharı düşündüğü saptanmıştır. Çalışmamızda her dört kişiden birinin intiharı düşünmesi ve yaklaşık %22.8'inin en az bir kere düşünmesi önemlidir. Kara ve arkadaşları 2001'de Kocaeli araştırmasında, öğrencilerin %17.7'sinin intiharı düşündüğünü, %9.2'sinin intihar girişiminde bulunduğunu saptamıştır(50). İki çalışmadaki intihar düşüncesi farkı; gençlerin ailelerinden yeterli ilgi ve desteği görememelerinden, kuşak çatışmalarından, ailede intihar öyküsü olmasından, çevrenin ilgi ve dikkatini çekme düşüncesinden ve gençlerin intiharı kaçış veya protesto yolu olarak görmelerinden kaynaklanabilir.

Tablo4'de öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmede; %18.8'inin 1 saat, %41.8'inin 2 saat, %18.5'inin 3 saat televizyon izlediği; %20.6'sının hiç oynamadığı %28.8'inin her gün 1-2 saat oyun oynadığı; boş zamanlarında %27.4'ünün müzik-resim-şirle ilgilendiği, %19.6'sının spor yaptığı, %18.1'inin kitap okuduğu, %18'inin arkadaşlarla birlikte olduğu, %11.6'sının internette vakit geçirdiğini ifade etmiştir. Çalışmada öğrencilerin üçte ikisinin 2-3 saat televizyon izledikleri ve beş kişiden birinin hiç oyun oynamaması çocukların enerjilerini boşaltmadan hareketsiz olması şiddete yönelmesinde etken olabileceğini düşündürülebilir. Kara ve arkadaşlarının 2001 Kocaeli araştırmasında öğrencilerin; %72.7'sinin 1 saatten fazla televizyon izlediğini, %26.5'inin spor yapmadığını, %48.4'ünün son bir ay içinde internet kafeye gittiklerini belirlemiştir(50). Bu araştırma ile bizim araştırmamız arasında farklılıklar bulunmaktadır. Araştırmamızda öğrencilerin televizyon izleme oranı yüksek, spor yapma oranı düşük çıkmıştır. Aile eğitim düzeylerinin düşük olması, okuma alışkanlığının olmaması, ailenin televizyon izleme özelliği ve internette oyunlara ulaşma kolaylığı bu durumun nedeni olabilir. Bir öğrencinin ergenlik döneminde sosyo-kültürel faaliyetlerde bulunması ileriki hayatında başarılı olmasında ve sağlam bir kişiliğinin oluşmasında en önemli etkenlerden biridir(Tablo 4).

Araştırmaya katılan öğrencilerin; %36.1'inin geçen yıl başarılı, %18.9'unun başarısız olduğu; %23.7'sinin okul değişikliği yaptığı, %19.8'inin okula adaptasyon problemini fazlasıyla yaşadığı; %4.5'inin okula hala adapte olmadığı, %52.3'ünün adaptasyon problemi yaşamadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin üçte birinin başarılı olması, beşte birinin başarısız olması öğrencinin dersi çok önemsemediği duygusunu uyandırmaktadır. Üzücüdür. Motivasyona ihtiyaç olduğunu düşündürmektedir. Öğrencinin alışkın olduğu ortamdan ayrılarak yeni bir ortama girmesi gençte adaptasyon problemi yaratabilir. Eğer bu süre uzarsa, öğrencinin ruhsal durumu ve okul başarısı üzerinde olumsuz etki yapması önemlidir.

Tablo 5'de okula devam durumlarına bakıldığında zaman; %49.6'sının hiçbir zaman devamsızlık yapmadığı, %47.2'sinin arasıra devamsızlık yaptığı belirlenmiştir. Arslan'ın 2008 İstanbul araştırmasında göre öğrencilerin %13.2'si sık devamsızlık yaptığı, %86.6'i de sık devamsızlık yapmadığı belirtilmiştir(46). Bu çalışma ile çalışmamız arasında 2 kata yakın bir fark bulunmaktadır. Ara sıra devamsızlık oranı farkı bölgesel nedenlere, öğrencinin okul dışı gezme yada uğraşların batıda daha fazla olmasına bağlayabiliriz.

Öğrencilerin; %57'sinin okuldaki arkadaş sayısının 1-10 arasında, %11.8'inin 11-20 arasında arkadaşı olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya alınan öğrencilerin arkadaş sayılarının fazlalığı bu dönemde arkadaşın ailenin önüne geçmesinden ve daha fazla sosyalleşme isteklerinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Çalışmadaki öğrencilerin; %57.1'inin okulda kendini güvende hissettiği, %30.6'sının bazen korktuğu, %12.3'ünün hiç güvende hissetmediği belirlenmiştir. Öğrencilerin yarısının okulda kendini güvende hissetmemesi okuldaki güvenliğin ve kişiler arası ilişkinin kötü olduğunu göstermektedir. Bunun engellenmesi öğrencinin okulu sevmesi ve güvenmesi için okullarda seferberlik başlatılması, önlem alınması acilen gerekmektedir. Bu görevde anne baba kadar okul idaresi, öğrencilere de rol ve görev dağılımı yapılmalıdır. Son zamanlarda okullarda artan şiddet olaylarının önüne bu şekilde geçilebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin; %81.6'sının seninle/arkadaş grubunla aynı düşünceleri paylaşmayan birinin grup dışına itilmesi gerekir mi sorusuna herkes düşüncesinde serbesttir, %11.1'inin bizim gibi düşünmeyenin yanımızda yeri yok, %7.3'ünün bizim gibi düşünmek zorunda dediği, %24.2'sinin okulda arkadaş grubunun dışına itilip yalnız kaldığı belirlenmiştir. Öğrencilerin büyük bölümünün düşünce özgürlüğüne saygı göstermesi ve yozlaşmış olmaması sevindiricidir. Her beş öğrenciden birinin başkasının düşüncesine saygı göstermemesi, dörtte birinin grup dışına itilmesi ilerisi için tehlike arz etmektedir. Kişilerin ve toplumların ancak düşünceye saygı ile gelişebileceği aile ve öğretmenler tarafından gençlere aşılmalıdır. Okul çevresinde gruplaşmaların ve bir gruba dahil olmanın önemli olması ve üye sayısının fazlalığının güç olarak görülmesi gençlerin bu gruplara girmesinin ve onlar gibi düşünmelerinin nedeni olabilir.

Öğrencilerin; %16.4'ünün başkalarını kızdırmak eğlencelidir dediği, %39.1'inin ara sıra eğlenceli olduğu dediği belirlenmiştir. Başka insanları kızdırarak mutlu olmak ruhsal yönden normal olmayan bir durumdur. Kişilik özellikleri, ruhsal problemler, ailede ve çevrede görülen örnekler ve bu insanları görerek büyüme ve eğitim eksikliği sebep olabilir.

Çalışmamızda öğrencilerin; %36.5'inin kızdığı zaman sözel şiddet uyguladığı belirlenmiştir. Genç 2007'de Malatya'da yaptığı araştırmada öğrencilerin %37.7'sinin sözel şiddette bulunduğunu saptamıştır(51). Yapılan araştırma ile bizim araştırma arasında benzerlik bulunmaktadır. Sonuçlara bakıldığı zaman öğrencilerin yarısına yakının sözel şiddet uyguladığı görülmektedir. Gençlere çatışma çözme becerilerinin aileler ve eğitimciler tarafından öğretilmemesi, sözel şiddet uygulayan gençlerin öfke kontrol mekanizmalarının tam olarak gelişmemesi, aileden ve yaşanan çevreden kazanılan alışkanlıklar, son zamanlarda öğrenciler arasında artan şiddet olayları ve arkadaş etkisi neden olabilir.

Öğrencilerin; %51.8'inin başkaları tarafından kolaylıkla kışkırtılabilir olmadığı, %18.3'ünün insanların etkisinde çok kaldığı, %29.9'unun ara sıra insanların etkisinde kaldığı belirlenmiştir. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin yarısına yakının başkalarının etkisinde

kaldığı belirlenmiştir. Ergenlik döneminde heyecan ve duyguların ön plana çıkmasından, gençlerin kendilerini gösterme çabasından, dış etkilere özellikle arkadaş etkisine açık olmasından, arkadaşların ailenin önüne geçmesinden kaynaklanabilir.

Araştırmada kapsamındaki öğrencilerin; %38.2'sinin okulda kavgaya karıştığını ifade etmişlerdir. Kara ve arkadaşları Kocaeli'nde 2001'de yaptıkları araştırmada bu oranı %50 saptamıştır(50). Bu araştırma ile bizim araştırmamız arasında benzerlik bulunmamaktadır. Bizim çalışmamızda kavgaya karışma oranı daha düşüktür. İki çalışma arasındaki fark; bölgesel farklılıklardan, kişilik özelliklerinden, ailevi özelliklerden, ailenin ergenle ilgilenmesinden, çevresel faktörler ve arkadaş etkisinden kaynaklanabilir.

Tablo 6'da Öğrencilerin; bir insana zarar verdikten sonra %27,4 pişman olduğu, %22,1'inin hiç pişman olmadığı belirlenmiştir. Genç'in 2007'de Malatya'da yaptığı araştırmasında öğrencilerin; %13,4'ü bunların onları hak ettiğini düşündüm, %12.3'ü kendimi kötü hissettim dediğini belirlemiştir(51).Bu çalışma ile bizim çalışmamız benzerlik göstermemektedir. Çalışmamızda bir insana zarar verdikten sonra pişmanlık duyma ve duymama Genç'in çalışmasına göre yüksektir. Anti-sosyal kişilik bozuklukları, öfkeyi kontrol edememe, arkadaş grubunun dışında kalmamak için başkasına zarar vermek zorunda kalma, okul ortamındaki şiddetin sıklığı bu farklılığın nedeni olabilir.

Okullardaki akran çatışmasının %36.3'ünün erkekler arasında, %13.5'inin kızlar arasında, %50.2'sinin her ikisinde aynı düzeyde meydana geldiği belirlenmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlasının ortak düşüncesi okullardaki zorbalığın her iki cinsten de aynı düzeyde olduğu yönündedir. Okullarda şiddet olaylarının cinsiyet ayırdetmeksizin artması, kişilik özellikleri, çevresel faktörler, ailevi etkenler, gençlerin entelektüel düzeyleri, aileden kazanılmış özelliklerden kaynaklandığı düşünülebilir.

Çalışmadaki öğrencilerin; %29.4'ünün zorbalığı bildirmek ispiyonculuktur, %70.6'sının zorbalığı bildirmek ispiyonculuk değildir dediği; %56'sının öğrenciler şiddete maruz kaldığını gördüklerinde söylerim, %17.1'inin söylemem, %26.9'unun beni ilgilendirmez dediği saptanmıştır. Gençlerin zorbalığı bildirmeyi ispiyonculuk olarak algılamaları küçümsenmeyecek orandadır. Yaşları itibarı ile olaylara duygusal yaklaştıkları için zorbalığı bildirmeyi ispiyonculuk olarak algılayabilirler. Ayrıca arkadaşlarını koruma içgüdüleri de onları bu düşünceye sevk edebilir. Öğrencilerin dörtte birden fazlasını beni ilgilendirmez demesi hoş olmayan bir durumdur. Çevresindeki olaylara duyarsız bir neslin yetişmesi gelecek açısından üzüntü vericidir. Sorumluluk duygusunun tam olarak gelişmemesi, vurdumduymaz kişilik özellikleri, aileden ilgi görmeden büyüme kişinin diğer insanlara karşı ilgisiz olmasına neden olabilir.

Tablo 7'de okulda cinsel istismar uygulayanlara %19.3 oranında rastlandığı belirlenmiştir. Kara ve arkadaşlarının Kocaeli 2001 araştırmasında %9.7 saptamıştır(50). Yapılan çalışma ile çalışmamız arasında benzerlik bulunmamaktadır. Çalışmamıza göre

yaklaşık her beş öğrenciden biri cinsel istismara maruz kalmaktadır. Ailelerin çocuğa gerekli ilgi ve cinsel eğitimi vermemeleri, yaşanan çevrenin özellikleri, bastırılmış duygular ve rol modeller bu duruma sebep olabilir.

Öğrencilerin; %35.6'sının bir öğrencinin şiddete maruz kaldığını görsem ortalığı düzeltmeye çalışırım, %26.3'ünün bir yetişkinden yardım isterim, dediği belirlenmiştir. Genç'in 2007'de Malatya'da yaptığı araştırmada; %16.6 durmalarını söylerim, %18.7 bir yetişkinden yardım isterim dediklerini saptamıştır(51). Bu çalışma ile bizim çalışmamız arasında benzerlik bulunmamaktadır. Olaya olumlu yönde müdahale etme ve yardım isteme oranı çalışmamızda daha yüksektir. Yetişkinlere olan güven, bölgesel ve çevresel faktörler, gelenek ve görenekler, aile eğitim düzeyleri, kişilik özellikleri, arkadaş etkisi farklılığın nedeni olabilir.

Öğrenciler zorbalık için; %40.4'ünün sık rastlanılan bir durum, %36.5'inin çok görülen bir durum değildir, %15.3'ünün bilmiyorum, %7.7'sinin hiç yoktur dediği belirlenmiştir. Sonuçlara bakıldığı zaman zorbalığa rastlanma oranının fazla olduğu göze çarpmaktadır. İnsanların sorunların çözümünde konuşmanın yerine şiddeti tercih etmeleri, çatışma çözme becerilerinin ve öfke kontrol mekanizmalarının tam olarak gelişmemesi, çevresel faktörler, aileden kazanılmış alışkanlıklar, ergenlerin kendilerini gösterme çabaları, yaşları itibari ile daha heyecanlı oluşları okul zorbalığının sebepleri olabilir.

Çalışmada; şiddet uyguladığını kişinin intikam almasından korkar mısın sorusuna %62.3'ü korkarım dediği belirlenmiştir. Genç 2007 Malatya araştırmasında; öğrencilerin %3.1'i benden intikam almaya kalkışacağından korktum dediğini saptamıştır(51). Yapılan çalışma ile bizim çalışmamız birbirine benzememektedir. Çalışmamızdaki oranın yüksekliği dikkat çekicidir. Gençlerin olaylara duygusal yaklaşıp düşünmeden hareket etmeleri sonucu şiddet uygulamaları ve olayın etkisi geçtikten sonra pişmanlık duyma, grubun dışına itilmemek pahasına istemeden şiddet uygulama, arkadaş etkisi ile dolduruşa gelme nedeni olabilir.

Öğrenciler; şiddetin %32.6'sının beni kızdırdıkları için, %15.8'inin eğlence için, %10.1'inin kız arkadaşına baktığı için, %10'unun para ve eşyasını almak için, %9.2'sinin güçlü olduğunu göstermek için, %5.8'inin öç almak için yapıldığını dediği belirlenmiştir. Gençler yaşları itibari ile heyecanlı oldukları için olaylara mantık çerçevesinden ziyade duygusal yaklaşırlar. Oranlara baktığımızda kızgınlık sonucu şiddet uygulama ilk sırayı almaktadır. İnsanların birbirlerine tahammüllerinin az olması, aile ve çevreden kazanılmış davranışlar ve öfkeyi kontrol edememe bu duruma sebep olabilir. Eğlence için, para ve eşyasını almak için başkasına şiddet uygulamada; ailenin ilgisizliği, kişilik bozuklukları, ruhsal sorunlar düşünülebilir. Kız arkadaşına güçlü görünmek, kıskançlıklar, duygulara hakim olamama, ergenlerin kendilerini ispatlama ve çevreye güçlü görünme çabaları şiddetin sebebi olabilir.

Öğrencilerin; %29.1'inin şiddetin sorunları çözeceğine inandığı, %45.7'sinin inanmadığı belirlenmiştir. Gençlerin sorunların çözümünde konuşmanın yerine şiddeti tercih etmeleri, sorun çözme mekanizmalarının aile ve eğitimciler tarafında yeterince öğretilmemesi,

iletişim kopuklukları, anti-sosyal kişilik bozuklukları, aile ve çevreden renilenler veya bu şekilde yetiştirilme neden olabilir.

Öğrencilerin şiddete maruz kalınca; %50.9'unun arkadaşıma, %21.7'sinin öğretmenime, %21.5'inin aileme anlatırım, %5.8'inin kimseye anlatmam dediği belirlenmiştir. Genç'in 2007'de Malatya'da yaptığı araştırmada öğrencilerin %24.7'sinin arkadaşıma, %12.1'inin kimseye söylemem dediğini, %5.8'inin sınıf öğretmenine, %3.5'inin rehber öğretmenine, %1.6'sının başka öğretmene, %8.0'ının anne-baba söylediğini saptamıştır(51). Yapılan alışma ile bizim çalışmamız arasında benzerlik bulunmamaktadır. Çalışmamızdaki ğrencilerin şiddete uğrayınca insanlarla paylaşma oranı daha yüksektir. Sorunların paylaşıldığı çözülebileceğine inanma, olumlu geri bildirimlerin teşvik etmesi, dışa veya ie dönük kişilik yapılarından kaynaklanabilir.

Çalışma kapsamına alınan öğrencilerin; okulda şiddete maruz kaldığında %38.2'sinin üzüldüğü, %5.7'sinin korktuğu, %10'unun acı duyduğu belirlenmiştir. Genç'in 2007'de Malatya'da yaptığı araştırmada; %17.9'unun üzüldüğünü, %8.5 korktum ve kaygılandım, %7.3'ünün acı duydum, dediğini belirlemiştir(51). Bu alışma ile bizim çalışmamız arasında benzerlik bulunmamaktadır. Bu iki çalışmadaki şiddete maruz kalan öğrencilerin yaşadıkları durumlar arasındaki farklılık; kişilik özelliklerinden, kendilerini fiziksel ruhsal ve sosyal yönden zayıf hissetmelerinden, ailelerinin aşırı koruyucu veya ilgisiz olmalarından kaynaklanabilir.

Zorbalığa maruz kalan öğrencilerin; %16.8'inin şiddete maruz kaldıktan sonra okula gelmekten korktuğu, %73.7'sinin korkmadığı; %18.2'sinin şiddete maruz kalınca devamsızlık yaptığını, %81.8'inin yapmadığı; %15.7'sinin okul değiştirmeyi düşündüğü, %66.6'sının düşünmediği, %9.8'inin ara sıra düşündüğüm oluyor dediği; şiddete maruz kaldığında %47.5'inin derslerini etkilemediği, %39.5'inin notlarımda düşme oldu dediği belirlenmiştir. Zorbalığa maruz kalan öğrencinin okul değiştirmek istemesinin ve devamsızlığının nedeni kendini bulunduğu ortamda güvende hissetmemesiden, mekan değişikliğinin faydalı olacağına inanmadan kaynaklanabilir. Yaşadığı travma sonucu okuldan soğuması da notlarının düşmesinin nedeni olabilir.

Öğrencilerin; maruz şiddetten sonra %18.3'ünün intihar etmeyi düşündüğü, %25.2'sinin geceleri ağlayarak uyandığı olduğu, %8'inin sürekli karın baş ağrılarının olduğu, %7.2'sinin bir şey olmadığı, %6.7'sinin şiddete maruz kalmadığı, %6.6'sının kâbuslar gördüğü, %5.8'inin kendime olan güvenini yitirdiği, %0.7'sinin beni tekrar dver mi diye korktuğu görülmektedir. şiddete maruz kalan gencin daha sonraki süreçte yaşadıklarının ciddi sorunlar olduğu görülmektedir. Zorbalık sonrası ortaya çıkan beden ve ruh sağlığı açısından riskli durumlar ve düşüncelerin öğrencinin yaşadığı travmanın bıraktığı izlerden ve tekrar aynı şeyleri yaşama korkusundan kaynaklanabileceği düşünülebilir(Tablo 7).

Tablo 8'de öğrencilerin %47'si okulda zorbalık yapanların olduğu, %22.1'i olmadığını söylemiştir. Arslan'ın 2008 İstanbul araştırmasında %88.9 zorbalık yapan olmadığını, %11.7

zorbalık yapan olduğunu saptamıştır(46).Çalışmamızdaki zorbalık oranı Arslan'ın oranın üç katından fazladır. Çalışmayla çalışmamız arasında benzerlik yoktur. Bu iki çalışmadaki zorbalık yapma oranları arasındaki farklılık; bölgesel farklılıklardan, okullardaki şiddet olaylarının yaygınlığından, arkadaş etkisinden, öğrencilerin fazla sosyalleşemedikleri ve entelektüel düzeylerini geliştiremediklerinden, ailelerin eğitim düzeyinden, gencin çevresindeki rol modellerden kaynaklanabilir.

Çalışmadaki; %10.7'si okulda zorbalık yapan gruba katıldığı, %89.3'ü katılmadığı; %7.3'ünün okulda zorbalık yapan grubun üyesi olmanın faydasının olduğu, %9.4'ünün grup üyesi olmanın faydasının ara sıra olduğunu, %83.3'ünün faydasının olmadığını dediği saptanmıştır. Son yıllarda okullarda artan şiddet olayları gençlerin kendilerini okulda güvende hissetmemelerine sebep olabilir. Zorba gruplara katılmanın güvenlikleri açısından faydalı olacağını düşünmeleri, heyecan arayışları, diğer öğrencileri bu gruplarla baskı altına alarak istediklerini yaptırabilmeleri neden olabilir.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin; %14.5'inin okul ortamında şiddet uyguluyorsan yaşadığı ortamlardaki saldırgan/zorba davranışlara tanık olmanın fazlasıyla etkisinin olduğunu, %32.7'sinin ara sıra etkisini gördüğü, %52.8'inin hiç etkisi olmadığını dediği belirlenmiştir. Bir gencin ergenlik döneminde rol model arayışları zorbalık açısından risk teşkil edebilir. Çocuğun düşük sosyo-kültürel ve şiddetin yaşandığı bir çevrede yetişmesi, ailesinden fiziksel veya sözel şiddete maruz kalarak büyümesi, okul ortamında yaşanan şiddet olayları, ilişki içinde olduğu kişilerin şiddet uygulaması ve öğrencinin bu insanları örnek alarak büyümesi zorba davranışlarda bulunmasının nedeni olabilir.

Öğrenciler; zorbalığa maruz kalırsanız kimden yardım istersiniz sorusuna %34.1'inin öğretmenden yardım isterim, %33.5'inin aynı şekilde karşılık veririm, %13.5'inin arkadaşlarımla beraber zorbayı cezalandırırım, %12.4'ünün bir şey yapmam, %6.5'inin ailemden yardım isterim dediği belirlenmiştir. Öğrencilerin çoğunun şiddete aynı şekilde karşılık verme düşüncesi sorunun ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Gençlerin düşüncelerinin bu doğrultuda olmasında sorunların şiddetle çözüldüğünü görerek büyüme, okul ortamı, kişilik özellikleri, üyesi oldukları zorba grupların etkisi, intikam ve aşağılanma duygularının ruhsal yapısında yaptığı etki neden olabilir. Öğretmen ve aileden yardım isteyenlerin olması da ayrıca sevindiricidir. Şiddete aynı şekilde cevap verilmeyeceği düşüncesi, olayların daha fazla büyümesini istememe, büyüklerin sorunları çözebileceğine olan güvenden, kaynaklanabilir.

Araştırmada öğrencilerin; %62.2'sinin zorbalığa maruz kalmadığı, %37.8'inin zorbalığa maruz kaldığı; %68.9'unun çok kere, %10.3'ünün iki kere, %9.1'inin bir kere, %6.1'inin sık sık, %5.5'inin ara sıra zorbalığa maruz kaldığı belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığı zaman zorbalığa maruz kalan öğrenci sayısı ve maruz kalma sayısının fazla olduğu görülmektedir. Son yıllarda okullarda artan şiddet olayları, insanların sorun çözümünde

konuşma yerine şiddeti tercih etmeleri, okullarda zorba grupların sayısının, zorbaların zayıf olanları baskı altına alarak istediklerini yaptırabilme istekleri ve güç gösterisi bu durumun sebebi olarak düşünülebilir.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin; maruz kaldığı zorbalığın %29.7'sinin dövülme, %35.9'unun küfür, %4.6'sının bıçak veya kesici aletle yaralanma olduğu belirlenmiştir. Genç'in 2007'de Malatya 'da yaptığı araştırmada; öğrencilerin %23.9'u sözel zorbalığa, %21.6'sının basit fiziksel zorbalığa, %25.0'nın ağır fiziksel zorbalığa, %4.1'inin saldırı aleti kullanılarak veya tehdit ederek zorbalığa maruz kaldığını saptamıştır(51).Yapılan çalışma ile bizim çalışmamız arasında benzerlik bulunmamaktadır. Sözel şiddetin çalışmamızda, fiziksel şiddetin Genç'in çalışmasında yüksek olduğu görülmektedir Aile ve çevreden kazanılan alışkanlıklar, okul ortamında gençlerin uyguladıkları şiddetin türü, bölgesel ve sosyo-kültürel farklılıklar, bu farklılığın nedeni olabilir.

Öğrencilerin; okulda en fazla hangi zorbalık türüne rastlanır sorusuna; %47.9'unun sözel şiddet, %26.7'sinin fiziksel şiddet, %13'ünün baskı kurma, %12.4'ünün dışlama olarak cevap verdiği saptanmıştır. Gençlerin sorunları konuşarak çözme becerileri olmadığından ,çözüm için fiziksel veya sözel şiddete başvurmalarından, en ufak bir sorunda bile insanların birbirlerine küfür ve hakaret tarzında konuşmalar sarf etmesinden, arkadaş ve çevrenin dolduruşuna gelme, kendini ispatlama, zayıf olana baskı kurarak istediklerini yaptırma çabalarından, insanların kendileri gibi düşünmemelerine olan kızgınlıklardan kaynaklandığını düşünebiliriz.

Çalışmada; okulunuzda zorbalık yapan kız öğrenci var mı sorusuna öğrencilerin %39.1'inin zorbalık yapan kız öğrencilerin olduğu, %19.2'sinin olmadığı, %41.7'sinin bilmiyorum dediği; zorbalık yapan kız öğrencilerin %18.2'sinin tek başına, %41.1'inin grup halinde, %40.7'sinin duruma göre değiştiği denildiği belirlenmiştir. Sonuçlara baktığımızda okul zorbalığının sadece erkekler arasında değil kızlar arasında da yaygın olduğunu söyleyebiliriz. Şiddetin toplumumuzun her kesiminde yaygın olması, insanların anlaşma yerine şiddete başvurmaları zorbalıkta cinsiyet ayrımını ortadan kaldırdığını düşünebiliriz.

Kızların uğradıkları zorbalıklara bakılınca; %33.7'sinin fiziksel şiddet, %23.8'inin laf atma küfür, %15.9'unun hakkında olmadık söylentiler yapmak, %14.7'sinin isim takma, %7.9'unun dışlanma, %4'ünün en çok eşyasına zarar verme zorbalığına maruz kalmakta dedikleri belirlenmiştir. Sonuçlara bakıldığı zaman kızların daha çok sözel şiddet uyguladığı görülmektedir. Aynı yaşta olan kız çocukları arasındaki rekabet ve kıskançlık duyguları, karşı cinse kendini beğendirme çabaları sonucu ortaya çıkan kızgınlıklar birbirlerine daha fazla şiddet uygulamalarının nedeni olabilir Kadınların erkeklerden farklı yaratılış özelliklerine sahip olması bu durumun sebebi olarak düşünülebilir.

Araştırmada; zorbalık yapan erkek öğrencilerin %15'inin tek başına şiddet uyguladığı, %46.1'inin grup halinde, %38.9'unun duruma göre şiddet uygulamanın değiştiğini denildiği

saptanmıştır. Grup halinde zorbalık yapma oranının yüksek olması dikkat çekicidir. Bu tür grupları giderekte artabileceğini düşünebiliriz Zorba bir grubun üyesi olmanın güvenlikleri açısından daha iyi olduğuna inanmaları, dışlanmaktan korkmaları, gövde gösterisi düşünceleri ve birlikten güç doğar düşüncesi gençlerin grup halinde zorbalık yapmalarına neden olabilir.

Öğrenciler; %21.5'inin daha çok üst sınıfların alt sınıflara şiddet uyguladığı, %28.5'inin şiddet uygulamadığı, %50'sinin fark etmiyor dediği saptanmıştır. Üst sınıfların alt sınıflara şiddet uygulamasının sebebi; kendilerinden küçükleri baskı altına alma ve kontrol etme istekleri ve güç gösterisinden kaynaklanabilir.

Tablo9'da Öğrencilerin; zorba ile baş etme yolu olarak; %41.9'unun zorbalık yapmak, %58.1'inin zorbalık yapmamaktır dediği belirlenmiştir. Çocuğun yetiştiriliş tarzı, aile ve yaşadığı çevredeki rol modeller, arkadaş etkisi, kaba kuvvetin sorunların çözümü olarak düşünülmesi geçlerin bu şekilde düşünmesine neden olabilir.

Araştırmada; %46.4'ünün öğretmenler zorbalığı durdurmada yeterli ilgiyi gösteriyorlar, %29.1'inin bazen gösteriyorlar, %13.7'sinin hiç orali olmuyorlar, %10.8'inin bilmediği dediği saptanmıştır. Sonuçlara bakıldığı zaman öğretmenlerin okulda şiddeti önlemek için fazla çaba sarf ettiklerini söyleyemeyiz. Okulların kalabalık olması ve yeterince denetlenmesi, öğretmen ve idarecilerin durumu önemsememeleri, konunun çözümüne ilişkin bilgi ve deneyimlerinin yetersiz oluşu ve strateji geliştirmemeleri, aileler ile fazla iletişim kuramamalarından kaynaklanabilir.

Çatışmalarda öğretmenlerin %38.1'inin öğrencilerle konuştuğu, %38.1'inin aileye ilettikleri, %21'inin ceza verdikleri, %2.8'inin kendilerinin dövdükleri, belirlenmiştir. Öğretmenlerin sorunun çözümünde fazla etkin olmadıkları görülmektedir. Çatışma yönetim becerilerinin kullanılmaması, konuya gereken hassasiyetin gösterilmemesi, öğretmenlerin çözüm için ortak strateji geliştirmemeleri, öğrencilerle iletişim kopuklukları bu durumun nedeni olarak düşünülebilir.

Öğretmenlerin; şiddet gören öğrenciyle %45.4'ünün ilgilendiği belirlenmiştir. Genç'in 2007'de Malatya'da yaptığı araştırmaya göre öğrencilerin %6.9'unun okul müdürü ve yardımcılarının ilgilendiği, %6.3'ünün sınıf öğretmeni, %4.8'inin rehber öğretmenler ilgileniyor dediğini saptamıştır (51).Yapılan araştırma ile bizim araştırmamız arasında benzerlik bulunmamaktadır. Çalışmamızdaki öğretmenlerin şiddet sonrasında öğrenciyle ilgilenme oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin konuyu önemsemeleri ve çözüm yollarına yönelik bilgi ve gayretleri, iletişim becerileri, öğrencilere olan ilgisi bu farklılığın nedeni olabilir.

Öğrenciler; akran zorbalığı çözüm önerilerinde %40.8'inin öğretmenden yardım istenmeli, %27.4'ünün anne babadan yardım istenmeli, %19.2'sinin arkadaşlardan yardım istenmeli, %12.6'sının yakın arkadaşlarla zorbanın aynı şekilde cezalandırılmalı dediği belirlenmiştir. Öğrencilerin neredeyse yarısına yakını öğretmenlerden yardım istenmeli demiştir.

Bu da gençlerin öğretmenlerine olan güvenlerinden, ailelerinden korkmalarından, olayın büyümesini istememelerinden kaynaklanabilir.

Araştırma kapsamına alınan öğrencileri; %52.2'si güçlü görünmek, %18.6'sı başkalarını, olayları kontrol etme gereksinimi duyma, %14.6'sı yaptıkları zorbalıkları normal davranış görmeleri,%6'sı kurbanların acı çekmesinden mutlu olması, %6'sı kişisel problemleri nedeniyle, %2.6'sı kurbanlarının kendilerini kışkırtması çatışmanın nedenleri ifade etmişlerdir. Ergenlik döneminde ergenin başka insanların gözünde nasıl insan olduğunu öğrenebilmesi çok önemlidir. Gençlerin kendilerini gösterme çabaları, başkaları üzerinde baskı kurma istekleri ve öfkeyi kontrol edememeleri neden olarak düşünülebilir.

Tablo 10'da Öğrencilerin; %91.3'ü hiçbir zaman jiletle tehdit edilmediği, %4'ü seyrek jiletle tehdit edildiği belirlenmiştir. Genç'in 2007 Malatya araştırmasında öğrencilerin; %2.1'i seyrek jiletle tehdit edildiği, %96.5'i hiçbir zaman jiletle tehdit edilmediğini belirlemiştir (51). Çalışmamızla arasında benzerlik bulunmamaktadır. Delici kesici alet kullanılarak şiddete maruz kalma çalışmamızda daha yüksektir. Çevre/aileden kazanılan alışkanlıklar, arkadaş etkisi, okuldaki şiddet olaylarında bu tür aletlerin kullanım sıklığı neden olarak düşünülebilir.

Öğrencilerin; %93.9'u ateşli silahla tehdit edilmediği, %95.2'si ateşli silahla yaralanmadığı belirlenmiştir. Genç'in 2007 Malatya araştırmasında öğrencilerin %98'i ateşli silahla yaralanmadığı, %96.2'si ateşli silahla tehdit edilmediğini belirlemiştir. Çalışmamızla benzerliği bulunmamaktadır. Çalışmamızda silahla tehdit ve yaralanma daha fazladır. Çevreden ve aileden kazanılan öğrenilen davranışlardan kaynaklanabilir.

Öğrencilerin; %81.6'sı hiçbir zaman ısırılmadığını, %8.1'i seyrek ısırıldığını; %69.2'si hiçbir zaman çimdiklenmediği, %11.3'ü seyrek çimdiklendiği, %69.1'i hiçbir zaman saçının çekilmediği, %12.7'si seyrek saçının çekildiği, %67.9'u hiçbir zaman itilmediği, %12.5'i bazen itildiği, %89.2'si hiçbir zaman tekmelenmediği, %4.1'i seyrek tekmelendiği, %78.5'i hiçbir zaman yumruk yemediği, %9.4'ü seyrek yumruk yediği, %73.5'i hiçbir zaman tokat yemediği, %6.9'u bazen tokat yediği belirlenmiştir. Genç'in 2007 Malatya araştırmasında öğrencilerin %87.9'u hiçbir zaman ısırılmadığı, %5.7'si seyrek, %82.9'u hiçbir zaman çimdiklenmediği, %8.3'ü seyrek çimdiklendiği, %71.3'ü hiçbir zaman saçının çekilmediği, %13.4'ü seyrek saçının çekilmediği, %62.1'i hiçbir zaman itilmediği, %17.6'sı seyrek itildiği, %57.6'sı hiçbir zaman tekmelenmediği, %10'si seyrek tekmelendiği, %73.4'ü hiçbir zaman yumruk yemediği, %13.4'ü seyrek yumruk yediği belirlemiştir. Çalışmamız arasında benzerlik bulunmamaktadır. Fiziksel şiddete maruz kalma çalışmamızda daha fazladır. Okulda şiddet olaylarının fazla olması öğrencilerin bu tür fiziksel şiddete maruz kalmalarına neden olabilir.

Öğrencilerin; %84.9'u hiçbir zaman boğazının sıkılmadığı, %5.9'u seyrek boğazının sıkıldığı; %86.9'u hiçbir zaman تنها köşelerde sıkıştırılıp dövülmediği, %5.5'i seyrek تنها köşelerde sıkıştırılıp dövüldüğü belirlenmiştir. Genç'in 2007 Malatya araştırmasında öğrencilerin %81.3'ü hiçbir zaman birinin boğazını sıkmadığı, %9.4'ü seyrek birinin boğazını

sıkıştığını, %92.2'si hiçbir zaman تنها köşelerde sıkıştırılıp dövülmediği, %3.8'i seyrek تنها köşelerde sıkıştırılıp dövüldüğünü belirtmiştir. Çalışmamızla benzerlik göstermemektedir. Bizde fiziksel şiddetin daha fazla olması bu farklılığın sebebi olabilir.

Tablo 11'de Öğrencilerin; %73.8'i hiçbir zaman ailesine küfredilmediği, %10.3'ü seyrek ailelerine küfredildiği, %49.1'i hiçbir zaman kendisiyle ilgili dedikodu yapılmadığı, %16.9'u bazen, %69.1'i hiçbir zaman kendilerine kötü ad takılmadığı, %12.6'sı bazen kendisine kötü ad takıldığı, %55.9'u hiçbir zaman laf atılmadığı, %14.1'i bazen laf atıldığı; %77.6'sı hiçbir zaman ailem hakkında çirkin kaba sözler söylenmediği, %9.3'ü seyrek söylendiği belirtmiştir. Genç'in 2007 Malatya araştırmasında öğrencilerin %75.2'si hiçbir zaman ailesine küfredilmediği, %13.2'si seyrek ailesine küfredildiği, %45.6'sı hiçbir zaman kendisiyle ilgili dedikodu yapılmadığı, %14.1'i bazen, %73'ü hiçbir zaman kötü ad takılmadığı, %10.7'si bazen kötü ad takıldığı, %81.6'sı hiçbir zaman ailem hakkında çirkin kaba sözler söylenmediği, %9.7'si seyrek söylendiğini belirtmiştir. Çalışmamız arasında benzerlik bulunmamaktadır. Bizim çalışmamızdaki sözel şiddetin fazla olması, aile ve çevreden öğrenilmiş davranışlardan, okul ortamında sözel şiddetin yaygınlığından kaynaklanabilir.

Araştırmadaki öğrencilerin; %71'i hiçbir zaman (internet-chat-mail) hoşla gitmeyen mesajlar almadığı, %8.9'u bazen hoşla gitmeyen mesajları aldığını, %77'si hiçbir zaman rahatsız edici telefonlar almadığı belirlenmiştir. Genç'in 2007 Malatya araştırmasında öğrencilerin %80.4'ü hiçbir zaman (internet-chat-mail) hoşla gitmeyen mesajlar almadığı, %4.8'i bazen hoşla gitmeyen mesajları aldığını, %70.3'ü rahatsız edici telefonlar almadığını belirlemiştir. Çalışmamız arasında benzerlik bulunmamaktadır. Aradaki farklılık; fiziksel/sözel şiddet uygulamayan kişilerin zorbalıklarını bu şekilde dile getirdiklerini düşünebiliriz.

Tablo 12'de Öğrencilerin; %89'u hiçbir zaman isteğim dışında cinsel amaçla dokunulmaya çalışılmadı, %4.2'si bazen dokunulmaya çalışıldı, %91.7'si hiçbir zaman isteğim dışında cinsel amaçla dokunulmadı, %3.5'i seyrek isteğim dışında cinsel amaçla dokunuldu, %92.9'u hiçbir zaman cinsel tehdit almadığını belirtmiştir. Genç'in 2007 Malatya araştırmasında öğrencilerin %92.1'i hiçbir zaman isteğim dışında cinsel amaçla dokunulmaya çalışılmadı, %2.1'i bazen dokunulmaya çalışıldı, %93.8'i hiçbir zaman isteğim dışında cinsel amaçla dokunulmadı, %2.3'ü seyrek isteğim dışında cinsel amaçla dokunuldu, %95.9'u hiçbir zaman cinsel tehdit almadığını belirtmiştir. Çalışmamızla arasında benzerlik bulunmamaktadır. Bunu bastırılmış duygulardan, gençlere cinsel bilgilerin yeterince verilmemesi, tabu ve baskıların gençler üzerinde yaptığı olumsuz etkilerin topluma yansımaya bağlayabiliriz.

Tablo 13'de Öğrencilerin; %81.6'sı hiçbir zaman derse hazır gelmeyenlerin baskısıyla, hazır olmadığını söylemem için baskı yapılmadı, %85.4'ü hiçbir zaman başkası için ödev yapmaya zorlanmadım, %5.3'ü seyrek başkası için ödev yapmaya zorlandım demmiştir. Genç'in 2007 Malatya araştırmasında öğrencilerin %84.1'i hiçbir zaman derse hazır gelmeyenlerin baskısıyla hazır olmadığı söylemem için baskı yapılmadı, %92'si hiçbir zaman başkası için

ödev yapmaya zorlanmadı, %5.2'si seyrek başkası için ödev yapmaya zorlandığı belirlenmiştir. Çalışmamızla benzerlik bulunmamaktadır. Okul başarısı daha düşük olması, okulu sevmeme neden gösterilebilir.

Tablo 14'de öğrencilerin; %37.1'i sınıfta, %10.7'si spor salonunda, %5.9'u okul, ev yolu üzerinde-okula gidip gelirken, %5'i okul bahçesinde zorbalığa uğradığı belirlenmiştir. Genç'in 2007 Malatya araştırmasında öğrencilerin %8.1'i sınıfta, %3.6'sı spor salonunda, %15.7'si okul, ev yolu üzerinde, %9'u okul bahçesinde, zorbalığa uğradığını belirlemiştir(51). Çalışmamızla benzerlik bulunmamaktadır. Araştırmamızda öğrencilerin okul binası ve civarında daha fazla zorbalığa maruz kaldığı saptanmıştır. Okulda zorba grupların varlığından, gerekirse arkadaştan yardım alınabilir düşüncesiyle zorbaların okul ve civarında şiddet uyguladıkları düşünülebilir.

Öğrenciler; herhangi bir zorbalık davranışını sen/bildiğin birisi büyüklere ilettiğinde %19.9'u durumun düzeldiği, %11.9'u daha da kötü oldu dediği saptanmıştır. Genç'in 2007 Malatya araştırmasında öğrencilerin %66.5'i fikrim yok, %17.6'sı durum düzeldi, %10 durum daha da kötü oldu dediğini saptamıştır(51). Çalışmamızla benzerlik bulunmamaktadır. Zorbalığın büyüklere iletilmesi sonucunda durumun düzeldiğine dair örnek olması, sorunun paylaşıldığı kimsenin kriz çözme becerisi öğrencinin büyüklerden yardım istemesinde etken diyebiliriz.

Öğrencilerin; zorbalık yaptıktan sonra %32'si çok mutlu, %11.4'ü onların bunu hak ettiğini düşündüğü, %11'i kendini kötü hissettiği, %5.7'si hiç bir şey hissetmediği, %3'ü zorbalık yaptığı kişiye acıdığı, %2.7'si eğlenceli dediği belirlenmiştir. Genç'in 2007 Malatya araştırmasında %4.8'i çok mutlu oldum, %13.3'ü onların bunu hak ettiğini düşündüm, %12.3'ü kendimi kötü hissettim, %4.6'sı hiçbir şey hissetmedim, %10.7'si zorbalık yaptığı kişiye acıdı, %5.8'i eğlenceliydi dediğini belirlemiştir(51). Çalışmamızla benzerlik bulunmamaktadır. Bu farklılığın kişilik özellikleri ve öğrenilmiş davranışlardan olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmamızdaki öğrenciler; zorbalık hakkında %53.6'sı zorbalık çok kötü bir şey, %12.2'si hoş olmayan bir şey, %11.6'sı gerektiğinde yapılabileceğini düşündüğünü; zorbalara ilişkin duyguların %29'u zorbalar güçlüdür bu yüzden hoşuma giderler, %19.2'si zorbaları sevmem dediği belirlenmiştir. Genç'in 2007 Malatya araştırmasında öğrencilerin; %46'sı zorbalık kötü bir şey, %34.ü hoş olmayan bir şey, %14.4'ü gereğinde yapılabilir; zorbalara ilişkin, %40.9'u onları sevmem, %3.3'ü zorbalar güçlüdür, hoşuma gider dediği saptamıştır(51). Çalışmamızla benzerlik bulunmamaktadır. Çalışmamızdaki yüksekliği, bazı çevreler tarafından zorbaların güçlü görülmesi, takdir görmesi, çevresel ve ailesel özelliklere bağlanabilir.

Öğrenciler okulda bir öğrenciye zorbalık yapıldığını gördüğünde %36.2'si sıkça müdahale ettim, ben de karıştım, %18.3'ü bir yetişkine haber verip durdurmalarını istedim, %11'i zorbalara durmalarını söyledim dediği belirlenmiştir. Genç'in 2007 Malatya araştırmasında öğrencilerin %13.2'si sıkça müdahale ettim bende karıştım, %18.7'si bir

yetişğine haber vererek durmalarını istedim, %16.6'sı zorbalara durmalarını söyledim diye belirtmiştir(51). Çalışmamızla arasında farklılıklar bulunmaktadır. Zorba gruplara katılmanın faydalı olduğuna inanç, arkadaş etkisi ve arkadaşları koruma duygusu, heyecan arayışları kendini gösterme çabaları neden gösterilebilir.

Tablo 15'de öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı bulunması ile cinsiyeti karşılaştırıldığında; erkeklerin %49.7'si, kızların %44.9'u ailede madde bağımlısı var dediği görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı olma ile cinsiyet arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.049$). Kız ile erkek çocuklarında madde bağımlısı var ve yok diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı bulunma ile anne çalışması karşılaştırıldığında; annesi emekli olanların %72.4'ü, annesi memur olanların %70.8'i ailede madde bağımlısı var demiştir. Kadının çalışma hayatının sona ermesinden sonra kendini boşlukta hissetmesi, sigarayı sıkıntılarının çaresi olarak düşünmesi sigarayı daha fazla tüketmesine neden olabilir. Öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı bulunması ile anne çalışması arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Annesi emekli ve çiftçi olup madde bağımlısı var diyenlerle, annesi çiftçi yok diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı bulunmasına göre kaçınıcı çocuk olduğu karşılaştırıldığında; 4. Çocukların %56.7'sinin, 1. çocukların %39.5'inin ailede madde bağımlısı var dediği görülmektedir. Çocuk sayısının fazla olduğu ailelerde sosyo-ekonomik durum daha düşük olması sorunla neden olur ve stres kaçınılmaz olur. Toplumumuzda sigaranın stresi azalttığına dair yanlış inanış bu maddenin daha fazla tüketilmesine neden olabilir. Öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı bulunmasına göre kaçınıcı çocuk olması ile arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır($p=0.000$). 1. ve 4. çocuklarda madde bağımlısı var diyenlerle, 1. çocuklarda yok diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin ailelerinde madde bağımlısı bulunması ile aile geliri karşılaştırıldığında; geliri giderden az olanların %49.8'i geliri gidere eşit olanların %44.6'sı ailede madde bağımlısı var demiştir. Ekonomik koşullar zayıfladıkça stresin artması, madde bağımlılığının artmasına neden olabilir. Öğrenci ailelerinde madde bağımlısı olması ile aile geliri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.022$). Gelir-gidere eşit ve ailede madde bağımlısı var diyenler önemliliği sağlayan faktördür.

Tablo16'da ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile yaş özellikleri karşılaştırıldığında; 17 yaş ve üzeri grubundakilerin %33.3'ü, 15 yaşındakilerin %17'si aileden şiddet gördüm demiştir. Gençlerde yaş arttıkça aileden şiddet görme oranının arttığı görülmektedir. Gençlerin yaşları ilerledikçe daha fazla özgürlük arayışı içine girmeleri, otoriteye başkaldırmaları, ailenin öğrenciye şiddet göstermesini artırabilir. Öğrencilerin ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile

yaşları arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır($p=0.000$). 17 yaş ve üzerinde şiddete evet diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur

Öğrencilerin ailenin şiddet göstermesi ile cinsiyetleri karşılaştırıldığında; erkeklerin %21.5'i, kızların %17.4'ü ailelerinden şiddet görmüştür. Erkekler kızlara göre daha fazla şiddete uğramaktadır. Erkeklerin aile içi uyarılara kızlara göre daha uyumsuz tepkileri bunu sağlamaktadır denilebilir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile cinsiyet arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.034$). Kız ve şiddete evet diyenler önemliliği sağlayan faktördür.

Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile doğum yerleri karşılaştırıldığında; Şanlıurfa doğumlu olanların %35'i, Gaziantep doğumlu olanların %19.2'si ailemden şiddet gördüm dediği görülmektedir. Yaşanılan yerin gelişmişlik düzeyi, insanların sosyo-kültürel yapılarını olumlu etkilemektedir diyebiliriz. Düşük sosyo-ekonomik koşulların olduğu yaşam alanları şiddetin görülmesi açısından riskli bölgelerdir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile doğum yerleri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.004$). Şanlıurfa doğumlu ve aileden şiddet görmeye evet diyenler önemliliği sağlayan faktördür.

Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; annesi üniversite mezunu olanların %72.5'i, annesi ilköğretim mezunu olanların %82.7'si ailemden şiddet görmedim demiştir. Annesi üniversite mezunu olanların dörtte bir ve ilköğretim mezunu olanların beşte biri şiddet görmediğini söylemektedir Eğitim düzeyi arttıkça şiddet gördüm diyenlerinde arttığı görülmektedir. Eğitim düzeyi düşük annelerde fiziksel şiddet, eğitim arttıkça sözel yada psikolojik şiddetin arttığını söyleyebiliriz. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile anne eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.026$). Annesi ilköğretim mezunu ve aileden şiddet görmeye evet diyenler önemliliği sağlayan faktördür.

Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile baba eğitimi karşılaştırıldığında; babası üniversite mezunu %27.5'i, babası ilköğretim mezunu olanların %17.8'i ailemden şiddet gördüm demiştir. Eğitim düzeyi arttıkça şiddet artmaktadır. Eğitim düzeyi düşük babalarda fiziksel şiddet, eğitim arttıkça sözel yada ekonomik şiddetin arttığını düşünebiliriz. Babaların çocuk terbiyesinde disiplini şart görmeleri, baskıcı otoriter tavır takınmaları, kişilik özellikleri, ebeveynlerini örnek almaları neden olarak düşünülebilir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile baba eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır ($p=0.011$). Babası okur_yazar değil ve aileden şiddet görmeye evet diyenler önemliliği sağlayan faktördür.

Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile anne-baba durumu karşılaştırıldığında; annesi ölmüş olanların %48'i, annesi-babası sağ ve birlikte yaşayanların %18.9'u ailelerinden şiddet gördüm dediği belirlenmiştir. Anne baba birlikte yaşayan çocukların daha az şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. Parçalanmış aile çocukları şiddete maruz kalma açısından risk grubunu oluşturmaktadır. Çocukların üvey anne/babayı kabullenememeleri, takındıkları tavırlar şiddete uğramalarına sebep olabilir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile anne-baba arasında

istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Annesi ölmüş ve şiddete evet diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile ailenin geliri karşılaştırıldığında; geliri giderden az olanların %26.6'sı geliri gidere eşit olanların %14.7'si ailemden şiddet gördüm dediği görülmektedir. Ekonomik koşulların zayıflığı ve beraberinde getirdiği sıkıntılar ve yaşanan çevre koşulları şiddetin sebebi olarak düşünülebilir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile aile geliri arasında istatistiksel çok önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Gelir-gider eşit ile gelir-giderden az ve şiddete evet diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile anne baba otoriter durumu karşılaştırıldığında; babası otoriter olanların %31.5'i, ikisi de otoriter değildir diyenlerin, %10.3'ü ailemden şiddet gördüm demiştir. Otoriter babaya sahip gençlerin anne-babası otoriter olmayanlara göre daha fazla şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. Baskıcı ve katı disiplin kuralları olan babaların daha fazla fiziksel/sözel şiddet uyguladığını düşünebiliriz. Katı disiplin kurallarını çocuk terbiyesinin temeli görmeleri, kendi babalarını rol model almaları şiddet oranını artırabilir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile anne baba otoriterliği arasında istatistiksel çok önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Baba otoriter ikisi de otoriter değil ve şiddete evet diyenler ile baba otoriter hayır diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile nasıl anne-babaya sahip olması karşılaştırılınca; bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler diyenlerin %38.8'i, beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim diyenlerin %13.7'si ailemden şiddet gördüm dediği görülmektedir. Yeterli ilgi ve şefkat görmeyen gençlerin şiddete uğrama oranının daha fazladır. Ergenin ailesinden beklediği ilgi ve şefkati görememesi onun ailesi ile olan bağlarının zayıflamasına, iletişiminin kopukluklarına, agresif davranışlar sergilemesine ve çatışma yaşamasına sebep olabilir. Bütün bu sebepler gencin şiddete maruz kalmasına zemin hazırlayabilir. Ailenin öğrenciye şiddet göstermesi ile nasıl anne-babaya sahip olması arasında istatistiksel çok önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Beni anlayan anne-babaya sahibim, bana yeterli ilgi ve şefkat göstermez ve katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne-babaya sahip ve şiddet görmeye evet diyenler ile bana yeterli şefkati göstermezler ve şiddete hayır diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Tablo17'de öğrencinin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile yaş özellikleri karşılaştırıldığında; 17 yaş ve üzeri grubundakilerin %35.2'i, 13-14 yaşındakilerin %10.2'si bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum dediği görülmektedir. Yaş ilerledikçe madde kullanım oranını artmıştır. Heyecan ve özgürlük arayışları, otoriteye direnme, isyankar duygularının yaşla paralel artması bu durumun nedeni olabilir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile yaş arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile cinsiyet özellikleri karşılaştırıldığında; erkeklerin %15.8'i, kızların %12.2'si

bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum dediği görülmektedir. Madde bağımlılığı var diyen kızlar önemliliği sağlayan faktördür. Erkek çocuklarının kız çocuklarına göre dış dünyaya daha açık olmaları, arkadaş etkisi, ergenlik döneminde daha agresif olmaları, özgür davranma istekleri ve kız çocukları üzerindeki toplum baskısı farklılığın nedeni olabilir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile cinsiyet arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.036$).

Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile doğum yeri özellikleri karşılaştırıldığında; Van'da doğanların %30.5'i, Gaziantep doğumlu olanların %13.8'i bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum dediği görülmektedir. Çalışmamızda öğrencilerin madde kullanımı Van'daki öğrencilerin yarısından daha az olduğu görülmektedir. Yaşanılan yerin sosyo-kültürel özellikleri, aile ve çevredeki rol modeller neden olabilir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile doğum yeri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.003$).

Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; annesi okur-yazar olanların %22.7'si, annesi lise mezunu olanların %11.1'i bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum dediği görülmektedir. Okur-yazar annelerin çocuklarında madde kullanımı lise mezunu olanların iki katından fazla olduğu belirlenmiştir. Okur-yazar düzeyi arttıkça annelerin çocuğa verdiği ilgi ve eğitimin artmasından kaynaklanabilir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile anne eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır ($p=0.003$).

Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile anne-baba özellikleri karşılaştırıldığında; babası ölmüş olanların %28.1'i, her ikisi sağ beraber olanların %13.7 'ü bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum demiştir. Ebeveynleri ile birlikte düzenli aile hayatı yaşayan çocukların madde kullanım oranlarının, babası ölen çocukların yarısından daha az olduğu görülmektedir. Babasını kaybeden gençlerin içine düştüğü bunalım, ailedeki otorite kaybı, ekonomik nedenlerin yarattığı bunalımlar, ebeveyn kontrolünün yeterli olmaması, düzenli olmayan aile yapısı gençlerin madde tüketimini artırdığı düşünülebilir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile anne-baba durumu arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.006$).

Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile anne-baba otoriterliği karşılaştırıldığında; babası otoriter olanların %19.2'si, anne otoriter olanların %13.0'ı bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum dediği görülmektedir. Ailede babaların daha fazla baskıcı ve disiplinli oluşları, çocukla aralarına koymuş oldukları sınırlar, iletişim kopuklukları gencin otoriteye başkaldırmasına neden olabilir. Genellikle bu başkaldırış ailenin yasakladığı madde kullanımı şeklinde olur. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.0038$).

Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile aileden gereken ilgi-destek görme karşılaştırıldığında; ailesinden pek ilgi görmeyenlerin %22'si, ailesinden her zaman ilgi görenlerin %10.9'u bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum dediği görülmektedir Aileden yeterli

ilgi ve desteği görmeyen çocuğun içinde bulunduğu boşluk, denetim eksikliği madde kullanımını tetikleyebilir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile aileden gereken ilgi-destek görme arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$).

Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile nasıl anne babaya sahipliği karşılaştırıldığında; katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim diyenlerin %33.3'ü, beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim diyenlerin %12.9'u bağımlılık yapıcı madde kullanıyorum dediği görülmektedir. Madde kullanımı gençlerin otoriteye başkaldırı araçlarından birisidir. Ebeveynlerin katı kural ve baskıları sonucu gencin asileşmesi, yaşadığı depresif durum onun madde kullanımını artırabilir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır ($p=0.000$).

Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile akran çatışmalarında öğretmenler neler yaptıkları karşılaştırıldığında; ceza veriyorlar diyenlerin %18.6'sı, öğrencilerle konuşuyor diyenlerin %11.6'sı bağımlılık yapıcı madde kullanmıyorum dediği görülmektedir. Öğrenciye yapılan baskılar sonucu okul ortamından soğuma, iletişim eksiklikleri, madde kullanımını artırabilir. Öğrencilerin bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile akran çatışmalarında öğretmenlerin yaptıkları arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.021$).

Tablo18'de öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile yaşlar karşılaştırıldığında; 17 yaş grubunda sigara içme %29.5, alkol kullanım %5.7, 16 yaş grubunda sigara içme %14.2, alkol tüketimi %1.7 olarak saptanmıştır. Yaş ilerledikçe gencin kendini daha özgür hissetmesi, yetişkin görmesi madde kullanımını artırabilir. Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile yaş arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.021$). 17 yaş ve üzeri sigara ve alkol kullananlar önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; sigara içenlerin %19.9'u annelerin okur-yazar olduğu, %11.7'si okur-yazar olmadığı görülmektedir. Sigara içme okur-yazar annelerin %22.7'si, okur-yazar olmayanların %15.2'si sigara içtiği saptanmıştır. Anne eğitim düzeyi arttıkça sigara tüketimi artmaktadır. Anne ve babaların çocuklarına örnek olması bu durumun nedeni olarak düşünülebilir. Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile anne eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile anne-baba durumu karşılaştırıldığında; sigara içenlerin %21.9'u babası ölmüş, alkol kullananların %2.2'si anne ve babası boşanmış, uyuşturucu kullananların %7.8'i babasının ölmüş olduğu görülmektedir. Parçalanmış aile yapısı, ebeveynlerden birinin eksikliğinin verdiği boşluk, düzenli olmayan aile yapısı neden olabilir. Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile anne-baba durumları arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.047$). Babası ölmüş ve uyuşturucu madde kullananlar önemliliği sağlayan faktördür.

Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile ailenin geliri karşılaştırıldığında; alkol kullananların %1'i geliri fazla, %2.5'i gelir gider eşit demiştir. Ailenin ekonomik durumu zayıfsa bir takım ailevi sorunları da beraberinde getirir. Genç alkolü sıkıntılarını giderecek araç olarak görebilir. Aile içinde alkol tüketiminin olması da ergen açısından risk teşkil edebilir. Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile aile geliri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.002$).

Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile anne-baba otoriterliği karşılaştırıldığında; sigara içenlerin %17.5'i baba otoriterliği, alkol kullananların %3.6'sı anne otoriterliği, uyuşturucu kullananların %5.6'sı anne otoriterliği göstermektedir. Ergen üzerindeki ebeveyn baskısı bağımlılık yapıcı maddelerden birini kullanmasını tetikleyebilir. Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$).

Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile aileden gereken ilgi destek görme karşılaştırıldığında; sigara içenlerin %18.5'i, alkol kullananların %2.2'si ve uyuşturucu kullananların %2.2'si pek değil dediği görülmektedir. Ailesinden yeterli ilgi ve desteği görmeyen genç kendini değersiz görebilir. Bu tür düşüncelerin psikolojisi üzerinde yaptığı olumsuz etkiler onu madde kullanmaya yöneltebilir. Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Pek ilgi görmeyen ve sigara içenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir

Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile nasıl anne babaya sahipsin özellikleri karşılaştırıldığında; sigara içenlerin %28.1'i katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne-babaya sahibim dediği, alkol kullananların %4.3'ü benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar, uyuşturucu kullananların %7'si katı kuralları ve cezai yaptırımları olan anne ve babaya sahibim dediği görülmektedir. Ebeveynlerinin katı kurallar ve cezai yaptırımlar uyguladığı gençlerin içinde bulundukları sıkıntılı durumdan kurtulma ve protesto amaçlı madde kullanmayı tercih ettikleri düşünülebilir. Öğrencilerin kullandıkları bağımlılık yapıcı madde ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$).

Tablo19'da Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmeleri ile cinsiyet karşılaştırıldığında; kızların %30.2'si, erkeklerin %20.8'i intihar etmeyi düşündüklerini söylemiştir. Öğrencilerin kaç kere intihar etmeyi düşünmesi ile cinsiyet karşılaştırıldığında; üç kere intihar etmeyi düşünenlerin %5.4'ü kız, %3.9'u erkektir. Farklılığı erkek çocuklarının daha soğukkanlı ve vurdumduymaz yapılarından kaynaklanabilir. Kız çocuklarının erkeklere göre daha hassas olmaları ve olaylara duygusal yaklaşımları farklılığın nedeni olarak düşünülebilir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmeleri ile cinsiyet arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$).

Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmeleri ile doğum yeri karşılaştırıldığında; intihar etmeyi düşünenlerin %32.2'si Van, %24'si Gaziantep doğumlu olduğu görülmektedir. Sosyo-kültürel farklılıklar, gelenek ve göreneklerin gençler üzerinde oluşturduğu baskı Van doğumlu

gençlerin daha fazla intihar düşüncesinde olmasını sağlayabilir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmeleri ile doğum yeri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.033$).

Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmeleri ile anne çalışma karşılaştırıldığında; intihar etmeyi düşünenlerin %24.4'ü annesinin çalışmadığı, %54.4'ü annesinin memur olduğunu söylemiştir. Çalışan annelerin çocuklarında intihar etme düşüncesi daha fazladır. Çocukları ile daha az vakit geçirmeleri ve dolayısıyla fazla ilgilenememeleri gencin intihar etme düşüncesini artırabilir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmeleri ile anne çalışması arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.019$).

Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmeleri ile kardeş sayısı karşılaştırıldığında; intihar etmeyi düşünenlerin %29.8'i 7 ve üzeri kardeş olduğu, %18.9'u kardeşinin olmadığını söylemiştir. Çocuk sayısının fazla olduğu ailelerde, ilgi ve destek azalır, sosyo-ekonomik durum zayıflar ve çocuğa ilgi azalır. Maddi ve manevi ihtiyaçlarının yeterince karşılanamaması gençte olumsuz psikolojik durum yaratır. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmesi ile kardeş sayısı arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.039$).

Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmeleri ile ailenin gelir durumu karşılaştırıldığında; intihar etmeyi düşünenlerin %28.8'i geliri az, %20.7'si gelir gider eşit olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin kaç kere intihar etmeyi düşünmesi ile aile geliri karşılaştırıldığında; iki kere intihar etmeyi düşünenlerin %6.8'i gelir gider eşit %7.5'i gelir giderden az demiştir. Ekonomik durum zayıfladıkça birtakım sıkıntıları beraberinde getirir. Geçim derdine düşen ailenin gencin sorunları ile yeterince ilgilenememesi, ailevi sorunların yarattığı psikolojik etki ve ihtiyaçlarının karşılanamaması farklılığı sağlayabilir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmesi ile ailenin geliri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.001$).

Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmeleri ile anne-baba otoriterliği karşılaştırıldığında; intihar etmeyi düşünenlerin %29.2'si baba otoriter dediği, %17.3'si ikisi de otoriter değil dediği görülmektedir. İntiharı düşünme sayıları ile iki kere düşünenlerin %10'u baba otoriter, %5.8'i her ikisi de otoriter değil dediği belirlenmiştir. Ailede baskı azaldıkça intiharı düşünme oranı düşer. Yaptırımların, yasakların ve disiplinin hakim olduğu ailelerde, ebeveynlerin gençlerin sorunları ile ilgilenmemesi, yalnız başına bırakması onun intiharı çözüm yolu olarak görmesine neden olabilir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmesi ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$).

Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmeleri ile aileden gereken ilgi destek görmeleri karşılaştırıldığında; intihar etmeyi düşünenlerin %38.2'si pek değil, %17.7'si her zaman ilgi gördüğü saptanmıştır. İntiharı etmeyi düşünme sayısına baktığımızda iki kere düşünenlerin %10.8'i pek değil, %5.5'i her zaman dediği belirlenmiştir. Ailenin gence olan ilgisi azaldıkça intihar etme düşüncesinin arttığı saptanmıştır. Yaşadığı sorunlar nedeniyle psikolojisi bozulan gencin tek başına bırakılması onun sağlıksız kararlar vermesine sebep olabilir. Öğrencilerin

intihar etmeyi düşünme ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır ($p=0.000$).

Öğrencilerin intihar etmeyi düşünme ile nasıl anne babaya sahiptin karşılaştırıldığında; intihar etmeyi düşünenlerin %52.6'sı katı kuralları-cezai yaptırımları olan anne ve babaya, %19.2'si beni anlayan, dinleyen anne babaya sahibim dediği görülmektedir. İntihar etmeyi düşünme sayısı ile 4 ve üzeri düşünenlerin %7'si katı kurallar-cezai yaptırımlara sahip anne babaya sahip olduğunu, %1'i beni anlayan anne babaya sahibim dediği saptanmıştır. Katı kuralların-cezai yaptırımların olduğu ailelerde yaşayan gençlerde intihar etme düşüncesinin arttığı belirlenmiştir. Suçlu olsun/olmasın sürekli anne-babası tarafından cezalandırılan gencin hata yaptığı onlara anlatmaması gayet doğaldır. Gencin sorunlarını ailesi ile paylaşmaması ve sıkıntılarıyla başbaşa kalması, cezalandırılma korkusu intiharı kurtuluş görmesine neden olabilir. Öğrencilerin intihar etmeyi düşünmeleri ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$).

Tablo20'de öğrencilerin kaç kere intihar etmeyi düşünmesi ile yaş karşılaştırıldığında; iki kere intihar etmeyi düşünenlerin %9.5'i 17 ve üzeri yaşda, %6.1'i 13-14 yaşında olduğu belirlenmiştir. İntiharı düşünme sayısına bakınca iki kere intihar etmeyi düşünenlerin %9.5'i 17 yaş ve üzeri, %6.1'i 13-14 yaşındadır. Gençlerde yaş ilerledikçe intihar düşüncesinin arttığı belirlenmiştir. Yaş arttıkça sorunların ve asiliklerin artmasıyla yaşanan çatışmalarla baş edemeyen gençler intiharı çözüm yolu olarak düşünebilir. Öğrencilerin kaç kere intihar etmeyi düşünmesi ile yaş arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin kaç kere intihar etmeyi düşünmesi ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; bir kere intihar etmeyi düşünenlerin %18.2'si üniversite, %8.2'i okur-yazar değil dediği belirlenmiştir. Eğitim düzeyi arttıkça annenin çalışma hayatının içinde daha fazla yer alması ve ergenle yeterince ilgilenememesinin bu oranı artırdığı söylenebilir. Öğrencilerin kaç kere intihar etmeyi düşünmeleri ile anne eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin kaç kere intihar etmeyi düşünmesi ile anne-baba durumu karşılaştırıldığında; bir kere intihar etmeyi düşünenlerin %36'sı annesinin öldüğü, %8.2'si anne-baba sağ birlikte yaşıyor dediği belirlenmiştir. Annesi ölmüş olan gençlerde intihar etme düşüncesini daha yüksek bulunmuştur. Annesini kaybeden çocuğun içinde bulunduğu psikolojik durum, üvey anne faktörü onun sağlıklı olmayan bu tür düşüncelerde olmasının nedeni olabilir. Öğrencilerin kaç kere intihar etmeyi düşünmesi ile anne-baba arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Tablo21'de öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesi ile yaş karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %31.4'ü 17 yaş ve üzeri, arasıra öfke nöbeti geçirenlerin %40.5'i 15 yaşında, olduğu saptanmıştır. Yaş ilerledikçe gençlerdeki öfke nöbetlerinin azaldığı saptanmıştır. Yaş arttıkça gençlerin olaylara daha mantıklı yaklaşımları, öfke kontrolünün artmasından

kaynaklanabilir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile yaş arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %26.8'i okur-yazar olmadığı, %18.2'si üniversite mezunudur. Annenin okur-yazarlık düzeyi arttıkça çocuğa daha anlayışlı yaklaşması, iletişim tekniklerini daha iyi bilmesi öğrencilerin öfke nöbeti geçirmesinin daha düşük olmasının nedeni olabilir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile anne eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).Annesi lise mezunu olan ve öfke nöbeti geçirmeyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir

Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile baba çalışması karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %31.3'ü memur, %18.8'i çalışmadığı belirlenmiştir. Babanın çalışma şartları ağırlaştıkça gençlerdeki öfke nöbetlerinin arttığı saptanmıştır. Yoğun tempoda çalışan babaların iş streslerini eve yansıtmaları, kendilerinin geçirdiği öfke nöbetleri ile gençler örnek olmaları sayılabilir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile baba çalışması arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$). Babası esnaf ve öfke nöbeti geçirenlerle, babası memur ve arasına geçirenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile anne-baba karşılaştırıldığında; öfke nöbeti agresifleşmesi ve öfke nöbeti geçirmesine neden olabilir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile anne-baba arasında istatistiksel geçirenlerin %64'ü annesinin öldüğü, %38.2'si her ikisi sağ beraber dediği belirlenmiştir. Annesini kaybeden bir gencin içinde bulunduğu psikolojik duruma önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile aile geliri karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %28.2'si gelir az, %20.8'si gelir giderden fazla olduğu görülmektedir. Ailenin gelir düzeyi düştükçe gençlerin öfke nöbeti geçirmesi artış sağlamıştır. Ekonomik sıkıntıların yarattığı ailevi sorunların gencin psikolojisini olumsuz etkiler, akranlarının sahip olduğu imkanlara sahip olamamanın verdiği üzüntü, çoğu isteğinin ekonomik koşullar nedeniyle gerçekleşmemesi bunu sağlayabilir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile aile gelirleri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$) Geliri giderden az ve öfke nöbeti geçirenlerle, gelir-gider eşit ve öfke nöbeti geçirenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile anne-baba otoriterliği karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %26.2'si her ikisi de otoriter, %18.7'si ikisi de değil dediği görülmektedir. Aile içi otorite arttıkça ergenlerin öfke nöbeti geçirmesi artmıştır. Yasaklar ve yaptırımların gencin psikolojisi üzerinde olumsuz etki sağlayabilir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$). Her ikisi de otoriter ile ikisi de otoriter değil diyen ve öfke nöbeti geçirmeye hayır diyenler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile aileden gereken ilgi destek görme karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %52.3'ü hiçbir zaman aileden pek ilgi görmediğini ifade etmiştir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile aileden gereken ilgi destek görmeleri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$). Ailesinden her zaman destek gören,

hiçbir zaman ile pek görmeyen ve hiçbir zaman öfke nöbeti geçirmeyen ile her zaman öfke nöbeti geçirenler önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile nasıl anne babaya sahipliği karşılaştırıldığında; öfke nöbeti geçirenlerin %37.3'si bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler, %18.7'si beni anlayan dinleyen anne babaya sahibim, %45.9'u benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar dediği görülmektedir. Anne-babaları tarafından sevilmediklerini, hala küçük olarak görüldüklerini sanmaları ergenlerin agresif davranışlarına sebep olabilir. Öğrencilerin öfke nöbeti geçirme ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Tablo 22'de öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılması gerekliliğine inanılması ile yaş karşılaştırıldığında; her zaman inananların %18.6'sı 15 yaşında, hiçbir zaman inanmayanların %44.1'i 13-14 yaşındadır. Güç gösterisi, diğer öğrencileri baskı altına alma ve kontrol etme isteği gençlerin fiziksel güç kullanmasına etki edebilir. Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile yaş arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmede fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile cinsiyet karşılaştırıldığında; her zaman inananların %18.7'si erkek, %15.0'ı kız, olduğu belirlenmiştir. Erkeklerin kızlara göre şiddete daha meyilli oluşu, arkadaş etkisi ve yaşanan çevredeki sorun çözüme alışkanlıkları, kız ve erkekler arasındaki farkın nedeni olabilir. Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmede fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile cinsiyetleri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$) Hiçbir zaman fiziksel güç kullanmaya inanmayan kız ve erkeklerle, arasıra inanan kızlar belirleyici faktör olarak bulunmuştur. Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile baba eğitimi karşılaştırıldığında; her zaman inananların %19'u ilköğretim, %10.3'ü lise mezunu olduğu görülmektedir. Baba eğitim düzeyi arttıkça çocuğa verilen eğitimin kalitesi ve iletişimin artması, babanın rol model alınması farklılık nedeni düşünülebilir. Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmede fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile baba eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmede fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile anne-baba otoriterliği karşılaştırıldığında; her zaman inananların %18'i anne-baba otoriter, %16.9'u ikisi de otoriter değil dediği belirlenmiştir. Anne-baba otorite durumları arttıkça gencin sorunların çözümünde şiddetin gerekliliğine olan inançta artmaktadır. Aileden öğrenilmiş davranışlar çevresindeki insanlara yansması olarak düşünebiliriz. Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmede fiziksel güç kullanılması gerekliliğine inanılması ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$). Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmede fiziksel güç kullanılması gerekliliğine inanılması ile aileden gereken ilgi destek görme karşılaştırıldığında; her zaman inananların %36'sı hiçbir zaman, %16.7'si her zaman destek gördüğünü söylemiştir. Yeterli ilgi ve desteği göremeyen çocuğun sorunu olduğu

zaman ailesi ile paylaşmaması ve yalnız kalması sonucunda sağlıksız kararlar vermesi, gereken eğitimin ebeveynleri tarafından verilmemesi, arkadaşların ve çevredeki diğer insanların rol model alınması etkenler arasında olabilir. Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmede fiziksel güç kullanılması gerekliliğine inanılması ile aileden gereken ilgi destek görme arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmede fiziksel güç kullanılması gerekliliğine inanılması ile nasıl anne babaya sahipliği karşılaştırıldığında; her zaman inananların %20.3'ü yeterli ilgi ve şefkati göstermezler, %17.6'sı beni anlayan dinleyen anne-babaya sahibim dediği görülmektedir. Anne babası tarafından sevilmediğini sanan gencin kendisini istenmeyen, değersiz biri olarak görmesi psikolojisine yaptığı olumsuz etkilerden kaynaklanabilir. Öğrencilerin sorunların üstesinden gelmede fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanılması ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$). Ailem büyüdüğümü kabullenmiyor diyen ve araya fiziksel güç kullanmaya inanan öğrenciler önemliliği sağlayan faktör olarak belirlenmiştir

Tablo 23'de öğrencilerin delici kesici alet kullanmasına göre yaş karşılaştırıldığında; kullanıyorum %30.5'i 17 ve üzeri yaşta, kullanmıyorum %88.8'i 13-14 yaşta olduğu görülmektedir. Okullarda artan şiddet olayları yaşı büyük olan gençlerin küçüklere göre daha fazla çatışma yaşamaları, güvensiz ortamlara daha çok girmeleri, küçüklere göre delici kesici alet kullanımını artırabilir. Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmaları ile yaş arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$). Öğrencilerin delici kesici alet kullanmaları ile cinsiyet karşılaştırıldığında; kullananın %23.1'i erkek, kullanmayanın %86.9'u kız'dır. Öğrencilerin delici kesici alet kullanması ile cinsiyet arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$). Öğrencilerin delici kesici alet kullanması ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; kullanan %26.1'i lise, kullanmayan %90.9'u üniversite mezunudur. Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanması ile anne eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.012$). Öğrencilerin delici kesici alet kullanmaları ile baba eğitimi karşılaştırıldığında; kullanan %4.3'ünün üniversite, kullanmayan %81.8'i ilköğretim mezunudur. Anne baba eğitim düzeyleri arttıkça çocuğa verilen eğitimin ilginin terbiyenin kalitesinin de artmasının dış ortama yansımaları olarak düşünebiliriz. Öğrencilerin delici kesici alet kullanması ile baba eğitimi arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.004$).

Öğrencilerin delici kesici alet kullanma ile kardeş sayısı karşılaştırıldığında; kullananın %37.8'i kardeşim yok dediği, %14.2'si 1-2 kardeşi görülmektedir. Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanmaları ile kardeş sayısı arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.022$). Öğrencinin delici kesici alet kullanma ile anne-baba durumu karşılaştırıldığında; kullananın %40.6'sı babanın öldüğü, %17.8'i boşandığını söylemiştir. Baba ailede gücü temsil eder. Anne-baba boşansa bile yaşıyor olmaları çocuk için büyük destektir. Öğrencilerin delici kesici alet kullanması ile anne-baba arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p<0.05$).

Öğrencilerin delici kesici alet kullanma ile anne-baba otoriterliği karşılaştırıldığında; kullananın %26.6'sı baba otoriter, %18.7'si ikisi de otoriter değil dediği belirlenmiştir. Öğrencilerin delici kesici alet kullanma ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Öğrencilerin; %33.3'ü katı kuralları cezai yaptırımları olan, %17.1'i beni anlayan dinleyen anne babaya sahibim dediği görülmektedir. Öğrencilerin delici kesici alet kullanmaları ile aileden gereken ilgi destek görme arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Öğrencilerin delici ve kesici alet kullanma ile aileden gereken ilgi destek görme karşılaştırıldığında; kullananın %28.8'i hiçbir zaman, %17.9'u her zaman ilgi destek gördüğü belirlenmiştir. Ailede yaptırımlar, baskılar arttıkça ve ilgi azaldıkça çocuğun aile ile olan paylaşımı azalır. Arkadaş ve çevredeki insanların etkisiyle içinde bulunduğu psikoloji nedeniyle alet kullanabilir. Öğrencilerin delici kesici alet kullanma ile aileden ilgi destek görme arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$).

Tablo 24'de öğrencilerin sözel şiddet uygulaması ile yaş karşılaştırıldığında; hiçbir zaman uygulamam %42'si, kızdığım zaman sözel şiddet uyguladım %39.3'ü 13-14 yaşında olduğu, birkaç kez sözel şiddet uyguladım %26.7'si 15 yaşında olduğu görülmektedir. Yaş arttıkça sözel şiddet uygulama azalmaktadır. Gençlerde yaş ilerledikçe olaylara daha sağduyu ile yaklaşılmasından, şiddet boyutu değişmesinden kaynaklanabilir. Öğrencilerin sözel şiddet uygulama ile yaş arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.001$). Öğrencilerin sözel şiddet uygulama ile cinsiyet karşılaştırıldığında; hiçbir zaman uygulamam diyenlerin %41'i ve kızdığım zaman sözel şiddet uyguladım diyen %36.7'si kız, birkaç kez sözel şiddet uyguladım diyen %31.1'i erkek olduğu görülmektedir. Bunu kızların kızdıkları zaman daha çok sözel şiddet, erkeklerin fiziksel şiddete başvurmaya bağlayabiliriz. Öğrencinin sözel şiddet uygulaması ile cinsiyet arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır ($p=0.000$). Öğrencilerin sözel şiddet uygulama ile baba çalışma karşılaştırıldığında; kızdığım zaman sözel şiddet uyguladım diyen %39.9'u emekli, %42.5'i esnaf'tır. Babanın iş stresinin artması bunu aileye yansıtması genç tarafından örnek alınmasına bağlanabilir. Öğrencinin sözel şiddet uygulama ile baba çalışması arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.001$).

Öğrencilerin sözel şiddet uygulama ile aile geliri karşılaştırıldığında; hiçbir zaman uygulamam diyen %38.5'i gelir gider eşit, kızdığım zaman sözel şiddet uyguladım diyen %45'i gelir giderden fazla demiştir. Ekonomik durum düzeldikçe şiddetin boyutunun fizikselden sözele döndüğünü düşünebiliriz. Öğrencilerin sözel şiddet uygulama ile aile geliri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.008$). Gelir-gidere eşit ve kızdığım zaman uyguladım diyenler önemliliği sağlayan faktördür. Öğrencilerin sözel şiddet uygulama ile aileden gereken ilgi destek görme karşılaştırıldığında; kızdığım zaman uyguladım diyenlerin %35'i her zaman, ailesinden gereken ilgi desteği gördüğü, %42.5'i pek değil dediği saptanmıştır. Öğrencilerin sözel şiddet uygulama ile aileden ilgi destek görme arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.016$). Pek ilgi destek görmeyen ve kızdığı zaman sözel şiddet uygulayanlar

önemliliği sağlayan faktördür. Kızdığım zaman sözel şiddet uygulamam diyen %45'i benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar, %33.6'sı beni anlayan dinleyen anne babaya sahibim dediği belirlenmiştir. Ailesinden yeterli ilgi ve desteği göremeyen gencin kızgınlığını dış ortama yansıtmaya bağlanabilir. Öğrencilerin sözel şiddet uygulama ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır ($p=0.001$). Tablo 25'de öğrencilerin akran zorbalığı çözüm önerileri ile cinsiyeti karşılaştırıldığında; öğretmenden yardım isteyen %47.1'i kız, %36.3'ü erkek, yakın arkadaşlarla zorbanın aynı şekilde cezalandırılmam diyen %14.3'ü erkek %10.3'ü kız'dır. Bunu; kız çocuklarının öğretmenlere olan güveninden erkek çocukların arkadaşlarına olan güveninden kaynaklandığını düşünebiliriz. Öğrencilerin akran zorbalığı çözüm önerileri ile cinsiyetleri arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır ($p=0.000$). Öğretmenden yardım isterim diyen kız ve erkekler ile arkadaştan yardım isterim diyen kızlar önemliliği sağlayan faktör olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin akran zorbalığı çözüm önerileri ile anne-baba durumu karşılaştırıldığında; öğretmenden yardım isteyen %56'sı anne ölü, anne-babadan yardım isteyen %37.5'i baba ölü, arkadaşlardan yardım isteyen %20.2'si her ikisi sağ beraber, yakın arkadaşlarla zorbanın aynı şekilde cezalandırılmam %25'i baba ölü görülmektedir. Anne ve babası birlikte yaşayan ailelerin çocuklarının arkadaş desteğine daha az, anne ölenlerin öğretmen desteğine daha fazla ihtiyaç duyduğu belirlenmiştir. Bir çocuk için hayattaki en büyük destekçisi ailesidir. Sıkıntılı zamanlarda dış ortamdan destek istenmesi, ebeveynlerden birinin eksikliğinde onların yerini dolduracak birini bulma arayışlarından olabilir. Öğrencilerin akran zorbalığı çözüm önerileri ile anne-baba durumu arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır ($p=0.002$). Öğrencilerin akran zorbalığı çözüm önerileri ile nasıl anne babaya sahipliği karşılaştırıldığında; öğretmenden yardım isteyen %43.7'si benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar, anne-babadan yardım isteyen %28.6'sı beni anlayan dinleyen anne babaya sahibim dediği, arkadaşlardan yardım isteyen %26'sı beni anlayan dinleyen anne babaya sahibim dediği belirlenmiştir. Ailesi tarafından büyüdüğü kabullenmemesi duygusu ergenin onlarla olan iletişimini zayıflatabilir, burada öğretmen en büyük destekçi olarak görülebilir. Anne-baba ile sorunlar paylaşıldıkça dış ortamdan destek aranmanın düştüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin akran zorbalığı çözüm önerileri ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır ($p=0.006$).

Tablo 26'da öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek almaları ile yaşları karşılaştırıldığında; ailesinden destek alanların %52.5'i 13-14 yaşında, %31.4'ü 17 ve üzeri yaş grubunda olduğu görülmektedir. Ergenliğin ilk yıllarında güçlü aile bağlarının yaş arttıkça zayıflayıp, ailenin yerini arkadaşın almasından kaynaklanabilir. Ayrıca kuşak çatışmaları iletişimi zayıflatıp, desteğin azalmasını sağlayabilir. Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek almaları ile yaş arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır ($p=0.000$). Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek alma ile cinsiyeti karşılaştırıldığında; aileden destek alma %57.4'ü kız, ailesinden destek görmeyenlerin %39.5'i erkek'tir. Kız

çocukların erkek çocuklarına göre aile ile olan iletişiminin daha kuvvetli olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek alma ile cinsiyetleri arasında istatistiksel ileri önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek alma ile anne eğitimi karşılaştırıldığında; aileden destek alanın %81.8'i anne üniversite mezunu, %39.8'i okur-yazar olmadığı görülmektedir. Anne eğitimi arttıkça gencin sorunlarını anlama ve iletişimin daha iyi kurulmasından kaynaklanabilir. Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek almaları ile anne eğitimi arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek alma ile anne çalışması karşılaştırıldığında; aileden destek alanların %62.5'i annenin memur, %84.8'i çiftçi olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek alma ile anne çalışması arasında istatistiksel ileri önemli ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek alma ile baba çalışması karşılaştırıldığında; ailesinden destek alanın %62'si baba çiftçi, %48.1'i memur olduğu görülmektedir. Öğrencinin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek alma ile baba çalışması arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır($p=0.000$) Anne baba iş stresinin yüksekliği onların ergenle yeterince ilgilenmesine engel olabilir. Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek alma ile anne-baba durumları karşılaştırıldığında; ailesinden destek alanın %47.8'i her ikisi sağ beraber, %20'si anne ölü'dür. Annesi ölen gencin aile desteği almasında büyük bir düşme belirlenmiştir. Bir çocuk için hayattaki en büyük destekçisini kaybetmesine bağlayabiliriz. Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek alma ile anne-baba durumu arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.018$).

Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek alma ile kardeş sayısı karşılaştırıldığında; aileden destek alanın %46.8'i tek çocuk, %39.8'i 5-6 kardeşe sahip olduğu görülmektedir. Ailede çocuk sayısı artmasının getirdiği ekonomik-sosyal sorunlardan, anne babanın yeterince ilgilenememesinden kaynaklanabilir. Öğrencilerin ergenliğe geçişte aileden destek alma ile kardeş sayısı arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek alma ile nasıl anne babaya sahipliği karşılaştırıldığında; aileden destek alanın %53.7'si beni anlayan dinleyen anne babaya sahibim, ailesinden destek görmeyenlerin %29.8'i katı kural cezai yaptırımları olan anne babaya sahibim dediği görülmektedir. Katı kural cezai yaptırımları olan anne babaların ergenle iletişim kopukluklarından gereken desteği veremediğini düşünebiliriz. Ebeveynlerin gencin içinde bulunduğu gelişimsel dönem hakkındaki bilgileri, ona yaklaşımları gereken desteği vermelerine zemin hazırlayabilir. Öğrencilerin ergenliğe geçiş döneminde aileden destek alma ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır($p=0.000$).

Tablo 27'de öğrencilerin aile içinde sorunları çözmede şiddete başvurma ile cinsiyetleri karşılaştırıldığında; hiç şiddette başvurulmaz diyen %63'ü kız, arasına baş vurulur %38'i erkek, sık başvurulur diyen %6.2'si erkek olduğu görülmektedir. Erkeklerde aileleri ile daha fazla

sorun yaşamalarından, asilik yapma ebeveynlere başkaldırmaları nedeniyle şiddetin arttığını düşünebiliriz. Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmede şiddete başvurma ile cinsiyet arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır($p=0.010$). Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmede şiddete başvurma ile anne baba eğitimi karşılaştırıldığında; hiç şiddette başvurulmaz diyenin %63.6'sı üniversite, arasıra şiddete baş vurulur %44.2'si okur-yazar, %35.4'ü ilköğretim mezunu anneye, hiç şiddette başvurulmaz diyen %67.9'u lise, arasıra diyen %43.8'i okur-yazar, %35.8'i ilköğretim mezunu babaya sahiptir. Anne baba eğitimi arttıkça ergen psikolojisi daha iyi anlaşıldığını, farklı sorun çözme teknikleri kullanıldığını, gencin yaşadığı gelişimsel dönem hakkında bilgi sahibi olunduğu için ona karşı daha anlayışla yaklaşıldığını düşünebiliriz. Öğrencilerin aile içi sorunları çözmede şiddete başvurma ile anne baba eğitimi arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır($p=0.000$).

Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmede şiddete başvurma ile aile geliri karşılaştırıldığında; arasıra şiddete baş vurulur diyen %42.58'i gelir giderden fazla, sık şiddete başvurulur diyen %6.5'i gelir giderden az olduğu görülmektedir. Aile içi şiddetin ekonomik bağlantısı, ekonomik koşulların zayıflığının getirdiği sorunların kişilerin psikolojileri üzerinde olumsuz etkilerin dışı vurumu diyebiliriz. Öğrencilerin aile içi sorunları çözmede şiddete başvurma ile aile geliri arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Öğrencilerin aile içinde sorunları çözmede şiddete başvurma ile anne-baba otoriterliği karşılaştırıldığında; hiç şiddette başvurulmaz diyen %64.6'sı ikisi de otoriter değil, arasıra şiddete baş vurulur diyen %38.7'i her ikisi de otoriter, sık şiddete başvurulur diyen %10.3'ü anne otoriter demıştır. Öğrencilerin aile içi sorunları çözmede şiddete başvurma ile anne-baba otoriterliği arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır($p=0.000$).

Öğrencilerin aile içi sorunları çözmede şiddete başvurma ile aileden gereken ilgi desteği görme karşılaştırıldığında; hiç şiddette başvurulmaz diyen %65.9'u her zaman ilgi gördüğü, arasıra şiddete baş vurulur diyen %47.8'i pek ilgi görmediği, %29.3'ü her zaman ilgi gördüğü belirlenmiştir. Sorunlarını şiddet uygulayarak çözen ailelerin çocuklarına gereken ilgi ve desteği göstermediğini söyleyebiliriz. Öğrencilerin aile içi sorunları çözmede şiddete başvurma ile aileden gereken ilgi destek görme arasında istatistiksel tam ilişki saptanmıştır($p=0.000$). Öğrencilerin aile içi sorunları çözmede şiddete başvurma ile nasıl anne babaya sahipliği karşılaştırıldığında; hiç şiddette başvurulmaz diyen %66.1'i beni anlayan dinleyen anne babaya sahibim, arasıra şiddete baş vurulur diyen %13.8'i katı kural cezai yaptırımları olan anne babaya sahibim, sık şiddete başvurulur diyen %18.9'u bana yeterli ilgi şefkati göstermezler demıştır. Aile çocuğu anladıkça ve ona değer verdikçe aile içi iletişim ve saygının arttığını, sorunların çözümünde şiddetin zaldığını düşünebiliriz. Öğrencilerin aile içi sorunları çözmede şiddete başvurma ile nasıl anne babaya sahipliği arasında istatistiksel önemli ilişki saptanmıştır ($p=0.000$).

SONUÇLAR

Lise 9. Sınıf öğrencileriyle yapılan bu çalışmada öğrencilerin çoğunun anne-babasının ilkokul mezunu, otoriter bir yapıya sahip olduğu, orta ve düşük gelir düzeyinde oldukları belirlenmiştir.

Öğrencilerin beşte birine yakını ailesinden şiddet gördüğünü, üçte biri aile içi sorunların çözümünde araya şiddete başvurulduğunu, çoğunun anne-babasının bir sorun olduğunda okula geldiğini ifade etmiştir.

Ders çalışma, kitap okuma, spor yapma oranı düşük, televizyon seyretme ve bilgisayar oyunları ile oynama saatlerinin fazla olduğu belirlenmiştir.

Öğrenciler okul ortamında sorunları olduğunda en fazla arkadaşları ile daha sonra öğretmen ve aileleriyle paylaşmaktadırlar.

Aile içinde en fazla tüketilen bağımlılık yapıcı madde sigara okul ortamında da ilk sırada yer almakta; 17 yaş ve üzerinde sigara ve alkol kullanımı önemli orandadır. Öğrencilerin beşte birine yakını delici kesici alet kullandığını, dörtte birine yakını intiharı düşündüğünü, her beş öğrenciden biri ailesinden şiddet gördüğünü, yarısından fazlası sorun çözmede fiziksel gücün gerekliliğine inandığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin yarısına yakını kendilerini okul ortamında kendisini güvende hissetmediğini ve bazen korktuğunu söylemiştir.

Örneklemdaki okullarda öğrencilerin yarısına yakını okulda şiddetin olduğunu, her on öğrenciden biri zorbalık yapan gruba katıldığını, %38.2'si zorbalığa maruz kaldığını ifade etmiştir. Öğrencilerin birbirlerine şiddet uygulamasında alt sınıf-üst sınıf ayırımı olmadığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin yarısı akran çatışmasına her iki cinsten de aynı oranda rastlandığına, yarısına yakını okulda en fazla sözel şiddetin görüldüğünü, %19.3'ü okulda cinsel istismarın olduğunu söylemiştir.

Öğrencilerin zorbalığa en fazla sınıfta daha sonra spor salonunda, okul yolunda ve serviste maruz kaldıkları belirlenmiştir.

Araştırma kapsamındaki okullarda zorbalık daha çok kızdıkları zaman, eğlence, kız arkadaşına bakıldığı için, güçlü olduğunu göstermek için yapılmaktadır. Ayrıca zorbalığı normal davranış olarak gören ve başkalarını kızdırmayı eğlenceli bulan öğrenciler de okul ortamında bulunmaktadır.

Erkek ve kız öğrencilerinin daha çok gruplar halinde şiddet uyguladığını, erkeklerin fiziksel şiddet, küfür, bıçak-kesici alet ile yaralanma, kızların; fiziksel şiddet, laf atma, küfür, söylenti yayma, isim takma, şeklinde şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir.

Zorbalık yapanların beşte biri zorbalıktan sonra hiç pişman olmadıklarını, zorbalığa maruz kalanların üzüldükleri, utandıkları, korktukları, intiharı düşündükleri, geceleri ağlayarak uyandıkları, kendilerine güvenlerini yitirdiklerini belirtmişlerdir.

Zorbalığa maruz kalanların çoğu okul değiştirmeyi düşünmediğini, %38.8'i zorbalığa uğradıktan sonra notlarının düştüğünü ifade etmiştir.

Öğrencilerin yarısına yakını zorba ile başetmede onun gibi davranma gerekliliğini, zorbalık yapanların yarısından fazlası şiddet uyguladığı kişinin intikam almasından korktuğunu söylemiştir.

Öğrenciler zorbalık yaptıktan sonraki duygularını sırasıyla çok mutlu olma, onların bunu hak ettiklerini düşünme, kendilerini kötü hissetme, hiçbir şey hissetmeme olarak ifade etmiş, üçte biri zorba güçlüdür bu yüzden hoşuma gider demiştir.

Öğrencilerin %41.9'unun zorba ile başetmede zorbalık yapmalı dedikleri saptanmıştır. Çatışma durumunda öğrencilerin büyük bölümünün ortak düşüncesi öğretmen ve anne babadan yardım alınması yönündedir.

Öğrencilerin yarısına yakını zorbalığı durdurmada öğretmenlerin yeterli çaba gösterdiğini ve öğrencilerle ilgilendiklerini ifade etmişlerdir.

ÖNERİLER

Yapılan araştırma sonuçlara dayanarak aşağıdaki öneriler elde edilmiştir.

- Okulda riskli davranışlarda bulunan öğrenciler belirlenmeli, bu kişiler daha fazla gözlem altında tutulmalı
 - Belirli aralıklarla okulda delici kesici aletlere karşı arama yapılmalı
 - Zorbalığın en fazla olduğu alanlarda gerekli önlemler alınmalı
 - Okul binası içinde okul idaresi ve nöbetçi öğretmenler, okul çevresinde de güvenlik birimleri tarafından gerekli tedbirler alınmalı
 - Okulda zorbalığın kabul edilemez bir durum olduğu ve caydırıcı cezaların verileceği sürekli konferanslarla öğrencilere anlatılmalı
 - Aileler okul zorbalığı ve önlenmesi konusunda bilinçlendirilmeli
 - Aileler çocuklarının arkadaş gruplarını tanıması, onları denetlemeleri, yeterli ilgi ve desteği vermeleri konusunda uyarılmalı
 - Tüm güçlülere rağmen zorbalık yapan/maruz kalan öğrencilerin aileleriyle iletişime geçilmeli ve çözüm için işbirliği yapılmalı
 - Sık aralıklarla öğrencilere madde kullanımı ve zararları konusunda eğitici programlar düzenlenmeli,
 - Öğrenciler öğretmenleri tarafından kitap okuma, spor yapma ve sosyal faaliyetlerde bulunmaya teşvik edilmeli, bu konuda gerekli destekler sağlanmalı
 - Öğrenciler bir sorunları olduğu zaman öğretmen ve idarecilerle paylaşması konusunda cesaretlendirilmeli
 - Sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenler zorba/mağdur davranış gösteren öğrencilerin davranışlarının nedenlerini araştırmalı, çözüm yolları aranmalı
 - Aileler çocuklarının izlediği programları denetlemeleri konusunda uyarılmalı
 - Okulda öğrencilere çatışma çözme becerileri hakkında gerekli eğitim verilmeli
 - Okul yönetimi ve öğretmenlere okul zorbalığı konusunda hizmet içi eğitimler verilmelidir.

KAYNAKLAR

- 1-Kocayörük E.,Hatipoglu S .Z.: Baba Katılım Eğitiminin Aile İşlevlerine ve Ergenlerin Akran İlişkilerine Etkisi, Eğitimde Kuram ve Uygulama.,Cilt:5, Sayı:1, Sayfa:3-17, Journal of Theory and Practice in Education Articles /Makaleler,ISSN: 1304-9496 http://eku.comu.edu.tr/index/5/1/ekocayoruk_zhsumer.pdf,2009.
- 2-Şahin N. H., Basım H. N., Çetin F.: Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kendilik Algısı ve Kontrol Odağı, Türk Psikiyatri Dergisi, Cilt:20, Sayı:2, Sayfa:153-163.
- 3-Yeşilyaprak B.: Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddeti Önlemede/Çözmede Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Hizmetlerinin Katkısı Sempozyumu, Ankara, 2006.
- 4-Uzbaş A.: Okul Psikolojik Danışmanlarının Okulda Saldırganlık ve Şiddete Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:18, Sayfa: 90-110,Aralık 2009.
- 5-Kartal H.: Lise Öğrencilerinin Siber Zorba Davranışlarda Bulunma ve Maruz Kalma Durumlarına İlişkin Görüşleri, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Isparta, Sayı:21, Sayfa:257-270, 2010.
- 6-Karataş H., Öztürk C.: Sosyal Bilişsel Teori İle Zorbalığa Yaklaşım, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi. DEYHYO ED, Cilt:2, Sa:2, Sayfa: 61-74, 2009,
- 7-Sabuncuoğlu O., Ekinci Ö.,Bahadır T.,Akyuva Y., Altınöz E.,Berkem M.: Ergen Öğrenciler Arasında Akran Örselemesi Ve Depresyon Belirtileriyle İlişkisi, Klinik Psikiyatri, Sayı:9, Sayfa:27-35,2009.
- 8-Aktuğ T.: Ergenlerde Akran Baskısı ve Benlik Saygısının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2006.
- 9-Uysal A., Bayık T. A.: Şiddet Karşıtı Programlı Eğitimin Öğrencilerin Çatışma Çözümleri, Şiddet Eğilimleri ve Davranışlarına Yansımaları, 2006. <http://iogm.meb.gov.tr/siddetveokul/index.htm>
- 10-Satan A.:Okulda Zorbalığın Aktörleri,Turan Stratejik Araştırmaları Merkezi Dergisi, Cilt:3, Sayı:10, Sayfa:55-56, İlkbahar 2011.
- 11-Gündoğdu R.,Izgar H.: Yaratıcı Drama Temelli Çatışma Çözme Programının Ergenlerin Çatışma Çözme Becerisine Etkisi, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:30, Sayfa:81-100,Konya, 2011.
- 12-Şahan M.: Lise Öğrencilerinde Saldırganlığı Yordayan Bazı Değişkenlerin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.
- 13-Okul Zorbalığı, okulweb.meb.gov.tr
- 14-Koç M.: Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi Ve Genel Özellikleri, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:17,Sayfa:231-256, Bursa,2011.

- 15-Taylı A.: Okullarda Akran Temelli Programların Uygulanma Süreci, Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 39, Sayfa:8,2010.
- 16-Kütük Ö.: Liselerde Okul Güvenliğine Yönelik Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi.Ankara,2008.
- 17-Ergenlik Dönemi Ve Özellikleri, www.fenokulu.net
- 18-Şentürk H.: Ergenlik Dönemi Ve Özellikleri, Çağın Polisi Dergisi, Sayı: 112, Sayfa:32-36, 2011.
- 19-Ergenlerde Problem Davranışlar, www.pegem.net/kitabevi/kitap_detay.
- 20-Günaydın B., Yöndem D. Z.: Ergenlerin Akran Bağlılığının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 7, Sayı:1, Sayfa:141-153, 2007.
- 21-Tamar M.,Özbaran B.: Çocuk ve Ergenlerde Depresyon, Klinik Psikiyatri, Ek 2,sayfa:84-92, 2004.
- 22- Aydoğan İ.: Genel Liselerde Öğrenim Gören Kız Öğrencilerin Problemleri, Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi, 12 Cilt: 7, Sayı: 24, Ocak, Şubat, Mart 2011.
- 23-Bayhan P.,Sonnur I.: Ergenlik Döneminde İlişkiler: Akran Ve Romantik İlişkilere Bakış, Aile Ve Toplum Eğitim Kültür Ve Araştırma Dergisi, Cilt:5 Sayı:20, Mart 2011.
- 24-Ulusoy D., Baran G. A, Demir Ö. N.: Türkiye’de Ergenlerin Arkadaş-Akran Grupları İle İlişkileri ve Sapmış Davranışlar: Ankara Örnekleme, Sayı:32, Sayfa:83-108. Bilig □ Kış / 2005.
- 25-Şengezer T., Dilbaz N.: Gençlerde Madde Bağımlılığı Ve Riskler., Aylık Eğitim Dergisi, Sayı:131, Sayfa:11, 2011.
- 26-Yaşar V., Dülger D.: Ergene Uyuşturucu “Kötü” Demek Yetmez, Aylık Eğitim Dergisi, Sayı:131,Sayfa:24, 2011.
- 27-Yaşar V.: Ergenlik Ve Gençlikte Madde Bağımlılığı, Aylık Eğitim Dergisi, Sayfa:132, Sayfa:55, 2011.
- 28-Ulusal Eylem Planı, Sayfa:1-76, Ankara, 2006, www.018.org/hukuksal/ulusal_eylem_plani.doc
- 29-Aksoy A., Ögel K.: Kendine Zarar Verme Davranışı Raporu, Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği, Sayı:18, Sayfa: 1-27.
- 30-YücelH.:”Erken Cinsellik ve Madde Kullanımı”, 14.Ulusal Psikoloji Kongresi, Öneri Panel Özetleri ,6-8 Eylül.2006 <http://www.psikon06.hacettepe.edu>.
- 31-Gürler A.:Çocuğun Suça Yönelmesinde Aile Faktörünün Ve Akran Gruplarının Rollerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2005.
- 32-Gün H.:Bullying Akran Zorbalığı, Mobing İle Mücadele Derneği, www.mobbing.org.tr, Şubat, 2011.
- 33-Totan T.: Ergenlerde Zorbalığın Anne, Baba, Ve Akran İlişkileri Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi ,Bolu, 2008.

- 34-Türnükçü A.: Lise öğrencileri Çatışmaları, Nedenleri, Çözüm Stratejileri ve Taktikleri ,Kuram ve Uygulamada Eğitim Yöntemi, Sayı 49, Sayfa:129-166, 2007.
- 35--Totan T.: Ergenlerde Zorbalığın Anne, Baba Ve Akran İlişkileri Açısından İncelenmesi, Ege Eğitim Dergisi, Cilt:8, Sayı:2, Sayfa:53-68.
- 36-Totan T.: Okulda Zorbalığı Önlemede Eğitimci Ve Ebeveynlere Öneriler, AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:7, Sayı:2, Sayfa:190-202, Ankara, 2007.
- 37-Aypay A., Durmuş E.: Zorba, Kendine Güvenen ve Zorbalıktan Kaçman Tutumları Sergileyen Lise Öğrencilerinin İş Birliği Yapma Karakter Özelliği Açısından Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt: 41, Sayı: 2, Sayı:23-42.
- 38-Bolat D. S., Şahin R., Baloğlu M.: Aile İçi Şiddet Ve Okul Zorbalığı, Sosyal Bilimler Araştırmalar Dergisi, Sayı:2, Sayfa:147-162, 2011.
- 39-Gün H.: Okul Zorbalığı, Mobbing İle Mücadele Derneği, www.mobbig.org.tr, 2011.
- 40-Ayas T., Pişkin M.: Lise Öğrencileri Arasındaki Zorbalık Olaylarının Cinsiyet, Sınıf Düzeyi Ve Okul Türü Bakımından İncelenmesi, İlköğretim Online, Cilt:10, Sayı:2, Sayfa:550-568, 2011, <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- 41-Duyan V., Duyan Ç., Çifçi G. E., Sevin Ç., Erbay E., İkizoğlu M.: Liselerde Okuyan Öğrencilerin Yalnızlık Durumlarına Etki Eden Değişkenlerin İncelenmesi, Eğitim ve Bilim Dergisi, Cilt 33, Sayı 150, 2008.
- 42-Koruklu N.: Eğitimde Arabuluculuk ve Okulda Arabuluculuk Sürecinin işleyişine ilişkin Bir Model, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:20, Sayfa: 11-20, İzmir, 2006.
- 43-Bildik T., Büküşoğlu N., Kesikci H.: Çalışan Ergenlerin Psikososyal Sorunları Ve Kendi Çözüm Önerileri, Ege Tıp Dergisi, İzmir, 2004, Cilt:43, Sayı:2, Sayfa:105-111.
- 44-Çetin H.: Ergenler İçin Şiddete Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, İlköğretim Online, 10(1), Sayfa:68-79, 2011, <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- 45-Uysal A.: Okullarda Akran Zorbalığı, Mobbing İle Mücadele Derneği ,www.mobbig.org.tr. Nisan 2011.
- 46-Özdiğer A S.: Lise Öğrencilerinde Öz Kavram Ve Aile İlişkisinin Akran Zorbalığına Etkisi, Doktora Tezi, İstanbul ,2008.
- 47-Ayan S.: Aile İçinde Şiddete Uğrayan Çocukların Saldırganlık Eğilimleri. Anatolian Journal of Psychiatry. Sayı:8, Sayfa:206-214,2007.
- 48-Durmuş E., GÜRGAN U.:Lise Öğrencilerinin Şiddet ve Saldırganlık Eğitimleri. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Ankara, 2003.
- 49-Şahin M., Volkan S. S.: Ergenlerde Görülen Zorbalık Eğiliminin Bilişsel Çarpıtmalar ve Fonksiyonel Olmayan Tutumlarla İlişkisi, Akademik Bakış Dergisi, Sayı: 20,Nisan-Mayıs-Haziran, 2010.

- 50-Kara B., Hatun Ş., Aydoğan M., Babaoğlu K., Gökarp S. A.: Kocaeli İlindeki Lise Öğrencilerinde Sağlık Açısından Riskli Davranışların Değerlendirilmesi.Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi.2003, Sayı:46,Sayfa:30-37.
- 51-Genç G.:Genel Liselerde Akran Zorbalığı. Doktora Tezi, Malatya, 2007.
- 52-Ögel K., Tarı I., Eke C. Y.:Okullarda Suç ve Şiddeti Önleme, Yeniden Yayınları: 17, İstanbul 2005, www.yeniden.org.tr
- 53-Uludağlı P.N.,Uçanok Z.: Akran Zorbalığı Gruplarında Yalnızlık ve Akademik Başarıları ile Sosyometrik Statüye Gore Zorba-Kurban Davranışı Türleri,Türk Psikoloji Dergisi, 20(56) Sayfa:77-92, 2005.
- 54-Kapçı E.G.: İlköğretim Öğrencilerinin Zorbalığa Maruz Kalma Türünün ve Sıklığının Depresyon, Kaygı ve Benlik Saygısıyla İlişkisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37(1):Sayfa:1-13,Ankara, 2004.
- 55-Kızmaz Z.: Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Mayıs,2006, Cilt: 30 Sayı:1 Sayfa:47-70.
- 56-Genç G., Aksu B. M.: Genel Lise Öğrencilerinin Zorba-Kurban Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 30, Sayı 2, Sayfa:413-448,Ankara, 2010.
- 57-Doğan A.: Ekolojik Sistemler Kuramı Çerçevesinde Akran Zorbalığının İncelenmesi, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 17 (3), 2010.
- 58-Çalık T., Özbay Y., Özer A., Kurt T., Kandemir M.: İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Zorbalık Statülerinin Okul İklimi, Prososyal Davranışlar, Temel İhtiyaçlar Ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Cilt 15, Sayı: 60, Sayfa: 555-576, 2009.
- 59-Aşıcı H., Aslan S.: Ergenlerde Okul Zorbalığı İle Algılanan Benlik Belirginliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. International Online Journal Of Educational Sciences, 2 (2), Sayfa: 467-485, 2010.
- 60-Garip G.,Şavkın B.:Akran Zorbalığı Nedir ? Doğu Akdeniz Koleji Bülteni,2008-2009
- 61-Yaman E., Eroğlu Y.,Bayraktar B., Çolak S. T.:Öğrencilerin Güdülenme Düzeyinde Etkili Bir Faktör :Okul Zorbalığı. Akademik Bakış Dergisi, Sayı:20,Sayfa:1-17, 2010.
- 62-Torun S.: Akran Baskı Düzeyi Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Karar Stratejilerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara,2007.
- 63-Bulut S.: Okullarda Görülen Öğrenciden Öğrenciye Yönelik Şiddet Olaylarının Bazı Değişkenler Açısından Arşiv Araştırması Yöntemiyle İncelenmesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,.Cilt :8, Sayı:2, Sayfa:23-28.
- 64-Yurtal F.: İlköğretim Okullarında Zorbalığın İncelenmesi, I. Şiddet ve Okul Sempozyumu. MEB ve Unicef İşbirliği, İstanbul,2006

- 65-Çankaya H.İ.: Okul Güvenliği Üzerine Teorik Bir Yaklaşım, T.C Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt :1, Sayı:2, Kasım 2009.
- 66-Gümüş A.:Şiddetin Nedenleri Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddet Sempozyumu, Ankara, Eğitim-Sen Yayınları, Sayfa:39-92, 2006.
- 67-Adana F.,Arslantaş H.: Ergenlikte Öfke ve Öfkenin Yönetiminde Okul Hemşiresinin Rolü, Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, Cilt 12, Sayı:1, Sayfa:057-062,Aydın, 2011.
- 68-Korkmaz M.:İnternet Kullanımı Konusunda Uygulanan Akran Eğitiminin Ergenler Üzerindeki Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2010
- 69-Oğuz S. T.: Okullarımızdaki Gençlik Çeteleri Sorunu. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37(1):Sayfa:1-13.Ankara, 2004.
- 70-Özcebe H.,Uysal D.:Ankara’da bir İlköğretim Okulunda Erken ve Orta Dönem Adölesanlarda Şiddet Algısı ve Şiddet Davranış Sıklığının Değerlendirilmesi, 2005, <http://iogm.meb.gov.tr/siddetveokul/index.htm>
- 71-Sargın N.,Çetinkaya B.: Akran Baskısını Azaltmada Grupla Psikolojik Danışmanın Etkililiği, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:23, Konya 2010.
- 72-Balanuye D. I.: Okul Zorbalığına İlişkin Öğretmen Tutumlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Haziran, 2007.
- 73-Özkan Y.,Çifçi G. E.: Düşük Sosyo-Ekonomik Düzeydeki İlköğretim Okullarında Akran Zorbalığı. İlköğretim Online, 9(2), Sayfa:576-586, <http://ilkogretim-online.org.tr..>
- 74-Uysal Z.: Çatışma Çözme Eğitim Programının Ortaöğretim Dokuzuncu Sınıf Düzeyindeki Öğrencilerin Çatışma Çözme Becerilerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2006.
- 75- Kırbaşı Ş.,Taşmektepligil Y., Üstün A.:Ortaöğretimde Gençleri Şiddete Yönelten Nedenler Ve Şiddeti Engellemede Spor Aktivitelerinin Rolünün İncelenmesi: Amasya İli Örneği. SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt:,Sayfa:177,185, 2007.
- 76-Sargın N.: Öğretmen Adaylarının Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Cilt:16, Sayı:4, Sayfa:601-616, 2010.
- 77-Akduman G. G, Baran G.: Suça Karışan Çocuklarda Akran İstismarının İşlediği, Suçun Özellikleri Göç Ve Okul Durumu Değişkenleri Açısından İncelenmesi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:3 Sayı:14, Sayı:33-41, 2010.
- 78-Okul Zorbalığı, [pdrgunlugu.net/etiket/okul-zorbalığı](http://pdrgunlugu.net/etiket/okul-zorbaligi).
- 79-Akgün S., Araz A.: Anlaşmazlıklarımızı Çözebiliriz Bir Çatışma Çözümü Eğitim Programı Tanıtımı, Doğu Üniversitesi Dergisi, Cilt:11, Sayı:1, Sayfa:1-17, 2011.
- 80-Balkıs M., Duru E., Buluş M.: Şiddete Yönelik Tutumların Özyeterlik, Medya, Şiddete Yönelik İnanç, Arkadaş Grubu Ve Okula Bağlılık Duygusu İle İlişkisi, Ege Eğitim Dergisi, Cilt:6, Sayı: 2, Sayfa:81-97, 2005.

- 81-Gökler R.: Okullarda Akran Zorbalığı, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:6, Sayı:2, 2009.
- 82-Kandemir M., Özbay Y.:Sınıf İçinde Algılanan Empatik Atmosfer İle Benlik Saygısı Arasında Etkileşimin Zorbalıkla İlişkisi, İlköğretim Online, Cilt:8, Sayı:2, Sayı:322-333, 2009, <http://ilkogretim-online.org.tr>
- 83-Tura G.: Akran Zorbalığına Maruz Kalmayı Yordayan Özellikler, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008.
- 84-Kavşut F.: Ergenlerde Akran Zorbalığı Ve Duygusal Zeka Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi ,Bolu 2009.
- 85-Burnukara P.: İlk Ve Orta Ergenlikte Geleneksel Ve Sanal Akran Zorbalığına İlişkin Betimsel Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi , Ankara 2009.
- 86-Yaban H.E.: Ergenlerin Arkadaşlık Niteliği Ebeveyn Ve Okul Ortamında Öğretmenden Algılanan Destek İle Akran Zorbalığı Zorbalığa Maruz Kalma Arasındaki İlişkiler, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2010.
- 87-Gökler R.:İlköğretim Öğrencilerinde Akran Zorbalığının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Doktora Tezi, Ankara,2007.
- 88-Akran Zorbalığı Hizmet İçi Eğitim, okulweb.meb.gov.tr/34, Mayıs, 2007.

EKLER

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu çalışma Yüksek Lisans Tezi amacıyla sizlerin okullardaki akran çatışması hakkındaki bilgi düzeylerinin incelemek için planlanmıştır. Vereceğiniz yanıtlar, okullarda yaşanan akran çatışmasının düzeyini belirlemede ve çözüm yollarını bulmada kaynak olacaktır.. Anket formuna lütfen adınızı yazmayınız. Ankette bulunan tüm bilgiler saklı tutulacaktır. İçtenlikle vereceğiniz yanıtlar için teşekkür ederim.

Yüksek Lisans Öğrencisi: Filiz MERMER

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE AKRAN ÇATIŞMASI ANKET FORMU

- 1- Yaşınız:..... 2- Cinsiyetiniz: a) Kız b) Erkek
- 3- Doğum yeriniz
- 4- Annenizin eğitim durumu? a)Okur-yazar değil b)Okur-yazar c)İlköğretim d)Lise e)Üniversite
- 5- Babanızın eğitim durumu? a)Okur-yazar değil b)Okur-yazar c)İlköğretim d)Lise e)Üniversitesi
- 6- Annenizin çalışma durumu? a)Çalışmıyor b)memur c)işçi c)Emekli l) Diğer.....
- 7- Babanızın çalışma durumu? a)Çalışmıyor b)memur c)işçi d)emekli l) Diğer.....
- 8- Anne ve babanız: a)Her ikisi sağ beraber b)Boşanmış c)Anne ölü d)Baba ölü e)Üvey anne f)Üvey baba g)İkisi de yok l)Diğer
- 9- Kardeş sayısı: a) Kız:b) Erkek:..... Sen kaçınıcı çocuksun?
- 10- Ailenizin gelir-gider durumu nedir? a)gelir-gider eşit b)gelir-giderden az c)gelir-giderden fazla
- 11- Ailenizde madde bağımlısı var mı? a)Var (kim:.....) Sigara () Alkol () Uyuşturucu () Tiner () Diğer(belirtiniz)..... b)Yok;
- 12- Anne ve babanız otoriter mi? a)anne otoriter b)baba otoriter c)her ikisi de otoriter d)ikisi de otoriter değil
- 13- Ailen suç işlediğinde sana karşı fiziksel şiddet uygular mı? a) evet b)hayır
- 14- Aile içinde sorunları çözmek üzere şiddete(dayağa) ne sıklıkla başvurulur? a) Hiç b)Ara sıra c)Sık sık d)Diğer.
- 15- Herhangi bir sorunun olduğunda bunu ailenle paylaşırsınız mı? a)evet b)hayır c)arasıra d)beni hiç dinlemezler
- 16- Bu zamana kadar aileden gereken ilgi ve desteği gördün mü? a)her zaman b)hiçbir zaman c)pek değil d)Diğer
- 17- Nasıl bir anne ve babaya sahipsinsin? a)Beni anlayan ve dinleyen bir anne babaya sahibim b)Bana yeterli ilgi ve şefkati göstermezler c) Benim büyüdüğümü kabullenmiyorlar d) Katı kuralları ve cezaı yaptırımları olan otoriter anne babaya sahibim e)Diğer.....
- 18- Ailen saldırgan davranışlara izin veren tutum sergiler mi? a)hiçbir zaman izin vermez b)izin verir c)umursamaz d)Diğer.....
- 19- Velin okula ne sıklıkla gelir? a) Hiç b) Okuldan çağrıldığında c) Bir sorun olduğunda d) Sık sık
- 20- Delici veya kesici alet kullanır mısınız? a)Kullanıyorum b)Kullanmıyorum
- 21- Herhangi bir madde bağımlılığınız var mı? a) Var b) Yok; Varsa seçin; a)Sigara b)Alkol c)Uyuşturucu d)Tiner e)Diğer
- 22- Hiç intihar etme düşünceniz oldu mu? a)Oldu (kaç kere.....) b)Olmadı
- 23- Sık öfke nöbetleri geçirir misin? a)evet b)hayır c)ara sıra
- 24- Sorunların üstesinden gelmek için fiziksel güç kullanılmasının gerekliliğine inanıyor musun? a)Her zaman b)hiçbir zaman c)arasıra
- 25- Günlük kaç saat televizyon izliyorsun? a)hiç seyretmem b).....
- 26- Günlük kaç saat bilgisayar oynuyorsun? a)hiç oynamam b).....
- 27- Seninle/arkadaş grubunla aynı düşünceleri paylaşmayan birinin grup dışına itilmesi gerekir? a)herkes düşüncesinde serbest b)bizim gibi düşünmeyenin yanımızda yeri yok c)bizim gibi düşünmek zorunda d)Diğer.....
- 28- Bos zamanlarında daha çok neler yaparsın? a)Kitap okuma b)Müzik/Resim/Şiir ile ilgilenme c)Spor yapma d)Arkadaşlarla birlikte olma e) İnternette vakit geçirme f) Sinemaya gitme g) Diğer.....
- 29- Geçen yılki başarı durumunuz: a) Başarılı b) Orta c) Başarısız d)Diğer.....
- 30- Başkalarını kızdırmak sana eğlenceli geliyor mu? a)evet b)hayır c)arasıra
- 31- Arkadaşlarına sözel şiddet(dalga geçme, lakap takma, küfür vs.)uyguladınız mı? a)hiçbir zaman b)kızdığım zaman c)birkaç kez d)Diğer.....
- 32- Diğer insanlarla kolaylıkla kıskırtılabilir misin? a)İnsanlardan etkilenmem b)İnsanların etkisinde çok kalırım c)Arasıra insanların etkisinde kaldığım oluyor d)Diğer.....
- 33- Ergenliğe geçiş döneminde aileden destek aldın mı? a)evet b)hayır
- 34- Aile içi istismar hakkında ne düşünüyorsun? a)Çok kötü b) bilmiyorum c)duymadım
- 35- Son zamanlarda okul değişikliği yaptın mı? a)evet b)hayır
- 36- Okul değişikliği yaptığında adaptasyon problemi yaşadın mı? a)hiç yaşamadım b)fazlasıyla yaşadım c)hala adapte olamadım d)diğer
- 37- Okulda herhangi bir kavgaya karıştığın olur mu? a)evet b)hayır
- 38- Okul devamsızlığı yapıyor musunuz? a)Hiçbir zaman b)Ara sıra c)Her zaman d)Diğer.....
- 39- Okulda kaç arkadaşın var?
- 40- Okulunuzda zorbalık yapan gruplar var mı? a)Var b)Yok c)Bilmiyorum
- 41- Okulda zorbalık yapan bir gruba katıldın mı? a)evet b)hayır
- 42- Okulda zorbalık yapan grubun üyesi olmanın faydalı olduğuna inanıyor musun? a)Evet b)Hayır c)Arasıra
- 43- Okulda arkadaş grubunun dışına itilip yalnız kaldığın oldu mu? a)oldu b)olmadı
- 44- Okul ortamında şiddet uyguluyorsan yaşadığın ortamlardaki saldırgan/zorba davranışlara tanık olmanın etkisi var mı? a)hiç etkisi olmadı b)fazlasıyla oldu c)arasıra etkilerini görüyorum d)Diğer.....
- 45- Okulda herhangi bir sorun olduğunda ilk kiminle paylaşırsın? a)hiç kimseyle b)anne/baba c)arkadaş d)kardeş e)öğretmen f)diğer.....
- 46- Okulunuzda zorbalık/şiddet çok fazla görülür mü? a)çok görülen bir durum değil b)sık rastlanılan bir durum c)hiç yok
- 47- Okulda bildiğin madde bağımlısı öğrenci; a) Var b) yok; Varsa seçin a)Sigara b)Alkol c)Uyuşturucu d)Tiner e)Diğer
- 48- Okulda en fazla hangi zorbalık türüne rastlanır? a)sözel şiddet b) fiziksel şiddet c)baskı kurma d)ışılama
- 49- Okulunuzda akran çatışması en fazla hangi öğrenciler arasında? a)kız b)erkek c)her ikisi aynı düzeyde
- 50- Sizce okullardaki akran çatışmasının nedenleri nedir? a)güçlü görünmek b)başkalarını ve olayları kontrol etme gereksinimi duyması c)kurbanların acı çekmesinden mutlu olması d)yaptıkları zorbalıkları normal davranış olarak görmeleri e)kurbanlarının kendilerini kıskırtması f)kişisel problemleri nedeniyle g)Diğer.....
- 51- Daha çok üst sınıflar alt sınıflara mı şiddet uyguluyor? a)evet b)hayır c)fark etmiyor
- 52- Okulunuzda öğrencilere cinsel istismar uygulayana rastladınız mı? a)evet b)hayır c)bilmiyorum d)Diğer...
- 53- Okulunuzda zorbalık yapan erkek öğrenciler nasıl şiddet uyguluyor? a)tek başına b)grup halinde c)duruma göre değişir

- 54-Okulunuzda zorbalık yapan kız öğrenci var mı? a)var b)yok c)bilmiyorum
- 55-Okulunuzda zorbalık yapan kız öğrenciler hangi şekilde şiddete başvuruyor? a)tek b)grup halinde c)duruma göre değişir
- 56-Erkek öğrenciler en çok hangi zorbalığa maruz kalmakta? a)Dövülme b)Küfür c)Dışlanma d)Bıçak veya kesici aletlerle yaralanma
e)Eşyasına zarar verme f)Diğer.....
- 57-Kız öğrenciler en çok hangi zorbalığa maruz kalmakta? a)fiziksel şiddet(saç çekme vs.) b)isim takma c)dışlama d)laf atma, küfür
e)hakkında olmadık söylentiler yayma f)eşyasına zarar verme g)Diğer.....
- 58-Kızlar daha çok kimden zorbalık görüyor? a)kızlardan b)erkeklerden c)her ikisinde aynı derecede
- 59-Zorbalık yapanları ilgili yerlere bildirmek ispiyonculuk mudur? a)evet b)hayır
- 60-Herhangi bir öğrencinin şiddete maruz kaldığını görürseniz ilgili kişilere söyler misin? a)söylerim b)söylemem c)beni ilgilendirmez
- 61-Herhangi bir öğrencinin şiddete maruz kaldığını görürsen ne yaparsın? a)ortalığı düzeltmeye çalışırım b)kurbanın yanında yer alır ona destek olurum c)hiç bulaşmam görmemezlikten gelirim d)bir yetiştikten yardım isterim d)Diğer.....
- 62-Okulunuzda zorbalığa çok rastlanır mı? a)çok görülen bir durum değil b)sık rastlanılan bir durum c)hiç yok d)bilmiyorum
- 63-Herhangi bir zorbalığa maruz kaldığında ne yaparsın? a)Bir şey yapmam b)Aynı şekilde karşılık veririm c)Öğretmenden yardım isterim
d)Ailemden yardım isterim e)Arkadaşlarımla beraber zorbayı cezalandırırım f)diğer
- 64-Bugüne kadar herhangi bir zorbalığa maruz kaldın mı? a)evet kaç kere.....b)hayır
- 65-Maruz kaldığın zorbalık hangi çeşit ? a)dövülme b)küfür c)bıçak veya kesici aletle yaralanma d)para ve eşyaya zarar verilmesi
- 66-Bu güne kadar herhangi birine fiziksel/sözel şiddet uyguladın mı? a)uyguladım b)uygulamadım
- 67-Karşıdaki insana kızınca hangi şiddeti düşünürsünüz? a)küfür b)isim takma/dalga geçme c)dışlama d)bıçakla yaralama
e)tehdit telefonu f)cep telefonu ile kötü mesaj atma g)diğer.....
- 68-Sizce herhangi birine şiddet neden yapılır? a)eğlence için b)beni kızdırdığı için c)kız arkadaşına baktığı için d)güçlü olduğumu göstermek için d)öç almak için e)para ve eşyasını almak için f)belli olmuyor g)Diğer
- 69-Şiddet uyguladığın kişinin senden intikam almasından korkar mısın? a)korkmam b)korkarım c)arasıra korkarım d)Diğer.....
- 70-Bir insana zarar verdikten sonra pişmanlık duymısın? a)arasıra pişman oluyorum b)hiç pişman olmuyorum c)olurum d)Diğer.....
- 71-Şiddetin sorunları çözülebildiğine inanıyor musun? a)inanmıyorum b) inanıyorum c)hak edene cezası fazlasıyla verilmeli d)Diğer.....
- 72-Herhangi bir şiddete maruz kalsan bu durum ilk kime anlattırırın? a)arkadaşıma b)öğretmenime c)aileme d)diğer.....
- 73-Zorbalığa maruz kaldığında bunu ailene söyledin mi? a)evet b)hayır
- 74-Zorba eyleme maruz kaldıysan bunda anne ve babanın seni aşırı korumasının rolü olduğuna inanıyor musun? a)inanıyorum b)inanmıyorum
- 75-Okulda şiddete uğradığında ne yaptın? a)çok utandım b)üzüldüm c)korktum d)kendime güvenimi yitirdim e)acı duydum
- 76-Şiddete maruz kaldıktan sonra okula gelmekten korktun mu? a)korktum b)korkmadım
- 77-Şiddete maruz kaldıktan sonra devamsızlık yaptın mı? a)yaptım b)yapmadım
- 78-Şiddete maruz kaldıktan sonra okul değiştirmeyi düşündün mü? a)düşündüm b)düşünmedim c)arasıra düşündüğüm oluyor
- 79-Şiddete maruz kaldıysan bu durum senin okuldaki başarı durumunu etkiledi mi? a)derslerimi etkilemedi b)notlarımda düşme oldu
- 80-Şiddete maruz kaldıktan sonra hangisini yaşadın? a)intihar etmeyi düşündüm b)geceleri ağlayarak uyandığım oldu
c)kabuslar görmeye başladım d)sürekli karın ağrım ve baş ağrılarım oldu e)diğer...
- 81-Kendini okulda yeterince güvende hissediyor musun? a)evet güvende hissediyorum b)Bazen korkuyorum c)hiç güvende hissetmiyorum
- 82-Sizce bir zorba ile başatmenin yolu onun gibi davranmak mıdır? a)evet b)hayır c)diğer.....
- 83-Öğretmen/yöneticileriniz okulda zorbalığı durdurmada yeterli çaba gösteriyor mu? a)gösteriyorlar b)Bazen gösteriyorlar c)hiç orali olmuyorlar d)bilmiyorum e)diğer.....
- 84-Öğretmen ve yöneticileriniz şiddete maruz kalan öğrenci ile yeterince ilgileniyorlar mı? a)evet b)hayır c)bilmiyorum d)diğer.....
- 85-Öğrenciler arasındaki çatışmalarda öğretmenleriniz hangisini yapıyor? a)öğrencilerle konuşuyorlar b)aileye iletiyorlar c)ceza veriyorlar d)diğer
- 86-Akran zorbalığı çözüm önerilerinin hangisi olabilir? a)Öğretmenden yardım istenmesi b)Anne-babadan yardım istenmesi c)Arkadaşlardan yardım istenmesi d)Yakın arkadaşlarla zorbanın aynı şekilde cezalandırılması f)Abi-abla ile zorbanın korkutulması

Ek 2

BU YIL OKUL DONEMİ BOYUNCA

	Aşağıdaki söz ve eylemlerden size uygun olan olanı ilgili kutucuklara X işareti koyarak belirtiniz.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Bazen	Seyrek Olarak	Hiçbir Zaman
1	Jiletle tehdit edildim.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
2	Bıçakla yaralandım.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
3	Üzerime jilet atıldı.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
4	Ateşli silahla tehdit edildim.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
5	Ateşli silahla yaralandım.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
6	Zararlı maddeleri satmak için tehdit edildim.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
7	Oyunu/yarışmayı/maçı kaybetmek için tehdit edildim.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
8	Arkadaşıma küfredildi.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
9	Aileme küfredildi.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
10	Hakkımda dedikodu yapıldı.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
11	Bana kötü ad takıldı.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
12	Bana cinsel içerikli sözler söylendi.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
13	Laf atıldı.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
14	Ailem hakkında çirkin ve kaba sözler söylendi.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
15	İnternet ile (chat, e-mail) hoşla gitmeyen mesajlar aldım.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
16	Rahatsız edici telefonlar aldım.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
17	Rahatsız edici telefon mesajları aldım.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
18	İsteğim dışında cinsel amaçla dokunulmaya çalışıldı.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
19	İsteğim dışında cinsel amaçla dokunuldu.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
20	Cinsel tehditler aldım.					

	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
21	Çimdiklendim.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
22	İtildim.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
23	Boğazım sıkıldı.					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
	a) Peki sen yaptın mı?					
24	Isırıldım.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
25	Sacım çekildi.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
26	Derse hazır gelmeyenlerin baskısıyla, hazır olmadığımı söylemem için baskı yapıldı.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
27	Sınavlarda çok yüksek not almamam için baskı yapıldı.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
28	Ders notlarımı vermeye zorlandım.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
29	Başkası için ödev yapmaya zorlandım.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
30	Tenha köselerde sıkıştırılıp dövüldüm.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
31	Yumruk yedim.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
32	Tekmelendim.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					
33	Tokat yedim.					
	a) Peki sen yaptın mı?					
	b) Diğer öğrencilere yapıldığını duydun mu?					

(Aşağıdaki Soruların Tümü İçin Birden Çok Seçeneği İşaretleyebilirsiniz)

40. Nerede zorbalığa uğradın? Sınıfta Koridorda Tuvalette Okul bahçesinde Okul bahçesinin hemen etrafında Okul ve ev yolu üzerinde-okula gidip gelirken Kütüphanede Otobüste veya serviste Soyunma odasında Spor salonunda Diğer (lütfen yazınız)..... 41. Herhangi bir zorbalık davranışını sen ya da bildiğin birisi büyüklere ilettiğinde sonuç ne oldu? Bilmiyorum Durum daha da kötü oldu Durum değişmedi Durum düzeldi Diğer (lütfen yazınız)..... 42. Zorbalık yaptıktan sonra neler hissettin? Çok mutlu oldum. Eğlenceliydi. Onların bunu hak ettiğini düşündüm. Hiç bir şey hissetmedim. Kendimi kötü hissettim. Benden intikam almaya kalkışacaklarından korktum. Öğretmen ya da ailelerine söyleyeceklerinden korktum. Zorbalık yaptığım kişiye acıdım. e Diğer (lütfen yazınız)	43. Zorbalık hakkında neler düşünüyorsun? Zorbalık çok kötü bir şeydir. Hoş olmayan bir şeydir. Aldırmıyorum, pek de önemli bir şey değildir. Gerektiğinde yapılabilir Diğer (lütfen yazınız)..... 44. Zorbalara ilişkin duyguların nelerdir? Zorbalar güçlüdür bu yüzden hoşuma giderler. Onlardan korkarım. Onlarla arkadaşlık yapmam. Zorbaları sevmem. Bu konuda bir şey hissetmiyorum. e Diğer (lutfen yazınız) 45. Okulda bir öğrenciye zorbalık yapıldığını gördüğünde neler yaptın? Sıkça müdahale ettim, ben de karıştım. Zorbalara durmalarını söyledim. Diğer öğrenciler tarafından karışmaya zorlandım. Karışmadım, ancak olanları seyretmek hoşuma gitti. Karışmamaya çalıştım ve bir şey yapamadığım için üzüldüm. Bir yetişkine haber vererek durdurmalarını istedim. e Diğer (lutfen yazınız)
---	--

Ek 3

**T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : B.08.4.MEM.4.27.00.11-605.01/
Konu : Araştırma İzin Talebi

11.11.2011* 33340

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Gaziantep Üniversitesi Rektörlükün 28/10/2011 tarih ve 532/13242 sayılı yazısı.

Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Halk Sağlığı Hemşireliği yüksek lisans programı öğrencisi Filiz MERMER'in "Ortaöğretim Öğrencilerinden Akran Çatışmasının İncelenmesi" konulu anket çalışmasına veri oluşturmak amacıyla, 01/11/2011-31/12/2011 tarihleri arasında İlimiz Şahinbey İlçesine bağlı Atatürk Lisesi, Gaziantep Lisesi, Cumhuriyet Lisesi, Mimar Sinan Lisesi, Türk Telekom Lisesi ve Yahya Kemal Beyatlı-Lisesi 9. sınıf öğrencilerine anket uygulamak isteği ilgili yazıda belirtilmektedir.

Bu nedenle; İlimiz Şahinbey İlçesine bağlı Atatürk Lisesi, Gaziantep Lisesi, Cumhuriyet Lisesi, Mimar Sinan Lisesi, Türk Telekom Lisesi ve Yahya Kemal Beyatlı Lisesi 9. sınıf öğrencilerine 01/11/2011-31/12/2011 tarihleri arasında uygulanması, Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının 28/02/2007 tarih ve 311/1084 sayılı Bakanlığımıza Bağlı Okul ve Kurumlarda Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesinin 5.maddesinin (o) bendi uyarınca; Araştırmacı araştırmasının bitiminden itibaren 15 gün içerisinde araştırma sonuçlarını 2 kopya halinde CD içerisinde Müdürlüğümüze bildirmek üzere İlgili Yönergeye göre Müdürlüğümüz Ar-Ge Bürosu bünyesinde oluşturulan komisyonun uygunluk raporu doğrultusunda Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

* Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Ekrem SERİN
Milli Eğitim Müdür V.

OLUR
11./11/2011

İbrahim YURDAKUL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres
Ayrıntılı bilgi için irtibat
Telefon
Email
İnternet

: Yeni Valilik Binası 3. Kat Büyükşehir/GAZİANTEP
: Md Yrd. İbrahim GÜNEŞ-Strateji Geliştirme Şefi M.K.ÖK
: (0342) 231 10 58 - 232 63 77 Fax: (0342) 232 24 10
: gaziantepnem@meb.gov.tr
: http://gaziantep.meb.gov.tr - www.gaziantep-meb.gov.tr

Sayın Hocam,
Yardımlarınız için çok teşekkür eder,başarılarınızın devamını dilerim.Saygılarımla.

Kimden: Gülten Genç <gulten.genc@inonu.edu.tr>
Kime: Filiz Mermer <filizmermer@yahoo.com>
Gönderildiği Tarih: 8 Şubat 2012 9:42 Çarşamba
Konu: Re: Yan: akran çatışması tanı ölçeği

Filiz hanım,
evet geçerlilik ve güvenilirlik testlerini yaptım. Puanlamaya ilişkin bilgileri de istatistiki bilgileri de tezimde bulabilirsiniz. Tezim indirilmeye de açıktır. YÖK sayfasından indirip yöntem kısmında aradığınız her türlü bilgiyi ve açıklamayı bulabilirsiniz.
İyi günler

----- Orijinal Mesaj -----
Kimden: "Filiz Mermer" <filizmermer@yahoo.com>
Kime: "Gülten Genç" <gulten.genc@inonu.edu.tr>
Gönderilenler: 7 Şubat Salı 2012 20:10:39
Konu: Yan: akran çatışması tanı ölçeği

Sayın Hocam,
Öncelikle teşekkür ederim.Size iki konuda sorum olacak.Ölçeğinizin geçerlik güvenirliğini yaptınız mı?Puanlamayı nasıl yaptınız?Şimdiden teşekkürler.Saygılarımla.

Kimden: Gülten Genç <gulten.genc@inonu.edu.tr>
Kime: Filiz Mermer <filizmermer@yahoo.com>
Gönderildiği Tarih: 7 Şubat 2012 9:29 Salı
Konu: Re: akran çatışması tanı ölçeği

Filiz hanım ,
"akran zorbalığı" tanı ölçeği benim geliştirdiğim ve doktora tezimde kullandığım ölçektir. Ölçeği, elbette kaynak göstererek kullanabilirsiniz. Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.
Dr. Gülten genç

----- Orijinal Mesaj -----
Kimden: "Filiz Mermer" <filizmermer@yahoo.com>
Kime: ggenc@inonu.edu.tr
Gönderilenler: 6 Şubat Pazartesi 2012 19:24:44
Konu: akran çatışması tanı ölçeği

Sayın Hocam;
Adım Filiz MERMER GaziAntep Üniversitesi Halk Sağlığı Hemşireliği Yüksek lisans öğrencisiyim.Tezimin konusu lise öğrencilerinde akran çatışmasıyla ilgili.Lise öğrencilerinde akran çatışması tanı ölçeğini tezimde kullanmak istiyorum.Yasal izni kimden alacağımı araştırdığım halde bulamadım.Konu ile ilgili makalelerde genelde sizin adınız çıkıyor.bu konuda bana yol gösterirseniz memnun olurum.Şimdiden teşekkürler.Saygılarımla.

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
KLİNİK ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU ONAY FORMU

BAŞVURU BİLGİLERİ	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Orta Öğretim Öğrencilerinde Akran Çatışmasının İncelenmesi.			
	ARAŞTIRMA PROTOKOL KODU	194			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI	Yrd.Doç.Dr. Rabia SOHBET			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Hemşirelik			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	GAÜN Sağ. Bil. Fak.			
	DESTEKLEYİCİ				
	DESTEKLEYİCİNİN YASAL TEMSİLCİSİ				
	ARAŞTIRMANIN FAZI	FAZ 1	☐		
		FAZ 2	☐		
		FAZ 3	☐		
FAZ 4		☐			
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	Yeni Bir Endikasyon	☐			
	Yüksek Doz Araştırması	☐			
	Diğer ise belirtiniz				
ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☐	ÇOK MERKEZLİ ☐	ULUSAL ☐	ULUSLARARASI ☐	

	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili		
	DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ			Türkçe ☐	İngilizce ☐
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU				Türkçe ☐	İngilizce ☐	Diğer ☐
OLGU RAPOR FORMU				Türkçe ☐	İngilizce ☐	Diğer ☐
ARAŞTIRMA BROŞÜRÜ				Türkçe ☐	İngilizce ☐	Diğer ☐
DEĞERLENDİRİLEN DİĞER BELGELER	Belge Adı			Açıklama		
	TÜRKÇE ETİKET ÖRNEĞİ	☐				
	SİGORTA	☐				
	ARAŞTIRMA BÜTÇESİ	☐				
	BIYOLOJİK MATERYEL TRANSFER FORMU	☐				
	HASTA KARTI/GÜNLÜKLERİ	☐				
	İLAN	☐				
	YILLIK BİLDİRİM	☐				
	SONUÇ RAPORU	☐				
	GÜVENLİLİK BİLDİRİMLERİ	☐				
DİĞER:	☐					

Eliz Kocman
elbise testleri aldim
16.11.2011
ayrilmis

KARAR BİLGİLERİ	Karar No: 10-2011/194	Tarih: 25.10.2011
	Yukarıda bilgileri verilen klinik araştırma başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş çalışmanın başvuru dosyasında belirtilen merkezlerde gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel sakınca bulunmadığına toplantıya katılan Etik Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verilmiştir.	
	Sağlık Bakanlığına Bildirilecek	Evet ☐ Hayır ☐

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ KLİNİK ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU	
ÇALIŞMA ESASI	Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelik, İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu
BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI:	Doç.Dr.Belgin ALAŞEHİRLİ

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile ilişkisi		Katılım *		İmza
Doç.Dr.Belgin ALAŞEHİRLİ	FARMAKOLOJİ	Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☐	H ☐	Mün
Prof.Dr.Vedat DAVUTOĞLU	KARDİYOLOJİ	Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☐	
Doç.Dr.Ercan SIVASI	PEDİATRİ	Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☐	Erhan
Doç.Dr.A.Mesut ONAT	İÇ HASTALIKLARI Romatoloji	Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☐	Ali
Doç.Dr.Yasemin ZİER	MİKROBİYOLOJİ	Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☐	H ☐	
Yrd.Doç.Dr.Nejdet ADANIR	DİŞ HEKİMLİĞİ	Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☐	
Yrd.Doç.Dr.Beyhan CENGİZ	FİZYOLOJİ	Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☐	BK
Yrd.Doç.Dr. Ali TÜRKMEK	Plastik, Rek. ve Est. Cerrahi	Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☐	
Yrd.Doç.Dr.Seval KUL	BİYOİSTATİSTİK	Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☐	H ☐	
Uzm.Dr. Cahide ELİFORHAN	FARMAKOLOJİ	Gaziantep İl Sağlık Müdürlüğü	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☐	H ☐	C.Ö.Ö.
Eyüp ÇELİK	AVUKAT	Gaziantep Barosu	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☐	Y.Ö.
Baha Günhan GÜNGÖRDÜ	İNŞ.MÜH (sivil Üye)	GASKİ	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☐	

* :Toplantıda Bulunma

14.11.2011
etilen teslim edilmiştir
Tarih Akademi
gün

9.ÖZGEÇMİŞ

1973 yılında BATMAN’da doğan araştırmacı ilkokulu, ortaokulu ve liseyi Elazığ’da bitirdi.1991 yılında Fırat Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümüne başladı. 2 yıl okuduktan sonra bu bölümden ayrıldı. 2003 yılında İstanbul Üniversitesi Bakırköy Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümünden mezun oldu.

2004-2005 yılları arasından Gaziantep Üniversitesi Kilis Yusuf Şerefoğlu Sağlık Yüksekokulu’nda part-time öğretim elemanlığı görevini yaptı.

2005 yılında Yavuzeli Merkez Sağlık Ocağında ebe olarak göreve başladı. Bir süre Yavuzeli 112 Acil Sağlık Hizmetlerinde görev yaptı. 2011 yılından itibaren de Büyükşehir Kızı Aile Sağlığı Merkezi’nde Aile Sağlığı Elemanı olarak görev yapmaktadır. 2010 yılında Gaziantep Üniversitesi Halk Sağlığı Hemşireliği Yüksek Lisans programına başladı. Evli ve bir çocuk annesidir. Hobileri yemek, pasta, temizlik yapmak, kitap okumak...

9. CURRICULUM VITAE

Born in 1973 in Batman, the researcher finished primary, secondary and high school in Elazığ.. She started the Department of Biology, Faculty of Science and Letters, University of Fırat. She left this department after 2 years. She graduated from the Department of Midwifery, Bakırköy Health Higher School, University of Istanbul.

She worked as a part time instructor at Kilis Yusuf Şerefoğlu Health Higher School, University of Gaziantep.

She started to work at Yavuzeli Central Health Care Center as a midwife. She worked at Yavuzeli 112 Emergency Health Services for a while. She has been rendering her service as a Family Health Member at Büyükşehir Kızı Family Health Center since 2011. She started the Public Health Nursing graduate program at the University of Gaziantep. She is married with a child. She likes cooking dishes, making cakes, cleaning and reading books...